Editura UNIVERS

Western în cea mai bună tradiție a genului, *Adevăratul curaj* de scriitorul american Charles Portis dă viață cu mult realism unei galerii întregi de personaje specifice Americii spațiilor deschise de la sfîrșitul secolului trecut.

Coborîți din legendă, dar și din ecranele cinematografelor, eroii cărții se războiesc în înfruntări fără echivoc — de o parte binele iar de cealaltă răul, cavalerii dreptății împotriva nelegiuiților, a proscrișilor.

Lei 5,25

Charles Portis ADEVĂRATUL CURAJ

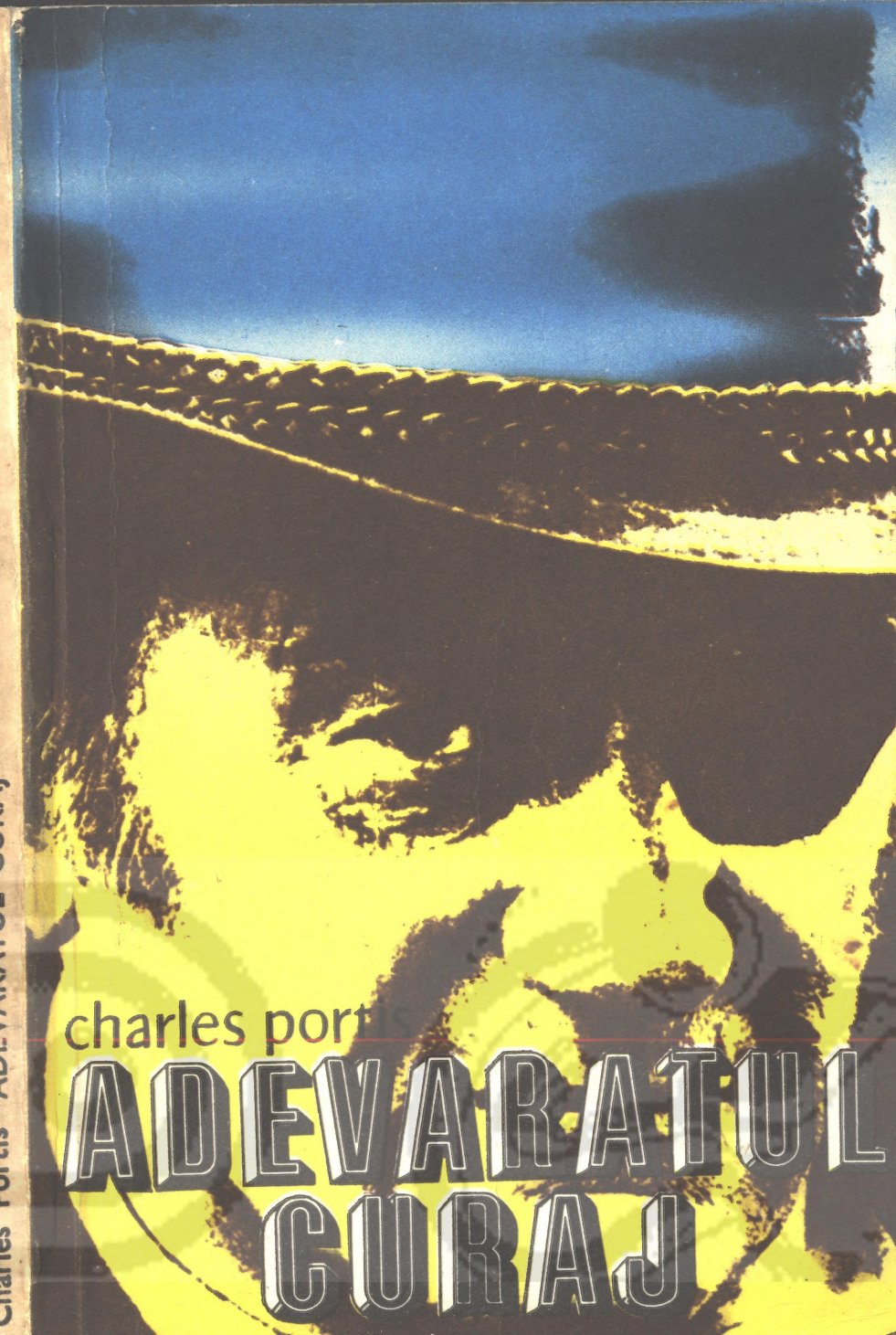

CHARLES PORTIS

ADEVĂRATUL CURAJ

Coperta de *Mihai Mănescu*

TRUE GRIT
by
CHARLES PORTIS
Simon and Schuster — New York
© 1968 by Charles Portis

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS

CHARLES PORTIS

ADEVĂRATUL CURAJ

În românește de
EUGENIA ANTONESCU și VIRGIL MAZILESCU

EDITURA „UNIVERS"
București, 1979

NIMENI NU CREDE CĂ O FETIȚĂ DE PAISPREzece ani ar putea să plece iarna de acasă cu gînd să-și răzbune tatăl. Deși, aș zice eu, puțin obișnuită, o asemenea întîmplare n-a părut la vremea ei din cale afară de ciudată. Tocmai împlinisem paisprezece ani, cînd un ticălos pe nume Tom Chaney mi-a împușcat tatăl la Fort Smith, statul Arkansas, răpindu-i viața, calul, 150 de dolari bani gheață și două monede de aur din California, pe care le purta la centură.

Iată cum a fost. Ai mei stăpîneau după lege o suprafață de patru sute optzeci de acri de pămînt bun, aluvionar, în districtul Yell, pe malul sudic al rîului Arkansas, nu departe de Dardanelle. Tom Chaney nu făcea parte dintre oamenii care iau pămînt în arendă și oferă în schimbul lui o anumită cantitate din recoltă ; lucra cu ziua. Și-a făcut la un moment dat apariția călare pe un cal sur, cu o pătură soioasă azvîrlită pe spinare și cu o bucată de funie drept căpăstru. Cuprins de milă, tata l-a angajat la el și i-a dat și locuință : un șopron în care ținuserăm bumbacul și care fusese transformat în baracă. Avea acoperiș trainic.

Tom Chaney ne-a spus că se trăgea de prin părțile Louisianei. Era un ins scund, cu trăsături aspre. Despre fața lui o să vă vorbesc mai încolo. Avea o pușcă Henry. Să fi fost, așa, un flăcău la vreo douăzeci și cinci de ani.

Prin noiembrie, cînd vînduserăm și cea din urmă cantitate de bumbac, tatei i-a venit ideea să plece la Fort Smith să cumpere cai. Auzise că un negustor de vite, un

anume colonel Stonehill, s-ar fi ales de la niște geambași aflați în drum spre Kansas cu o întreagă herghelie de iepe mărunte și că ar fi rămas cu ele pe cap. Oamenii din Arkansas nu pun mare preț pe căluții ăștia din Texas, pe jumătate sălbatici. Sînt scunzi și de rasă inferioară. N-au păscut în viața lor altceva decît iarbă și nu cîntăresc mai mult de opt sute de livre.

Tata îi considera buni la vînatul căprioarelor, căci erau vînjoși, mici și tocmai potriviți să țină pasul cu cîinii prin desișuri. Se gîndise să cumpere cîțiva și, dacă va fi mulțumit de ei, să-i înmulțească și apoi să-i vîndă. Îi treceau prin cap tot felul de minuni. Oricum, pentru început ar fi fost o investiție destul de convenabilă, iar noi aveam ceva ovăz și o mulțime de fîn cu care să-i scoatem pînă-n primăvară, cînd ar fi putut paște pe pășunea noastră întinsă dinspre nord, și s-ar fi hrănit cu trifoi mai verde și mai fraged decît au văzut ei vreodată în „Statul Steaua Singuratică". Pe atunci, după cîte îmi amintesc, porumbul dezghiocat era mai puțin de cincisprezece cenți banița.

Tata avea de gînd să-l lase pe Tom Chaney să se îngrijească, în lipsa lui, de treburile casei. Dar Chaney a insistat să meargă și el și, după o vreme, datorită generozității tatei, a reușit să-l convingă. Dacă tatăl meu avea vreo slăbiciune, asta era firea lui blîndă. Oamenii profitau de ea. Felul meu aprig de a fi nu de la el l-am moștenit. Frank Ross a fost cel mai nobil și mai cinstit om din cîți au trăit pe lume. N-avea o educație aleasă. Presbiterian și mason din Cumberland, s-a bătut cu înverșunare la Elkhorn Tavern, dar n-a fost rănit cu ocazia acelei „încăierări", cum afirmă Lucille Biggers Langford în *Districtul Yell de odinioară*. Socot că sînt în măsură să cunosc mai bine faptele. A fost rănit în crîncena luptă de la Chickamauga, sus în Tennessee, și din lipsă de îngrijire s-a întors acasă mai mult mort decît viu.

Înainte de a pleca la Fort Smith, tata s-a înțeles cu un negru, unul Yarnell Poindexter, să dea de mîncare vitelor și să treacă zilnic pe la noi. Yarnell și ai lui locuiau puțin mai jos de casa noastră, pe o bucată de pămînt luată în arendă de la bancă. Se născuse în Illinois, din părinți liberi, dar un oarecare Bloodworth îl răpise pe teritoriul statului Missouri și coborîse cu el în Arkansas, chiar înaintea

războiului. Yarnell era un om bun, cumpătat și harnic și a ajuns mai tîrziu zugrav cu stare la Memphis, statul Tennessee. Ne-am scris unul altuia de fiecare Crăciun, pînă la moartea lui, survenită în timpul epidemiei de gripă din 1918. N-am mai întîlnit pe nimeni care să se numească Yarnell, fie el alb sau negru. Am fost la înmormîntare și apoi am stat cîtva timp la Memphis împreună cu fratele meu, Frank, și cu familia acestuia.

În loc să se ducă la Fort Smith cu vaporul sau cu trenul, tata a luat hotărîrea să plece călare și, la întoarcere, să mîne poneii legați unii de alții. Nu numai că scăpa în felul ăsta mai ieftin, dar avea să fie și un drum încîntător, o bună ocazie pentru el de a călări. Nu știu pe nimeni altul căruia să-i fi plăcut mai mult decît tatei s-o pornească aiurea, pe o gloabă săltăreață. Eu una nu m-am prăpădit niciodată după cai, deși cred că în tinerețe călăream destul de bine, sau cel puțin așa socoteau oamenii. Nu m-am temut niciodată de animale. Îmi aduc aminte că, într-un rînd, am străbătut cu multă vitejie, călare pe o biată capră, un lăstăriș de pruni.

De la noi pînă la Fort Smith erau vreo șaptezeci de mile, luînd-o de-a dreptul, așa cum ai arunca o săgeată, peste frumosul munte Nebo — unde aveam o căsuță de vară, în care mai scăpa mama de țînțari — și peste muntele Magazine, cel mai înalt punct din Arkansas; dar, cu cîte știam eu despre Fort Smith, puteau fi la fel de bine și șapte sute de mile. Noi ne vindeam bumbacul jos, la Little Rock. Am fost acolo de vreo două, trei ori.

Călare pe Judy, iapa lui mare, murgă și cu o pată albă în frunte, tata ne-a părăsit. Își luase de-ale gurii și un rînd de schimburi înfășurate în cîteva pături și acoperite cu o manta. Legase totul în spatele șeii. Purta la cingătoare o armă, un pistol mare, lung — dintre cele cu butoiaș, care încă de pe atunci erau demodate. Îl avea din timpul războiului. Arăta bine și încă mi-l mai amintesc, așa cum stătea călare pe Judy, cu haina de lînă și cu pălăria neagră de duminică, și parcă văd cum amîndoi, om și animal, scoteau fuioare de abur pe nări, în dimineața aceea geroasă. L-ai fi putut lua drept un cavaler curtenitor din vremi apuse. Tom Chaney călărea pe calul lui sur, mai potrivit să tragă la plug decît să poarte în șa un călăreț. N-avea

pistol, ci pușcă ; o ținea azvîrlită pe spinare, petrecută cu ajutorul unei curele de bumbac. Ciudat, nu ? Ar fi putut să-și facă, dintr-o bucată veche de ham, o curea pe cinste. Dar treaba asta i-ar fi dat prea multă bătaie de cap.

Tata avea vreo două sute cincizeci de dolari în pungă ; sînt în măsură să știu, căci eu îi țineam registrele. Mama nu s-a priceput niciodată la cifre și abia dacă știa să scrie. Nu mă laud cu îndemînarea mea în acest domeniu. Cifrele și literele nu înseamnă totul. Ca și Martha, m-am agitat întotdeauna, lăsîndu-mă prinsă de grijile zilnice, pe cînd mama avea o inimă senină și tandră. Ea și cu Mary vedeau numai „partea bună a lucrurilor". Cele două monede de aur, pe care tata le purta ascunse în haină, erau darul de nuntă al bunicului meu Spurling din Monterey, California.

Nici nu bănuia tata în dimineața aceea că n-avea să ne mai vadă ori să ne mai strîngă la piept niciodată și că n-o să mai audă privighetorile din districtul Yell înălțînd imnuri de bucurie primăverii.

Vestea a căzut ca o lovitură de trăznet. Iată cum a fost. Tata și Tom Chaney au ajuns la Fort Smith, unde au luat o cameră la pensiunea Monarch. S-au dus apoi la grajdurile lui Stonehill și au examinat poneii. Au văzut că în herghelie nu se afla nici o iapă și nici un armăsar. Dintr-un motiv știut numai de ei, văcarii din Texas nu călăreau decît pe cai castrați, și caii ăștia, vă dați seama, nu sînt buni pentru prăsilă. Dar tata nu era omul care să dea înapoi. Îi intrase în cap să ia cîteva din animalele alea mici, și a doua zi a cumpărat patru doar cu o sută de dolari, convingîndu-l pe Stonehill să lase din prețul inițial de o sută patruzeci de dolari. A fost o achiziție destul de bună.

Au hotărît să plece în dimineața următoare. Noaptea Tom Chaney s-a dus la bar, unde s-a apucat să joace cărți cu niște lepădături ca și el, pierzîndu-și toți banii agonisiți. N-a luat pierderea asta ca un bărbat, ci s-a întors la pensiune, în odaia lui, unde a rămas posomorît, dîndu-se de ceasul morții. Avea o sticlă de whisky pe care a băut-o. Tata stătea de vorbă în salon cu niște comis-voiajori. Curînd Chaney a ieșit din cameră, ținînd pușca în mînă. Zicea că fusese trișat și că se duce înapoi la bar să-și recupereze banii. Tata i-a spus că, dacă fusese într-adevăr înșelat, cel mai bun lucru ar fi să se adreseze justiției. Chaney nu l-a

ascultat. Tata a ieşit după el şi i-a cerut arma, căci omul lui nu se afla în cea mai potrivită dispoziţie pentru o ceartă cu puşca în mînă. Tata nu era înarmat.

Tom Chaney a ridicat arma şi l-a împuşcat în frunte, omorîndu-l pe loc. N-a existat la mijloc nici o altă provocare, şi vă relatez întîmplarea întocmai aşa cum mi-a fost şi mie povestită de şeriful cel mare din ţinutul Sebastian. Unii ar putea să spună: Păi cine l-a pus pe Frank Ross să se amestece? Am un răspuns şi pentru ei: Încerca să-l aducă pe individ pe calea cea bună. Chaney era angajatul lui, iar tata se simţea răspunzător pentru faptele acestuia. Pe deasupra, Chaney îşi mai întreţinea şi un frate. Vă satisface răspunsul?

Comis-voiajorii n-au năvălit afară să-l înhaţe pe Chaney ori să-l împuşte, ci s-au împrăştiat ca potîrnichile, în vreme ce Chaney ridica punga de pe trupul cald încă al tatei şi, desfăcîndu-i centura, îi lua şi cele două monede de aur. Nu v-aş putea spune cum aflase de existenţa lor.

Cînd a avut în mînă toată prada, a pornit-o în goană spre capătul străzii, unde i-a dat paznicului de noapte de la grajduri o lovitură cumplită cu patul puştii peste gură, lăsîndu-l în nesimţire. I-a pus lui Judy, calul tatălui meu, un căpăstru şi a ieşit călare, fără şa. Apoi l-a înghiţit întunericul. Ar fi avut timp berechet să pună şaua pe cal, sau, şi mai bine, să înhame trei perechi de catîri la o diligenţă Concord şi să fumeze şi o pipă, căci pare-se că nimeni din oraşul acela n-avea de gînd s-o pornească pe urmele lui. „Cînd dă de un sat fără cîini, nemernicul reuşeşte să-şi ia întotdeauna tălpăşiţa."

AVOCATUL DAGGETT ERA PLECAT LA HELENA să pledeze într-unul din procesele lui navale, așa că eu și cu Yarnell ne-am suit în tren și ne-am dus la Fort Smith ca să ne îngrijim de rămășițele tatei. Am luat cu mine o sută de dolari de cheltuială, mi-am întocmit singură o scrisoare de identificare, am semnat-o cu numele avocatului Daggett și am pus-o și pe mama să semneze. Mama zăcea la pat.

În compartimente nu se găseau locuri libere. Asta din pricina unei triple execuții prin ștreang, care urma să aibă loc la judecătoria federală din Fort Smith. Veneau să asiste oameni de pretutindeni, pînă și din estul îndepărtat al Texasului ori din nordul Louisianei. Parcă ar fi fost în excursie. Am călătorit într-un vagon pentru negri și Yarnell a adus un cufăr, să ne putem așeza.

Cînd a trecut pe acolo, conductorul a spus :

— Ia lada aia din drum, cioroiule !

— O s-o luăm, dar n-ai nici un motiv să te porți urît cu noi, i-am răspuns eu.

Fără o vorbă, omul a continuat să controleze biletele. Observasem că, datorită mie, negrii își dădeau seama de lipsa lui de însemnătate. Am stat toată vremea în picioare, dar eram tînără și nu-mi păsa. Pe drum am mîncat costiță, adusă de Yarnell într-o sacoșă.

Am observat că la Fort Smith casele aveau numere ; dar, în comparație cu Little Rock, ăsta nici că se putea numi oraș. M-am gîndit atunci, și-mi mențin încă părerea, că Fort Smith ar trebui să se afle în Oklahoma și nu în

Arkansas, deşi pe vremea aceea, bineînţeles, dincolo de fluviu nu se întindea statul Oklahoma, ci Ţinutul Indienilor. Are, ca toate localităţile din vest, o stradă mare, largă — strada Garrison. Clădirile sînt de piatră şi ferestrele lor, fără excepţie, ar cam trebui spălate. La Fort Smith locuiesc multe persoane „subţiri" şi mai ştiu că oraşul posedă unul dintre cele mai moderne sisteme de canalizare; cu toate astea, mie nu mi se pare că ar fi potrivit să facă parte din statul Arkansas.

În biroul şerifului am dat peste un gardian care mi-a spus că amănuntele privind moartea tatălui meu ar trebui să le discutăm cu oamenii de la poliţie sau cu şeriful cel mare. Şeriful local plecase să asiste al execuţie. Antreprenorul de pompe funebre avea şi el prăvălia închisă. Lăsase pe uşă un bilet cum că se va întoarce după executarea celor trei deţinuţi. Ne-am dus la pensiunea Monarch unde, în afară de o bătrînă amărîtă, cu cataractă la ochi, nu se mai afla nimeni. Bătrîna asta ne-a spus că erau plecaţi cu toţii la judecătoria federală. N-a vrut să ne lase înăuntru să ne uităm după bagajele tatei. În localul poliţiei am găsit doi poliţişti care îşi încercau tocmai atunci forţa încheieturilor şi nu erau dispuşi să primească informaţii.

Yarnell ar fi vrut să asiste şi el la execuţie, dar fără mine, aşa că a luat hotărîrea să ne întoarcem la biroul şerifului şi să aşteptăm acolo pînă vin ceilalţi. Nu ţineam prea mult să mă duc, dar văzîndu-l cum tînjeşte, i-am zis să mergem şi noi, că n-o să-i povestesc nimic mamei. De asta îi fusese lui teamă.

Judecătoria federală se afla sus, lîngă fluviu, pe o mică ridicătură, şi chiar alături — spînzurătoarea. Se adunaseră acolo ca să vadă spectacolul vreo mie de oameni, dacă nu şi mai bine, şi vreo cincizeci, şaizeci de cîini. După un an sau doi, cred, au înălţat în jurul locului un zid şi-ţi trebuia un permis de la biroul şerifului ca să poţi pătrunde înăuntru — dar în epoca despre care vă povestesc intrarea publicului nu era oprită. Un băietan gălăgios se învîrtea printre oameni, vînzînd alune prăjite şi bomboane. Altul vindea „tamales" fierbinţi dintr-o găleată. Erau nişte rulouri de cocă umplute cu carne condimentată, cum se mănîncă în Mexic. Şi nu erau rele. Nu mai văzusem aşa ceva.

Cînd am ajuns noi, pregătirile aproape se sfîrşiseră. Doi albi şi un indian stăteau în picioare pe platformă, cu mîinile legate la spate şi cu cele trei laţuri atîrnînd libere în dreptul cefei. Purtau cu toţii salopete noi şi cămăşi de flanelă, încheiate cu nasturi la gît. Călăul, un oarecare George Maledon, era un tip subţirel, bărbos. Avea două pistoale lungi la centură. Era yankeu şi se zvonea că n-ar spînzura niciodată un rezervist al armatei guvernamentale. Un ajutor de şerif citea sentinţele, dar cu voce scăzută, astfel că nu înţelegeam ce spune. Ne-am făcut loc mai în faţă.

Un tip cu o biblie s-a adresat fiecărui condamnat în parte, vreme de un minut. Cred că era predicator. A cîntat împreună cu ei „Rugăciune minunată, dulce ţi-e sunetul", şi o parte din mulţime li s-a alăturat. Apoi Maledon le-a pus celor trei laţurile de gît şi a potrivit nodurile. S-a apropiat de fiecare cu cîte o glugă neagră în mînă, întrebîndu-i dacă mai au ceva de spus înainte de-a le-o aşeza el pe cap.

Primul era unul dintre albi — şi părea tulburat de cele întîmplate, dar nu zdrobit cum te-ai fi aşteptat din partea unui om aflat în situaţia lui disperată. A spus :

— Am ucis pe cine nu trebuia. Dacă l-aş fi omorît pe individul care o merita, cred că n-aş fi fost condamnat. Văd aici în mulţime oameni mai răi decît mine.

A urmat indianul, care a spus :

— Sînt pregătit. Mă căiesc pentru păcatele mele şi curînd mă voi afla în cer, alături de Christos, mîntuitorul meu. Voi muri ca un bărbat.

Dacă sînteţi asemenea mie, probabil că pe indieni îi socotiţi păgîni. Dar rogu-vă să vă aduceţi aminte de tîlharul de pe cruce. N-a primit niciodată botezul şi nici de catehism n-a avut habar ; cu toate astea, însuşi Christos i-a făgăduit un loc în ceruri.

Ultimul pregătise un mic discurs. Puteai zice că-l învăţase pe de rost. Avea părul lung, blond. Era mai în vîrstă decît ceilalţi doi, ca la vreo treizeci de ani. A spus :

— Doamnelor şi domnilor, ultimele gînduri mi se îndreaptă către soţie şi către cei doi copilaşi iubiţi, aflaţi departe, pe malul rîului Cimarron. Nu ştiu ce se va alege de ei. Nădăjduiesc şi mă rog ca oamenii să nu-i dispreţuiască, să nu-i împingă la marginea societăţii, din cauza ruşinii pe care le-am pricinuit-o. Priviţi unde m-a dus băutura. Mi-am

ucis cel mai bun prieten într-o sfadă lipsită de importanţă, iscată de la un briceag. Eram beat şi în locul lui putea să fie la fel de bine propriul meu frate. Dacă aş fi primit de copil o bună educaţie, astăzi m-aş afla împreună cu ai mei, şi aş trăi în bună pace cu vecinii. Nădăjduiesc şi mă rog din suflet ca voi, părinţi ce-mi ascultaţi acum glasul, să vă îndemnaţi copiii pe calea cea bună. Vă mulţumesc ! Rămas bun tuturor !

Avea ochii înecaţi în lacrimi şi nu mi-e ruşine să recunosc că şi eu îi aveam. Maledon i-a acoperit capul cu gluga şi s-a îndreptat spre pîrghie. Yarnell mi-a pus o mînă pe faţă, dar i-am dat-o la o parte. Vroiam să văd totul. Fără să mai stea pe gînduri, Maledon a săltat trapa şi uşile prinse în balamale s-au deschis la mijloc şi, în zgomotul făcut de ele, cei trei ucigaşi au fost expediaţi spre judecata de apoi. Un strigăt s-a înălţat din mulţime, ca şi cînd ar fi primit cu toţii o lovitură. Cei doi albi nu mai dădeau semne de viaţă. Se roteau încet în ştreangurile întinse. Cuprins de spasme, indianul îşi smucea picioarele şi mîinile în sus şi în jos. Asta a fost partea cea mai neplăcută şi mulţi s-au întors îngroziţi şi au plecat în grabă, şi printre ei am fost şi noi.

Ni s-a spus că gîtul nu i se frînsese, aşa cum se întîmplase la ceilalţi doi, şi că indianul s-a legănat şi s-a sufocat acolo mai bine de o jumătate de oră, pînă cînd doctorul l-a declarat mort şi a fost dat jos. Asta pentru că, mai ziceau, indianul slăbise mult în închisoare şi era prea uşor pentru spînzurătoare. Am auzit că judecătorul Isaac Parker privea toate execuţiile de la o fereastră de sus a tribunalului. Presupun că o făcea dintr-un sentiment al datoriei. Nu poţi să ştii ce zace în inima unui om.

Vă daţi seama cît de dureros a fost pentru noi să ne ducem de la acest spectacol îngrozitor direct la antreprenorul de pompe funebre, unde tatăl meu zăcea mort. Lucrul trebuia făcut, fără îndoială. N-am fost niciodată fiinţa care să se înspăimînte ori să dea înapoi în faţa treburilor neplăcute. Antreprenorul era irlandez. Ne-a dus, pe Yarnell şi pe mine, într-o încăpere din spate, foarte întunecoasă — şi asta din pricina ferestrelor vopsite în verde. Omul era politicos şi plin de compătimire, dar nu prea mi-a plăcut coşciugul în care îl aşezase pe tata. Sprijinit pe trei tabu-

rete joase, coşciugul era făcut din scînduri de brad prost geluite. Yarnell şi-a scos pălăria.

— El e? a întrebat irlandezul, luminîndu-i faţa cu o lumînare.

Trupul zăcea înfăşurat într-un linţoliu alb.

— E tatăl meu, am spus.

Am stat acolo, uitîndu-mă la el. Ce pierdere! Cum o să mai dea Tom Chaney socoteală! N-o să am odihnă pînă cînd ticălosul ăla din Louisiana n-o să se prăjească şi n-o să răcnească în focurile iadului!

— Dacă vrei să-l săruţi, nu văd nimic rău în asta, mi-a spus irlandezul.

— Nu, pune-i capacul!

Ne-am dus în birou, unde am semnat nişte hîrtii pentru procuror. Preţul pentru sicriu şi îmbălsămare s-a ridicat la peste şaizeci de dolari. Taxa de transport pînă la Dardanelle a fost de nouă dolari şi jumătate. Yarnell m-a tras afară din birou.

— Domnişoară Mattie, individul încearcă să te jupoaie.

— Ei bine, n-o să mă tîrguiesc cu el.

— Pe asta se şi bizuie.

— S-o lăsăm baltă.

I-am dat irlandezului banii şi am primit o chitanţă. L-am pus pe Yarnell să stea lîngă sicriu şi să aibă grijă să fie încărcat în tren cu atenţie şi nu mînuit brutal, de vreun neghiob de la căile ferate.

M-am dus apoi în biroul şerifului. Acesta s-a purtat prietenos şi mi-a înşirat toate amănuntele crimei, dar am fost dezamăgită cînd am aflat cît de puţine se făcuseră pentru prinderea lui Tom Chaney. Nici măcar numele nu i-l ştiau ca lumea. Şeriful mi-a spus:

— Iată cam ce ştim. E un individ scund, dar bine legat. Are un semn negru pe obraz. Îl cheamă Chambers. Se află undeva pe Teritoriul Indian şi credem că face parte din banda lui Lucky Ned Pepper, care a jefuit marţi o diligenţă în apropierea rîului Poteau.

— Asta e descrierea lui Tom Chaney. Chambers nu are aici nici un amestec. S-a ales cu semnul ăla negru în Louisiana, de la un tip care i-a descărcat pistolul în faţă; pulberea i-a pătruns sub piele. Cel puţin aşa sună varianta

lui. Îl cunosc şi-l pot identifica. De ce n-aţi pornit în căutarea lui ?

— N-am nici o autoritate pe Teritoriul Indienilor. De asta se pot ocupa numai şerifii federali.

— Cînd or să-l aresteze ?

— Greu de spus. Mai întîi să-l prindă.

— Ştiţi măcar dacă au pornit-o pe urmele lui ?

— Da, am cerut un mandat de urmărire, iar acum, după ce a fost jefuită diligenţa, mă aştept să existe pentru el şi un mandat federal de arestare. Am să comunic tuturor şerifilor federali adevăratul lui numele.

— O să-i informez eu însămi, am spus. Care e cel mai capabil dintre ei ?

Şeriful s-a gîndit o bucată de vreme.

— E greu să-ţi dai seama. Sînt aproape două sute. Socot că cel mai bun cercetaş e William Waters. E pe jumătate indian comanş, iar să-l priveşti cum adulmecă urmele constituie un adevărat spectacol. Dar cel mai îndîrjit dintre ei e Rooster Cogburn. Nu cunoaşte mila, un adevărat zdrahon, iar teama nu pune niciodată stăpînire pe el. Îi cam place să tragă la măsea. Cît despre L. T. Quinn, ăsta îşi aduce de obicei prizonierii în viaţă. Se mai întîmplă din cînd în cînd să-i facă unuia sau altuia de petrecanie, dar consideră că pînă şi cei mai răi dintre oameni au dreptul la o judecată cinstită. Dealtfel tribunalul nu plăteşte nici un fel de primă pentru cei aduşi morţi. Quinn e un şerif bun, paşnic, şi mai ţine şi predici. Nu e el omul care să născocească dovezi ori să-şi maltrateze prinşii. E curat ca lacrima. Da, aş putea spune că e cel mai bun.

— Unde-l pot găsi pe Rooster ? am întrebat eu.

— Probabil că mîine, la Tribunalul federal. E judecat băiatul lui Wharton.

Şeriful avea într-un sertar pistolul tatei şi mi l-a dat, vîrît într-o pungă pentru zahăr. Hainele şi păturile se aflau la pensiune, iar poneii şi şaua la grajdurile individului căluia, Stonehill. Şeriful mi-a scris un bilet pentru Stonehill şi unul pentru stăpîna pensiunii, o oarecare doamnă Floyd. I-am mulţumit pentru ajutor. Mi-a spus că ar fi vrut să poată face mai mult.

Cînd am ajuns la gară, era în jurul orei cinci şi jumătate după-amiaza. Zilele începuseră să se micşoreze şi se

făcuse întuneric. Trenul care mergea spre sud urma să plece la şase şi cîteva minute. L-am găsit pe Yarnell aşteptînd în faţa vagonului de marfă în care aşezase sicriul. Yarnell mi-a spus că agentul de la căile ferate îi îngăduia şi lui să călătorească în vagonul acela. A vrut să mă ajute să găsesc un loc într-un compartiment, dar l-am oprit :

— Nu. Mai rămîn o zi, două. Trebuie să mă ocup de poneii ăia şi să mă asigur că oamenii legii îşi fac datoria. Chaney a şters-o nestingherit şi lor nici nu le pasă.

— Nu poţi rămîne singură în oraş.

— Va fi totul în ordine. Mama ştie că-mi pot purta singură de grijă. Spune-i că o să stau la pensiunea Monarch. Dacă nu găsesc loc acolo, las vorbă şerifului unde mă aflu.

— Cred că o să rămîn şi eu.

— Nu, vreau să te duci cu tata. Cînd ajungi acasă, comunică-i domnului Myers că aş vrea să-l pună într-un sicriu mai bun.

— Mamei dumitale n-o să-i placă toată treaba asta.

— Mă întorc într-o zi sau două. Spune-i să nu semneze nimic pînă nu ajung şi eu acasă. Ai mîncat ceva ?

— Am băut o ceaşcă de cafea fierbinte. Nu mi-e foame.

— Au sobă în vagon ?

— Dacă mă înfăşor cu haina, e tocmai bine.

— Să ştii că îţi sînt foarte recunoscătoare pentru ceea ce faci, Yarnell.

— Domnul Frank s-a purtat întotdeauna frumos cu mine.

Unii mă vor bîrfi, luîndu-mi în nume de rău faptul că nu m-am dus la înmormîntarea tatei. Iată ce le-aş putea răspunde : „Aveam de pus la punct treburile lui". A fost înmormîntat cu şorţul de mason de către loja din Danville.

Am ajuns la pensiune la vremea mesei. Doamna Floyd mi-a spus că n-are nici o cameră liberă, din pricina mulţimii aflate în oraş, dar că îmi va găsi ea un loc. Preţul era de şaptezeci şi cinci de cenţi pe zi, dacă luai două mese, şi de un dolar, dacă luai trei. Pentru o singură masă nu avea tarif, aşa că m-am văzut nevoită să-i dau şaptezeci şi cinci de cenţi şi am plănuit să-mi cumpăr în dimineaţa următoare nişte brînză şi nişte biscuiţi pentru tot restul zilei. Nu ştiu care era tariful săptămînal.

La cină se aflau în jurul mesei vreo zece, douăsprezece persoane, bărbaţi cu toţii, în afară de mine, de doamna Floyd şi de sărmana bătrînică oarbă căreia îi ziceau „bunicuţa Turner". Doamna Floyd turuia ca o moară hodorogită. Le-a explicat tuturor că eram fiica celui ucis în faţa casei sale. Asta nu mi-a plăcut deloc. A povestit întîmplarea cu de-amănuntul şi a pus întrebări impertinente despre familia mea. Tot ce-am putut face a fost să răspund politicos. N-aveam chef să discut pe tema asta cu nişte străini roşi de curiozitate, oricît de bine intenţionaţi ar fi fost.

Am stat la masă între doamna Floyd şi un bărbat voinic, înalt, cu un cap rotund ca o măciulie şi cu dinţii ieşiţi în afară. Călătorea prin ţinut, vînzînd abace de buzunar. Era singurul bărbat de-acolo care purta costum şi cravată. Povestea nişte întîmplări interesante din viaţa lui, dar ceilalţi nu-i prea dădeau atenţie, ocupaţi fiind cu mîncarea — ca porcii la troacă.

— Atenţie la carnea de pui şi la găluşte, mi-a spus el.

Cîţiva bărbaţi s-au oprit din mestecat.

— O să-ţi strici ochii.

Un tip jegos, într-o haină împuţită din piele de căprioară, a întrebat peste masă :

— Cum adică ?

Clipind cu şiretenie, comis-voiajorul i-a răspuns :

— O să-ţi strici ochii tot uitîndu-te după pui !

Personal am considerat asta o glumă bună, dar jegosul s-a supărat :

— Javră, pui de căţea ce eşti !

Şi s-a pornit din nou să mănînce. Comis-voiajorul a rămas tăcut. Găluştele erau bune, dar nu puteam vedea cum intraseră în douăzeci şi cinci de cenţi cîţiva stropi de grăsime şi un pumn de făină, acolo.

După cină, o parte dintre bărbaţi au plecat în oraş, pesemne să bea whisky prin baruri şi să asculte flaşneta. Ceilalţi ne-am retras în salon. Oamenii moţăiau acum sau citeau ziare, vorbeau despre execuţie iar comis-voiajorul făcea glume pe tema frigurilor galbene. Doamna Floyd a adus lucrurile tatei, înfăşurate şi legate în mantaua de ploaie ; m-am uitat prin ele şi am făcut un inventar. Părea să nu lipsească nimic, am găsit pînă şi cuţitul şi ceasul. Ceasul era din alamă şi nu prea scump, dar prezenţa lui m-a surprins,

căci oameni care n-ar fura niciodată lucruri importante le fură adesea pe cele mărunte. Am stat în salonaș și am ascultat o vreme conversația, apoi am întrebat-o pe doamna Floyd dacă vrea să mă conducă la culcare.

— Mergi drept pe culoarul ăsta, pînă la ultimul dormitor pe stînga, mi-a arătat ea. Pe veranda din spate găsești o găleată cu apă și un lighean. Toaleta e afară, chiar în spatele pomului. O să dormi cu bunicuța Turner.

Trebuie să fi citit pe fața mea spaimă, căci a continuat:

— Va fi totul în ordine. Pe bunicuța Turner n-o deranjează. E obișnuită să i se mai aducă uneori cîte-o persoană. Nici măcar n-o să-și dea seama că te afli acolo, drăguțo!

Deoarece eu eram clienta care plătea, socot că dorințele mele, și nu ale bunicuței Turner, ar fi trebuit luate mai întîi în seamă, deși se pare că nici una din noi n-avea vreun cuvînt de spus. Doamna Floyd a continuat:

— Bunicuța Turner doarme buștean. Asta e o adevărată binecuvîntare la vîrsta ei. Nu-ți face griji că ar trezi-o un fulg ca tine!

Nu-mi păsa că dorm cu bunicuța Turner, dar socoteam că doamna Floyd mă trăsese pe sfoară. N-aveam totuși nimic de cîștigat dacă făceam gălăgie. Banii mi-i încasase, iar eu picam de oboseală și era prea tîrziu ca să mai caut în altă parte un loc de dormit.

Odaia era friguroasă, întunecată și mirosea a medicamente. Un suflu rece se înălța prin crăpăturile podelei. În somnul ei, bunicuța Turner s-a dovedit a fi mult mai activă decît mi se dăduse mie de înțeles. Cînd m-am urcat în pat, am descoperit că îngrămădise toate cuverturile în partea ei. Le-am tras și m-am acoperit. Mi-am spus rugăciunile și nu după multă vreme dormeam. M-am trezit ca să descopăr că bunicuța Turner repetase șiretlicul. Eram strînsă ghem și tremuram de frig. Am tras din nou cuverturile. Mișcarea s-a mai repetat o dată în cursul nopții și m-am trezit cu picioarele sloi, așa că am pus peste mine păturile tatei și haina lui de ploaie. Apoi am dormit bine.

DOAMNA FLOYD MI-A SERVIT LA DEJUN DOAR un ou prăjit și crupe ; nici pomeneală de carne. După ce am mîncat, am pus ceasul și cuțitul în buzunar și am luat cu mine revolverul, vîrît în punga de zahăr.

La tribunalul federal am aflat că șeriful cel mare era plecat la Detroit, statul Michigan, să predea infractorii la „casa de corecție", cum îi ziceau ei. Un ajutor de șerif mi-a spus că vor pune mîna pe Tom Chaney la timpul potrivit, dar asta cînd îi va veni rîndul. Mi-a arătat o listă de indivizi puși sub acuzație și aflați în libertate, pe Teritoriul Indian ; așa, cam ca lista publicată anual, cu caractere mici, în „Gazeta Arkansasului", și care-i cuprindea pe cei ce nu-și plătiseră impozitele la vreme. Nu mi-a plăcut cum arăta lista și nu mi-a păsat nici de purtarea „elegantă" a ajutorului de șerif. Datorită biroului în care lucra, era plin de ifose. Te poți aștepta la una ca asta de la „federali", și partea cea mai neplăcută e că alcătuiesc o șleahtă de republicani și că nu pun, așadar, nici un preț pe opinia oamenilor cumsecade din Arkansas, care sînt democrați.

În sala tribunalului se întocmea lista unui juriu. Aprodul mi-a spus că Rooster Cogburn va putea fi găsit mai tîrziu, în cursul zilei, odată cu începerea procesului, el fiind principalul martor al acuzării. M-am dus la grajdurile lui Stonehill. Avea niște grajduri frumoase, iar în spatele lor un corral mare și o mulțime de țarcuri mai mici, unde-și hrănea animalele. Poneii cumpărați de el, vreo treizeci de capete, de toate culorile, se aflau în corral. Mă așteptasem să

arate ca niște stîrpituri prăpădite, dar erau niște făpturi zburdalnice, cu ochi limpezi și cu pielea destul de sănătoasă, deși prăfuită și cu părul încîlcit. Nu cunoscuseră, probabil, mîngîierea periei. În cozi aveau scaieți.

Urîsem pînă atunci căluții ăștia pentru rolul lor în moartea tatei, dar mi-am dat seama că ideea în sine era cam bizară, că greșisem învinuind animalele astea micuțe, inocente, care nu cunoșteau nici binele, nici răul. Asta în privința poneilor. Căci am văzut mulți cai și încă și mai mulți porci care, cred eu, ascundeau în inima lor intenții urîte. Am să merg și mai departe și am să spun că toate pisicile sînt rele, deși adeseori folositoare. Cine n-a întrezărit chipul satanei pe fetele lor viclene? Unii predicatori vor spune că ceea ce fac eu acum e „reclamă" în favoarea superstițiilor. Le-aș putea răspunde în felul următor: „Predicatori, luați Biblia și citiți Luca la cap. 8, versetele 26—33".

Stonehill își avea biroul într-o latură a grajdurilor. Pe ușa de sticlă puteai citi: „Col. G. Stonehill. Vînzător la licitație autorizat. Agent bumbac". Înăuntru, o sobă încinsă pînă la roșu ardea fără întrerupere. Proprietarul stătea în spatele biroului; chel, cu ochelari, avea o înfățișare îngrijită.

— Cît dați pe bumbac? l-am întrebat eu.

A privit în sus la mine și mi-a răspuns:

— Nouă și jumătate pe cel de calitate inferioară, zece pe cel obișnuit.

— Noi am scos cea mai mare parte și am vîndut-o din vreme firmei Woodson Brothers din Little Rock cu unsprezece cenți.

— Atunci propun să-ți iei diferența de la Woodson Brothers.

— L-am dat pe tot. La ultima vînzare am obținut doar zece și jumătate.

— De ce-ai venit să-mi povestești chestiile astea?

— M-am gîndit că poate l-om vinde pe aici la anu', dar se pare că ne descurcăm destul de bine și la Little Rock.

I-am întins biletul șerifului. După ce l-a citit, nu s-a mai arătat dispus să fie tot atît de laconic cu mine. Și-a scos ochelarii și a spus:

— A fost o întîmplare tragică. Pot spune că m-au impresionat calităţile tatălui tău. Era un client zgîrcit, dar s-a purtat ca un gentleman. Paznicul meu are dinţii făcuţi zob şi nu poate mînca decît supă.

— Îmi pare rău să aflu asta, am murmurat.

— Ucigaşul a întins-o pe Teritoriul Indian, unde e pus acum sub urmărire.

— Aşa am auzit şi eu.

— O să dea acolo peste o mulţime de indivizi de teapa lui. Toţi o apă şi-un pămînt. Un cuib al crimei. Nu trece o singură zi fără să sosească vreun nou raport despre fermieri ciomăgiţi, neveste siluite ori călători nevinovaţi prinşi şi măcelăriţi în ambuscade sîngeroase. Meşteşugul civilizat al negoţului nu înfloreşte pe-acolo.

— Sper ca şerifii federali să-l prindă repede. Îl cheamă Tom Chaney. A lucrat la noi. Încerc s-o pornesc pe urmele lui. Vreau să-l văd împuşcat sau spînzurat.

— Da, da, îţi urez succes deplin ! a spus Stonehill. Totodată ţi-aş recomanda răbdare. Bravii şerifi federali fac tot ce pot, dar sînt puţini la număr. Cei care încalcă legile sînt o întreagă armată şi cutreieră un ţinut întins, folosind multe ascunzători naturale. Prin regiunea aia, şeriful umblă singur, lipsit de prieteni. Acolo, exceptîndu-l în bună măsură pe indian, care a fost cu cruzime tras pe sfoară de nepoftiţii criminali de pe teritoriul Statelor Unite, mîna tuturor bărbaţilor e ridicată asupra lui.

— Aş vrea să-ţi vînd la loc poneii pe care i-a cumpărat tata, am spus.

— Mă tem că nu poate fi vorba de aşa ceva.

— Nu mai vreau poneii. N-avem nevoie de ei.

— Asta nu mă priveşte, a spus el. Tatăl tău a cumpărat poneii, dîndu-mi şi banii, şi cu asta socotelile sînt încheiate. Am actul de vînzare. Dacă aş putea să-i întrebuinţez la ceva, cît de cît, atunci m-aş gîndi la un tîrg, dar am pierdut bani buni cu ei şi, fii sigură, n-am de gînd să pierd şi mai mulţi. Te ajut cu dragă inimă să-i expediezi. Vaporul „Alice Waddell" pleacă mîine la Little Rock. Am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să găsesc loc pentru tine şi animale.

— Vreau trei sute de dolari pentru calul de călărie al tatei, care a fost furat.

— Asta va trebui s-o aranjezi cu individul care stăpînește acum calul.

— Tom Chaney l-a furat pe cînd se afla în grija dumitale. Dumneata ești răspunzător.

Auzindu-mă, Stonehill a rîs :

— Îți admir perseverența, dar sper să descoperi în curînd că nu sînt răspunzător pentru astfel de daune. Aș adăuga, totodată, că evaluarea calului la vreo două sute de dolari ar fi mai corectă.

— Dacă-i pe-așa, prețul meu e mic. Judy e o bună iapă de curse. A cîștigat la bîlci un premiu de 25 de dolari. Am văzut-o sărind, cu un călăreț greu în șa, un gard făcut din opt traverse.

— Totul e foarte interesant, desigur, a spus el.

— Atunci, nu-mi oferi nimic ?

— Doar ce-i al tău. Poneii sînt ai tăi. Ia-i ! Calul a fost furat de un criminal. E regretabil, dar, conform înțelegerii cu clientul, am asigurat animalului un adăpost mulțumitor. Fiecare cu nenorocirea lui. A mea e că, pentru o vreme, trebuie să mă lipsesc de serviciile pazniculuí.

— Am să mă plîng la tribunal, am spus.

— Faci cum crezi că e mai bine.

— Rămîne de văzut dacă o văduvă cu trei copilași se va bucura sau nu de un tratament cinstit din partea instanței judecătorești a acestui oraș.

— N-ai probe.

— S-ar putea ca avocatul J. Noble Daggett din Dardanelle, Arkansas, să gîndească altfel. Tot așa și jurații.

— Unde e mama ta ?

— Acasă, în districtul Yell. Are grijă de sora mea Victoria și de frățiorul meu Frank.

— Atunci trebuie s-o aduci pe ea. Nu-mi place să tratez cu copiii.

— O să-ți placă și mai puțin cînd o să se ocupe de dumneata avocatul Daggett. El e om în toată firea.

— Ești obraznică.

— N-aș vrea să fiu, domnule, dar nu mă las împinsă la o parte atunci cînd am dreptate.

— Voi discuta cu avocatul meu.

— Și eu cu al meu. Îi voi trimite o telegramă și va veni aici cu trenul de seară. Vom cîștiga bani cu toții, și el, și

eu, şi avocatul dumitale, iar dumneata, domnule licitator autorizat, vei suporta nota de plată.

— Nu pot încheia contracte cu copiii. N-ai dreptul să semnezi un contract.

— Avocatul Daggett va susţine hotărîrea pe care o voi lua eu. În privinţa asta poţi fi liniştit. N-ai decît să-i comunici telegrafic înţelegerea noastră.

— A naibii pacoste ! a exclamat el. Cum să-mi mai văd de treburi ? Şi mîine aveam o licitaţie.

— Din clipa în care am părăsit biroul ăsta, nu mai poate fi vorba de nici o înţelegere între noi. Vom ajunge la judecată.

O vreme, şi-a făcut de lucru, nervos, cu ochelarii, apoi a continuat :

— Voi trece două sute de dolari în contul tatălui tău atunci cînd voi avea în mînă o scrisoare de la avocatul acela, Daggett, care să mă absolve de orice altă obligaţie — de la începuturile lumii şi pînă în momentul de faţă. Va trebui să fie semnată de el şi de mama ta şi legalizată la notar. Oferta mea e mai mult decît generoasă şi o fac doar ca să înlătur posibilitatea unui proces supărător. N-ar fi trebuit să vin niciodată aici. Mi s-a spus că oraşul ăsta va deveni un fel de Pittsburgh al sud-vestului.

— Vreau două sute de dolari pentru Judy, plus o sută pentru ponei şi douăzeci şi cinci pentru surul pe care l-a lăsat Tom Chaney, am spus eu. Face pe puţin patruzeci de dolari. Toată treaba se ridică, deci, la trei sute douăzeci şi cinci de dolari.

— Poneii nu intră în discuţie, a spus el. Nu-i cumpăr.

— Atunci păstrez poneii, dar preţul pentru Judy se modifică : trei sute douăzeci şi cinci de dolari.

Stonehill a pufnit tare.

— N-aş cumpăra cu trei sute douăzeci şi cinci de dolari nici un Pegas înaripat, şi pe urmă surul ăla cu picioare strîmbe nici măcar nu-ţi aparţine.

— Ba da. Tata n-a făcut decît să i-l dea lui Tom Chaney să-l călărească.

— Răbdarea mea se apropie de sfîrşit. Eşti un copil ciudat. Îţi plătesc două sute douăzeci şi cinci de dolari şi păstrez surul. De ponei n-am nevoie.

— În felul ăsta nu ne înţelegem.

— E ultima mea ofertă. Două sute douăzeci şi cinci de dolari. O să-mi dai pentru asta o chitanţă, iar şaua tatălui tău o să rămînă la mine. O să scad, de asemenea, banii pentru hrană şi grajd. Surul nu e al tău, ca să-l poţi vinde.

— Şaua nu e de vînzare. Am s-o păstrez. Avocatul Daggett poate dovedi că surul îmi aparţine. Te va urmări cu o citaţie pentru că mi l-ai luat pe nedrept.

— Bine, şi acum ascultă foarte atentă, căci n-am de gînd să mă tocmesc. Iau poneii înapoi, păstrez surul şi mă învoiesc la trei sute de dolari. Poţi primi sau nu, mi-e indiferent ce hotărăşti.

— Sînt sigură că avocatul Daggett n-ar fi de acord să accept o ofertă sub trei sute douăzeci şi cinci de dolari. În schimbul lor, exceptînd şaua, primeşti totul şi, pe deasupra, scapi şi de un proces care te-ar costa mult. Va fi greu dacă va fixa avocatul Daggett condiţiile, căci va pretinde un onorariu gras.

— Avocatul Daggett! Avocatul Daggett! Cine mai e şi apărătorul ăsta faimos despre al cărui nume, din fericire, nu auzisem nimic pînă acum zece minute.

— Dar de „Great Arkansas River, Vicksburg & Gulf Steamship Company" ai auzit?

— Da, am făcut afaceri cu G.A.V. & G.

— Cel care i-a dat pe mîna portăreilor e chiar avocatul Daggett. Au încercat ei să-i pună bețe-n roate. Cu asta se poate mîndri. Discută de la egal la egal cu multe persoane influente din Little Rock. Lumea zice că într-o bună zi va ajunge guvernator.

— În cazul acesta, cu toată capacitatea lui nemăsurată de a provoca neajunsuri, nu mi se pare o persoană prea ambiţioasă. Eu unul aş prefera să fiu picher în Tennessee decît guvernatorul statului ăstuia ignorant. Găsesc că ar fi mai onorabil.

— Dacă nu-ţi place aici, de ce nu-ţi împachetezi catrafusele şi nu te cari de unde-ai venit?

— Aşa aş face dacă aş putea să scap din situaţia falimentară în care mă aflu. M-aş îmbarca pe vaporul de vineri dimineaţa, cu un cîntec de mulţumire pe buze.

— Cui nu-i place în Arkansas se poate duce la dracu'. Ce-ai căutat aici?

— Am fost momit cu tot felul de braşoave.

— Trei sute douăzeci şi cinci de dolari, iată ultima cifră.

Aş vrea să văd scris negru pe alb ce reprezintă.

A întocmit un scurt contract. L-am citit şi am făcut o modificare, două, iar el a semnat în dreptul corecturilor.

— Spune-i avocatului tău să-mi trimită scrisoarea aici, la grajduri. Cînd o voi avea în mînă, voi preda banii de care am fost jecmănit. Semnează asta !

— O să-i cer să-mi trimită mie scrisoarea, la pensiune. Cînd îmi dai banii, îţi dau scrisoarea. Semnez actul numai după ce îmi avansezi douăzeci şi cinci de dolari, drept dovadă a bunei dumitale credinţe.

Stonehill mi-a dat zece dolari şi eu am semnat hîrtia.

M-am dus apoi la oficiul telegrafic. Am încercat să compun mesajul cel mai scurt, dar mi-a trebuit aproape un formular întreg ca să lămuresc situaţia şi să explic ce era de făcut. I-am scris avocatului Daggett s-o anunţe pe mama că eram bine şi că în scurtă vreme voi sosi acasă. Nu mai ţin minte cît a costat.

Am cumpărat de la o băcănie nişte biscuiţi, o bucată de brînză de burduf şi un măr. M-am aşezat lîngă sobă, pe-o ladă de cuie, şi am înghiţit prînzul ăsta ieftin, dar hrănitor. Cunoaşteţi proverbul : „Bogat e cel care se mulţumeşte cu ce are". Cînd am terminat de mîncat, m-am întors la grajdul lui Stonehill şi am încercat să dau cotorul mărului unuia dintre ponei. S-au tras cu toţii înapoi, refuzînd să aibă de a face cu mine sau cu darul meu. Bietele creaturi nu gustaseră, probabil, niciodată un măr. Am intrat în pătul, la adăpost de bătaia vîntului, şi m-am întins pe nişte saci de ovăz. Natura ne îndeamnă să ne odihnim după ce mîncăm, iar cei ce sînt prea ocupaţi pentru a lua în seamă glasul ăsta din adîncuri nu apucă, de cele mai multe ori, vîrsta de cincizeci de ani.

Stonehill a trecut pe acolo, purtînd o pălărioară caraghioasă din Tennessee. S-a oprit şi s-a uitat la mine.

— O să trag un pui de somn, am spus.

— Te-ai aranjat straşnic.

— M-am adăpostit de vînt. Sper că nu te superi.

— Nu vreau să fumezi aici.

— Nu fumez.

— N-aş vrea să găureşti sacii cu cizmele.

— O să am grijă. Închide bine uşa cînd ieşi.

Nu-mi dădusem seama cît de frîntă eram. Să fi fost spre sfîrşitul după-amiezii cînd m-am trezit. Dîrdîiam şi nasul începuse să-mi curgă, semn neîndoielnic al unei răceli care avea să mă prindă. Cînd dormi trebuie să te înveleşti întotdeauna. M-am scuturat de praf şi m-am spălat pe faţă la pompă, după care mi-am luat revolverul şi am pornit în grabă spre tribunalul federal.

Cînd am ajuns acolo, am văzut din nou mulţime adunată, deşi mai puţin numeroasă decît în ajun. „Ce-o mai fi ? Cu siguranţă, încă o execuţie !" m-am gîndit eu. Mă înşelam. Ceea ce atrăsese de data asta lumea era sosirea a două furgonete cu infractori prinşi pe Teritoriul Indian. Şerifii federali îi descărcau şi-i împingeau fără milă cu puştile lor cu repetiţie Winchester. Oamenii erau înlănţuiţi unii de alţii, asemenea peştilor înşiraţi pe sfoară. Cei mai mulţi erau albi, dar existau printre ei şi cîţiva indieni ori mulatri. Înfiorător spectacol ! Dar trebuie să vă gîndiţi că bestiile alea înlănţuite erau asasini, tîlhari, jefuitori de trenuri, bigami şi falsificatori — un mănunchi din cei mai netrebnici oameni de pe lume. Apucaseră pe căi lăturalnice şi gustaseră din toate fructele răului, iar acum justiţia pusese mîna pe ei şi le cerea socoteală. Într-un fel sau altul, pe lumea asta trebuie să plătim pentru toate. În afară de mila Domnului, nimic nu e pe gratis. Dar mila asta a lui n-o putem dobîndi şi nici n-o meritam.

Cei aflaţi mai de mult la închisoare, în beciul tribunalului, îi huiduiau prin ferestruicile cu gratii pe noii sosiţi, urlînd „peşte proaspăt" şi altele de felul ăstă. Unii foloseau expresii atît de urîte, încît femeile din mulţime îşi întorceau ruşinate capul. Mi-am vîrît degetele în urechi şi m-am strecurat pînă sus, pe treptele tribunalului, şi apoi înăuntru.

Aprodul n-a vrut să mă lase în sala de şedinţe, zicînd că nu sînt decît un copil, dar eu am ţinut-o una şi bună că avem nişte treburi de rezolvat cu şeriful Cogburn şi n-am dat nici un pas înapoi. Văzînd că mă aprind repede şi neavînd chef să se iţte dezordine, a cedat. M-a pus să stau lîngă el, chiar în uşă, dar asta nu m-a deranjat, căci oricum nu mai exista nici un loc liber. Oamenii stăteau pînă şi pe pervazul ferestrelor.

O să vi se pară ciudat, dar abia atunci am auzit de judecătorul Isaac Parker, aşa renumit cum era el. Ştiam destul de bine ce se petrece prin părţile noastre şi probabil că auzisem totuşi de Parker şi de tribunalul lui, dar toate astea trebuie să fi făcut asupra mea o impresie nu îndeajuns de puternică. E drept că ţineam de districtul lui, dar aveam propriile noastre tribunale care să se ocupe de hoţi şi de ucigaşi. Din ţinutul nostru, printre puţinii „inşi în afara legii" care au ajuns la tribunalul federal au fost „contrabandiştii de băuturi alcoolice", aşa ca bătrînul Jerry Vick şi fiii lui. Cei mai mulţi dintre clienţii judecătorului Parker fuseseră prinşi pe Teritoriul Indian — refugiu pentru criminalii înrăiţi de pe toată întinderea hărţii.

Acum o să vă povestesc un lucru interesant. Vreme îndelungată, la tribunalul de aici n-a existat nici un recurs, cu excepţia celor adresate preşedintelui Statelor Unite. Mai apoi lucrurile s-au schimbat, şi judecătorului Parker nu i-a convenit deloc atunci cînd Curtea Supremă a început să dea sentinţe care le anulau pe-ale lui. Se plîngea că cei de la Washington nu înţeleg condiţiile sîngeroase care domnesc pe Teritoriul Indian. Îl numea pe procurorul general Whitney, presupus totuşi a fi de partea acuzării, „agent al clemenţei" şi spunea despre el că se pricepe la dreptul penal cît se pricepe la hieroglifele de pe Marea Piramidă. La rîndul lor, cei de la Washington spuneau că judecătorul Parker e prea aspru şi prea arbitrar şi că prea dă pedepse mari, iar tribunalului acestuia îi ziceau „abatorul Parker". Nu ştiu cine avea dreptate. Ştiu numai că şaizeci şi cinci dintre şerifii lui au fost asasinaţi. Tipii de care trebuiseră să se ocupe aceştia erau al naibii de dificili.

Judecătorul, un bărbat voinic, înalt, cu ochi albaştri şi cu o barbă neagră de ţap, mi s-a părut bătrîn, deşi pe atunci n-avea decît vreo patruzeci de ani. Ţinuta îi era gravă. Pe patul morţii a cerut un preot şi a devenit catolic. A trecut la religia soţiei sale. Dar asta a fost treaba lui şi nu a mea. După ce ai condamnat la moarte o sută şaizeci de oameni şi ai văzut aproape optzeci dintre ei legănîndu-se în streang, în ultima clipă simţi probabil nevoia unui medicament mai puternic decît pot oferi metodiştii. Iată un lucru la care trebuie să meditezi. Spre sfîrşitul vieţii spunea că nu el, ci legea i-ar fi spînzurat pe indivizii aceia. Cînd a

murit de hidropizie, în 1896, toţi deţinuţii din pivniţa întunecoasă a tribunalului au „sărbătorit" evenimentul şi, ca să se potolească, a fost nevoie de intervenţia temnicerilor.

Am, dintr-un ziar, darea de seamă cu privire la o parte a procesului Wharton ; deşi nu e o transcriere oficială, mi se pare destul de fidelă. În memoriile mele, am folosit-o la alcătuirea unui bun articol istoric, pe care l-am intitulat astfel : *Ascultă acum, Odus Warton, sentinţa legii, care glăsuieşte că vei atîrna cu gîtul în streang pînă cînd vei fi mort, mort, mort! Fie ca Domnul, ale cărui legi le-ai nesocotit şi în faţa căruia trebuie să apari la cumplita judecată, să aibă milă de sufletul tău. Din amintirile personale ale lui Isaac C. Parker, faimosul judecător de frontieră.* Dar revistele de azi nu ştiu ce e aceea o povestire bună, atunci cînd dau de vreuna. Tipăresc mai degrabă ciurucuri. Dumnealor susţin că articolul meu e prea lung, prea „diluat". Nimic nu e prea lung ori prea scurt atunci cînd relatezi o istorie adevărată şi interesantă şi ai un stil „viu", împletit cu un scop educativ. Nu-mi pierd vremea cu ziarele. Se ţin mereu după mine, cerîndu-mi scrieri istorice, dar în clipa în care discuţia ajunge la bani, cei mai mulţi dintre editorii ziarelor ar vrea să le obţină pe degeaba. Ei cred că, întrucît am ceva bani, aş fi fericită să le umplu rubricile duminicale numai ca să-mi văd numele tipărit, ca Lucille Biggers Langford sau Florence Mabry Whiteside. Zic şi eu, asemenea micului negru : „Nu, asta nu-i de mine". Lucille şi Florence pot să procedeze cum le place. Editorii sînt mari meşteri în a trage foloase de-acolo de unde n-au însămînţat nimic. Un alt truc al lor : trimit reporteri să stea de vorbă cu mine şi să obţină povestirile pe gratis. Ştiu că tinerii reporteri sînt prost plătiţi şi nu mă deranjează să-i ajut pe băieţii ăştia, cu „ştirile lor senzaţionale", dacă sînt capabili să scoată ceva ca lumea.

Cînd am ajuns eu, la bara martorilor se afla un indian creek, care vorbea în limba lui, iar un alt indian traducea. Mergea greu. Am stat acolo aproape o oră pînă să-l cheme pe Rooster Cogburn la bară.

N-am ghicit care era Cogburn, alegîndu-l pe unul mai tînăr şi mai slab, cu insigna prinsă la cămaşă ; am fost surprinsă cînd un gaşper bătrîn şi fără un ochi, clădit ase-

menea lui Grover Cleveland, s-a ridicat şi a depus jurămîntul. Am zis „bătrîn". Avea vreo patruzeci de ani. Scîndurile podelei pîrîiau sub greutatea lui. Purta un costum negru prăfuit şi, cînd s-a aşezat din nou, i-am văzut insigna prinsă la vestă. Un disc micuţ de argint, cu o stea pe el. Chiar şi mustaţa o avea ca a lui Cleveland.

Unii vor spune că, pe vremuri, în ţinutul acesta erau mai numeroşi bărbaţii care semănau cu Cleveland decît aceia care nu semănau cu el. Totuşi, Cogburn aşa arăta. Cleveland însuşi fusese cîndva şerif. Ne-a pricinuit o sumedenie de necazuri în timpul crizei din '93, dar nu mi-e ruşine să mărturisesc că familia mea l-a sprijinit şi s-a aflat mereu alături de democraţi, pînă la alegerea guvernatorului Alfred Smith, ba chiar şi în vremea acestuia, şi nu numai datorită lui Joe Robinson. Tata obişnuia să spună că singurii prieteni pe care îi aveam, imediat după război, erau democraţii irlandezi de la New York. Dacă ar fi putut, Stevens şi banda lui de republicani ne-ar fi lăsat pe toţi să crăpăm de foame. Toate astea se află înşirate în cărţile de istorie. Acum o să vi-l prezint pe Rooster, adică o să relatez exact cele ce s-au întîmplat, aducîndu-mi povestirea „înapoi pe făgaşul ei".

Domnul Barlow: Numele şi ocupaţia, vă rog!

Domnul Cogburn: Reuben J. Cogburn. Şerif federal al Curţii districtuale a Statelor Unite în zona apuseană a Arkansasului, cu jurisdicţie penală pe Teritoriul Indian.

Domnul Barlow: De cînd ocupaţi această funcţie?

Domnul Cogburn: Să tot fie patru ani în martie.

Domnul Barlow: Pe data de 2 noiembrie vă îndeplineaţi îndatoririle oficiale?

Domnul Cogburn: Întocmai, domnule.

Domnul Barlow: S-a petrecut în ziua aceea ceva ieşit din comun?

Domnul Cogburn: Da, domnule.

Domnul Barlow: Vă rog să povestiţi cu propriile dumneavoastră cuvinte în ce a constat întîmplarea.

Domnul Cogburn: Prea bine, domnule. În ziua aceea, aşadar, nu mult după cină, ne întorceam din ţinutul indienilor Creek spre Fort Smith şi ne aflam la vreo patru mile spre vest de Webbers Falls.

Domnul Barlow : O clipă. Cine mai era cu dumneavoastră ?

Domnul Cogburn : Eram eu și încă patru șerifi federali. Aveam un furgon de pușcăriași și ne întorceam la Fort Smith. Șapte pușcăriași. La vreo patru mile spre vest de Webbers Falls, și-a făcut apariția călare Will, puștiul ăsta indian creek, cu calul numai spume. Aducea vești. Zicea că plecase dimineața la Canadian River, să vîndă niște ouă lui Tom Pistruiatul și nevestei acestuia. Cînd a ajuns acolo, a găsit-o pe femeie în curte, cu țeasta zdrobită, și pe bătrîn înăuntru pe dușumea, împușcat în piept.

Domnul Goudy : Obiectez !

Judecătorul Parker : Limitați-vă depoziția la ceea ce ați văzut cu ochii dumneavoastră, domnule Cogburn !

Domnul Cogburn : Da, domnule. Așadar, șeriful Potter și cu mine am plecat spre ferma Pistruiatului, urmînd ca furgonul să vină în urma noastră. Seriful Schmidt a rămas cu furgonul. Cînd am ajuns acolo, am găsit totul așa cum ne fusese descris de Will. Femeia era afară în curte, fără suflare, cu mușchii roindu-i în jurul capului, iar bătrînul înăuntru, cu pieptul ciuruit de alice și cu picioarele arse. Se afla încă în viață, dar abia mai respira. Prin rana sîngerîndă, aerul pătrundea și ieșea cu zgomot. Ne-a spus că în zorii zilei, pe la ora patru, sosiseră acolo călare, beți turtă, doi dintre băieții lui Wharton...

Domnul Goudy : Obiectez :

Domnul Barlow : E vorba de o declarație făcută de cineva pe moarte, domnule judecător !

Judecătorul Parker : Obiecția se respinge. Continuați, domnule Cogburn.

Domnul Cogburn : Zicea că băieții ăia doi ai lui Warton, Oduș și C.C., au venit călare, beți turtă, și s-au repezit la el cu o pușcă din alea cu două țevi, întrebîndu-l : „Unde-ți sînt banii, moșule ?“ El n-a vrut să le răspundă și atunci ei au dat foc la niște cioturi de pin și i le-au pus, așa aprinse, la tălpi, și atunci el le-a zis că banii se aflau într-o ulcică pentru poame, sub o piatră cenușie, într-un colț al afumătorii. A spus că avea acolo peste patru sute de dolari în bancnote. Mai spunea că nevastă-sa a plîns și

s-a foit toată vremea, cerșind îndurare. Că a zbughit-o apoi pe ușă afară și că Odus a alergat la ușă și a împușcat-o. Cînd Tom s-a ridicat de pe jos, unde zăcea, Odus s-a întors și l-a împușcat și pe el. După care au șters-o.

Domnul Barlow : Ce-a urmat ?

Domnul Cogburn : A murit în brațele noastre. S-a sfîrșit în chinuri groaznice.

Domnul Barlow : Ce-ați făcut apoi, dumneavoastră și șeriful Potter ?

Domnul Cogburn : Ne-am dus la afumătoare ; piatra era mișcată din loc, iar ulcica nicăieri.

Domnul Goudy : Obiectez !

Judecătorul Parker : Martorul să-și păstreze ipotezele pentru sine.

Domnul Barlow : Ați găsit o piatră netedă, cenușie, în colțul afumătorii, și sub ea o groapă ?

Domnul Goudy : Dacă procurorul are de gînd să depună mărturie, propun s-o facă sub prestare de jurămînt.

Judecătorul Parker : Domnule Barlow, acesta nu este un interogatoriu.

Domnul Barlow : Îmi pare rău, domnule judecător. Domnule Șerif Cogburn, ce-ați găsit, dacă ați găsit ceva, în colțul afumătorii ?

Domnul Cogburn : Am găsit o piatră cenușie și, chiar lîngă ea, o gaură.

Domnul Barlow : Ce se afla în gaură ?

Domnul Cogburn : Nimic. Nici o ulcică, nimic !

Domnul Barlow : Ce-ați făcut pe urmă ?

Domnul Cogburn : Am așteptat furgonul. Cînd acesta a sosit, am discutat între noi, ca să stabilim cine pleacă după frații Wharton. Eu și Potter mai avusesem de-a face cu ei, așa că ne-am dus noi. Am suit călare vreme de vreo două ore, pînă aproape de locul unde un braț al lui North Fork se varsă în Canadian River. Am ajuns acolo nu cu mult înainte de apusul soarelui.

Domnul Barlow : Și ce-ați văzut ?

Domnul Cogburn : Aveam binoclul la mine și i-am dibuit pe cei doi băieți și pe bătrînul lor, Aaron Wharton, stînd acolo jos, pe malul pîrîului, în mijlocul cîtorva porci, vreo cinci-șase. Omorîseră un purcel și-l căsăpeau. Făcuseră focul și înfierbîntau apa într-un lighean, iar purcelul se

legăna atîrnat de-o creangă. Ne-am legat caii în vale, la vreun sfert de milă de pîrîu, şi ne-am strecurat pe jos, prin tufişuri, ca să le putem cădea în faţă pe neaşteptate. Cînd am ajuns, i-am spus bătrînului Aaron Wharton că eram şerifi federali şi că aveam ceva de discutat cu băieţii lui. El a pus mîna pe un topor şi a început să ne înjure şi să defăimeze tribunalul acesta.

Domnul Barlow: Cum aţi procedat mai departe?

Domnul Cogburn: Am început să mă retrag din faţa toporului şi am încercat să-i vorbesc, doar-doar i-o veni mintea la cap. În vremea asta, C. C. Wharton s-a întins pe lîngă lighean, prin aburii din spatele lui, şi a ridicat arma care zăcea proptită de un buştean. Potter l-a văzut, dar era prea tîrziu. Înainte de-a putea slobozi el un glonte, C. C. Wharton l-a culcat la pămînt cu încărcătura unei ţevi, apoi s-a întors să facă şi cu mine la fel, folosindu-se de cealaltă ţeavă. L-am împuşcat şi, cînd bătrînul a ridicat la mine toporul, l-am împuşcat şi pe el. Odus a spălat putina spre pîrîu şi atunci l-am împuşcat. Aaron Wharton şi C. C. Wharton erau morţi cînd au atins pămîntul. Odus Wharton era doar rănit.

Domnul Barlow: Şi ce s-a mai întîmplat?

Domnul Cogburn: Cam asta a fost tot. L-am tîrît pe Odus Wharton spre un stejar negru şi, cum stătea jos, i-am legat mîinile şi picioarele în jurul copacului. Am bandajat cît am putut mai bine, cu batista, rana lui Potter. Se simţea rău. M-am suit pînă la locuinţa Whartonilor unde se afla femeia indiană a lui Aaron Wharton, care însă n-a vrut să vorbească. Am scotocit acareturile şi, sub nişte lemne de foc, am dat peste un borcan de un sfert de galon, cu patru sute douăzeci de dolari în bancnote.

Domnul Barlow: Ce s-a întîmplat cu şeriful Potter?

Domnul Cogburn: A murit aici în oraş, după şase zile, de febră septicemică. A lăsat în urma lui o nevastă şi şase copilaşi.

Domnul Goudy: Obiectez!

Domnul Parker: Treceţi peste comentarii.

Domnul Barlow: Ce s-a întîmplat cu Odus Wharton?

Domnul Cogburn: Iată-l aici, în faţa dumneavoastră.

Domnul Barlow: Puteţi pune întrebări, domnule Goudy.

Domnul Goudy: Mulţumesc, domnule Barlow. De cît timp sînteţi şerif federal, domnule Cogburn?

Domnul Cogburn: Merg pe patru ani.

Domnul Goudy: Cîţi oameni aţi împuşcat în vremea asta?

Domnul Barlow: Obiectez!

Domnul Goudy: E mai importantă problema asta cu împuşcatul decît pare la prima vedere. Încerc să stabilesc preferinţele martorului.

Judecătorul Parker: Obiecţia se respinge.

Domnul Goudy: Cîţi, domnule Cogburn?

Domnul Cogburn: N-am împuşcat niciodată un om nevinovat.

Domnul Goudy: Nu asta a fost întrebarea. Cîţi?

Domnul Cogburn: Atinşi doar, sau omorîţi?

Domnul Goudy: Hai să ne limităm la cei „omorîţi", aşa, ca să putem avea o cifră mai uşor de mînuit. Cîţi oameni aţi ucis de cînd sînteţi şerif?

Domnul Cogburn: Între doisprezece şi cincisprezece, trăgînd după fugari ori în apărare.

Domnul Goudy: Între doisprezece şi cincisprezece: Amintiţi-vă că depuneţi mărturie sub prestare de jurămînt. Am studiat fişele şi ne stă deja la dispoziţie o cifră mai exactă. Hai acum, cîţi?

Domnul Cogburn: Cred că, adăugîndu-i şi pe cei doi Whartoni, se fac douăzeci şi trei.

Domnul Goudy: Cu un mic efort, eram sigur c-o să vă amintiţi. Acum hai să socotim. Douăzeci şi trei de morţi în patru ani. Asta revine la vreo şase pe an.

Domnul Cogburn: Am o meserie periculoasă.

Domnul Goudy: Aşa s-ar părea. Şi, totuşi, cu mult mai periculoasă pentru indivizii fără noroc, care se trezesc arestaţi de dumneavoastră. Cîţi membri ai acestei familii, familia Wharton, aţi omorît?

Domnul Barlow: Onorată curte, cred că ar trebui să-l informăm pe domnul avocat că, în această acţiune, nu şeriful este partea pîrîtă.

Domnul Goudy: Înălţimea voastră, clientul meu, ca şi fratele şi decedatul său tată, au fost provocaţi la o încăierare cu armele de către şeriful Cogburn. Primăvara trecută, acesta din urmă a tras şi l-a omorît pe cel mai mare dintre

fiii lui Aaron Wharton, iar pe 2 noiembrie a ratat numai cu puţin şansa de a masacra tot restul familiei. Şi am s-o dovedesc. Cogburn, acest asasin, a fost prea multă vreme investit cu autoritatea unei curţi onorabile. Singura cale pentru a dovedi nevinovăţia clientului meu este să dăm la iveală amănuntele acestor două omoruri prin împuşcare, împreună cu o trecere în revistă a metodelor lui Cogburn.

Judecătorul Parker: Ajunge, domnule Goudy. Stăpîniţi-vă! O să vă ascultăm argumentele mai tîrziu. Apărării îi va fi acordată deplina libertate a opiniilor. Nu cred că folosirea fără discernămînt a unor cuvinte ca „masacru" şi „asasin" ne va face să ne apropiem de adevăr. Vă rog să vă continuaţi interogatoriul.

Domnul Goudy: Mulţumesc, domnule judecător. Domnule Cogburn, l-aţi cunoscut pe decedatul Dub Wharton, frate al acuzatului Odus Wharton?

Domnul Cogburn: Am fost nevoit să-l împuşc în legitimă apărare, anul trecut în aprilie, în districtul Going Snake din ţinutul indienilor cherokee.

Domnul Goudy: Cum s-au petrecut faptele?

Domnul Cogburn: Încercam să-l salt cu un mandat de arestare, pentru că vindea băuturi spirtoase indienilor cherokee. N-o făcea pentru prima oară. A venit spre mine cu un piron de la căruţă şi mi-a spus: „Rooster, am de gînd să-ţi scot şi celălalt ochi". A trebuit să mă apăr.

Domnul Goudy: Nu era înarmat cu nimic altceva decît cu un piron de la căruţă?

Domnul Cogburn: Nu ştiu ce mai avea. Am văzut pironul. Şi am văzut oameni straşnic sfîrtecaţi cu obiecte nu mai mari decît un piron.

Domnul Goudy: Dumneavoastră eraţi înarmat?

Domnul Cogburn: Da, domnule. Aveam o armă.

Domnul Goudy: Ce fel de armă?

Domnul Cogburn: Un revolver Colt, calibrul patruzeci şi patru.

Domnul Goudy: Şi nu e adevărat că v-aţi apropiat de el în toiul nopţii, cu revolverul în mînă, fără să-l avertizaţi?

Domnul Cogburn: Ba i-am atras atenţia.

Domnul Goudy: Arma era încărcată şi cu cocoşul tras?

Domnul Cogburn: Da, domnule.

Domnul Goudy : O ţineaţi la spate sau o ascundeaţi în vreun fel ?

Domnul Cogburn : Nu, domnule.

Domnul Goudy : Vreţi să spuneţi că Dub Wharton a înaintat în bătaia revolverului doar cu o bucată de fier în mînă ?

Domnul Cogburn : Aşa a fost.

Domnul Goudy : Ciudată întîmplare. Şi acum, nu e adevărat că pe 2 noiembrie aţi apărut în faţa lui Aaron Wharton şi a celor doi băieţi ai săi, năpustindu-vă ameninţător din umbră, cu acelaşi revolver aducător de moarte în mînă ?

Domnul Cogburn : Încerc totdeauna să fiu pregătit.

Domnul Goudy : Aveaţi arma scoasă şi pregătită ?

Domnul Cogburn : Da, domnule.

Domnul Goudy : Încărcată şi cu cocoşul tras ?

Domnul Cogburn : Dacă n-ar fi încărcată şi cu cocoşul tras, nu m-aş putea folosi de ea.

Domnul Goudy : Răspundeţi, vă rog, doar la întrebările mele !

Domnul Cogburn : Ultima n-a avut nici un rost.

Judecătorul Parker : Nu vă întindeţi la discuţie cu avocatul, domnule Cogburn.

Domnul Cogburn : Da, domnule.

Domnul Goudy : Domnule Cogburn, acum vă rog să vă concentraţi atenţia şi să revedeţi scena de pe malul pîrîului. E aproape seară. Aaron Wharton şi cei doi fii ai săi rămaşi în viaţă se îndeletnicesc cu treburi legale, în deplină siguranţă, pe propriul lor pămînt. Hăcuiesc un porc ca să aibă carne la masă.

Domnul Cogburn : Erau porci de furat. Ferma aparţinea indiencei lui Wharton, Minnie Wharton.

Domnul Goudy : Domnule judecător, binevoiţi, vă rog, să-i atrageţi atenţia martorului să nu vorbească pînă nu e întrebat !

Domnul Parker : Da, şi vă sfătuiesc să-i puneţi, în sfîrşit, întrebări, astfel ca el să poată răspunde.

Domnul Goudy : Îmi pare rău, domnule judecător. În ordine. Wharton şi băieţii lui sînt pe malul pîrîului. Deodată, din stufăriş, ţîşnesc spre ei doi indivizi, cu revolverele în mînă...

Domnul Barlow : Obiectez !

Domnul Parker : Obiecţia e întemeiată. Domnule Goudy, am fost extrem de indulgent. Am de gînd să vă îngădui continuarea şirului de întrebări, dar mă văd obligat să insist ca, în locul acestui monolog dramatic, interogatoriul să ia forma întrebărilor şi răspunsurilor. Şi vă previn că ar fi bine să ajungem la ceva substanţial, cît mai curînd posibil.

Domnul Goudy : Mulţumesc, domnule judecător. Rog curtea să-mi acorde o vreme atenţia cuvenită. Clientul meu şi-a exprimat temerile în legătură cu severitatea acestei curţi, dar l-am asigurat din nou că nici un cetăţean al nobilei noastre republici nu iubeşte adevărul, dreptatea şi îndurarea mai mult decît judecătorul Isaac Parker.

Judecătorul Parker : Vă îndepărtaţi de la subiect, domnule Goudy.

Domnul Goudy : În ordine, domnule judecător. Domnule Cogburn, cînd dumneavoastră împreună cu şeriful Potter aţi năvălit din tufiş, care a fost reacţia lui Aaron Wharton ?

Domnul Cogburn : A pus mîna pe un topor şi a început să ne înjure.

Domnul Goudy : Un reflex instinctiv în faţa unui pericol ivit pe neaşteptate. Asta a fost cauza pentru care a ridicat toporul ?

Domnul Cogburn : Nu ştiu de ce a făcut-o.

Domnul Goudy : N-aţi fi făcut şi dumneavoastră acelaşi lucru ?

Domnul Cogburn : Dacă eu şi cu Potter am fi fost prinşi cu ocaua mică, aş fi făcut ceea ce mi s-ar fi spus.

Domnul Goudy : Da, exact, dumneavoastră şi cu Potter. Putem cădea de acord că vieţile Whartonilor se aflau în primejdie. Bun. Hai să ne întoarcem acum la o secvenţă mai veche. Ce s-a întîmplat la Tom Pistruiatul cu convoiul ? Cine avea grijă de furgon ?

Domnul Cogburn : Şeriful Schmidt.

Domnul Goudy : Care n-a vrut să vă duceţi dumneavoastră la ferma lui Wharton, nu-i aşa ?

Domnul Cogburn : Am avut o discuţie, şi el a fost de acord să ne ducem noi doi.

Domnul Goudy: Dar la început n-a fost de acord, știind că între dumneavoastră și Whartoni exista un motiv de răfuială. Ce ziceți?

Domnul Cogburn: Probabil că a vrut, totuși, altfel nu m-ar fi trimis.

Domnul Goudy: A trebuit să-l înduplecați, nu-i așa?

Domnul Cogburn: Îi cunoșteam pe Whartoni și mă temeam că oricare altul în locul meu ar putea fi omorît.

Domnul Goudy: Așa cum s-a întors roata, cîți au fost omorîți?

Domnul Cogburn: Trei. Dar Whartonii n-au apucat să fugă. Putea ieși mult mai rău.

Domnul Goudy: Da, puteați fi omorît chiar dumneavoastră.

Domnul Cogburn: Mă înțelegeți greșit. Dacă scăpau și se duceau să ucidă și alți oameni? Dar aveți dreptate, am trecut eu însumi prin pericolul de a fi omorît. Era cît p-aci s-o pățesc și, din punctul meu de vedere, asta n-ar fi fost chiar așa, un fleac.

Domnul Goudy: Nici dintr-al meu. Dumneavoastră sînteți, într-adevăr, unul dintre fenomenele naturii, domnule Cogburn, și nu mă amuz deloc pe seama darului cu care ați fost înzestrat. Ziceați, dacă nu mă înșel, că v-ați retras din fața lui Aaron Wharton.

Domnul Cogburn: Întocmai.

Domnul Goudy: Chiar v-ați retras?

Domnul Cogburn: Da, domnule. Avea toporul ridicat.

Domnul Goudy: În ce direcție ați mers?

Domnul Cogburn: Întotdeauna merg înapoi atunci cînd mă retrag.

Domnul Goudy: Apreciez umorul acestei replici. Cînd ați ajuns, Wharton stătea lîngă vasul cu apă?

Domnul Cogburn: Mai degrabă ghemuit pe vine. Ațîța focul sub oală.

Domnul Goudy: Și unde se afla toporul?

Domnul Cogburn: Chiar acolo, la îndemînă.

Domnul Goudy: Spuneți că aveați în mînă un revolver cu cocoșul tras, un revolver perfect vizibil, și totuși el a ridicat toporul și a înaintat spre dumneavoastră, cam tot în felul în care a făcut-o Dub Wharton cu pironul, sau cu sulul de hîrtie, sau cu ce naiba o fi fost?

Domnul Cogburn: Da, domnule. A început să înjure şi să ameninţe.

Domnul Goudy: Şi dumneavoastră vă retrăgeaţi? Vă îndepărtaţi de oala cu apă?

Domnul Cogburn: Da, domnule.

Domnul Goudy: Şi cît de departe aţi ajuns înainte de a începe să trageţi?

Domnul Cogburn: Cam la vreo şapte, opt paşi.

Domnul Goudy: Deci Aaron Wharton a înaintat spre dumneavoastră cam tot atîta, vreo şapte, opt paşi?

Domnul Cogburn: Aşa ceva.

Domnul Goudy: Cam cît să însemne asta? Vreo şaisprezece picioare?

Domnul Cogburn: Aşa ceva.

Domnul Goudy: Vreţi atunci să explicaţi juriului cum de i-a fost găsit trupul chiar în preajma oalei, cu un braţ în foc, palma şi mîneca arzîndu-i mocnit?

Domnul Cogburn: Nu cred să fi fost găsit acolo!

Domnul Goudy: I-aţi deplasat trupul după ce l-aţi ucis?

Domnul Cogburn: Nu, domnule.

Domnul Goudy: N-aţi tîrît cadavrul înapoi la foc?

Domnul Cogburn: Nu, domnule. Nu cred să fi fost găsit acolo.

Domnul Goudy: Asupra poziţiei corpului vor depune mărturie doi oameni, care au sosit la faţa locului imediat după ce s-au tras focurile de armă. Nu vă amintiţi să-l fi deplasat?

Domnul Cogburn: Dacă aşa stă treaba, e posibil să-l fi deplasat. Nu-mi mai amintesc.

Domnul Goudy: De ce aţi tras partea de sus o corpului peste foc?

Domnul Cogburn: Păi, n-am făcut aşa ceva.

Domnul Goudy: În cazul ăsta, ori nu l-aţi mişcat, iar el n-a venit spre dumneavoastră, ori l-aţi mişcat şi i-aţi azvîrlit trupul în flăcări. Cum e? Hotărîţi-vă.

Domnul Cogburn: Se poate să-l fi mişcat porcii ăia care rîmau prin preajmă.

Domnul Goudy: Formidabili porci!

Judecătorul Parker: Domnule Goudy, bîjbîim în întuneric. Credeţi că în următoarele minute o să terminaţi cu acest martor?

Domnul Goudy: Îmi trebuie mai mult timp, domnule judecător.

Judecătorul Parker: Foarte bine. O să continuaţi mîine dimineaţă la opt şi jumătate. Domnule Cogburn, o să vă reîntoarceţi la bara martorilor la opt şi jumătate. Membrii juriului nu vor discuta între ei şi nici nu vor schimba păreri în legătură cu acest caz. Inculpatul va fi menţinut în stare de arest.

Judecătorul a izbit cu ciocănelul în masă, iar eu am sărit în picioare, fără să iau seama la zgomot. Mulţimea s-a ridicat să plece. Nu reuşisem să mă uit bine la Odus Wharton, dar am făcut-o acum, cînd s-a sculat de pe scaun, cu cîte un ofiţer de-o parte şi de alta. Deşi avea un braţ bandajat, îi ţineau încheieturile prinse în cătuşe. Omul arăta cît de periculos putea să fie. Dacă a existat vreodată un individ cu mutră de criminal, ăsta a fost fără îndoială Odus Wharton: o corcitură cu ochi mici, apropiaţi şi deschişi toată vremea, ca ochii de şarpe. Avea o faţă înăsprită de păcate. Indienii creek sînt oameni de treabă, se spune, dar un creek alb, ca el, sau un creek negru înseamnă cu totul altceva.

Cînd poliţiştii l-au scos pe Wharton afară, acesta a trecut pe lîngă Rooster Cogburn şi i-a aruncat cîteva cuvinte. Puteai ghici uşor că era vorba de vreo insultă murdară sau de vreo ameninţare. Rooster abia dacă s-a uitat la el. Mulţimea m-a împins spre uşă, apoi afară. Am aşteptat pe verandă.

Rooster a ieşit printre ultimii. Avea într-o mînă o foiţă şi în cealaltă o pungă cu tutun şi încerca să-şi răsucească o ţigară. Degetele îi tremurau, iar tutunul se risipea pe jos. M-am apropiat de el şi l-am întrebat:

— Domnul Rooster Cogburn?

— Ce este? a răspuns el.

Mintea îi era dusă aiurea.

— Aş dori să vă vorbesc o clipă.

M-a măsurat cu privirea.

— Despre ce-i vorba?

— Mi s-a spus că sînteţi un om înzestrat cu mult curaj.

— Ce doreşti, fetiţo ? Vorbeşte. E ora cinci.

— Lăsaţi-mă să vă ajut, am spus eu.

Am luat ţigara pe jumătate făcută, i-am dat formă, am udat hîrtia cu limba, am lipit-o, i-am răsucit capetele şi i-am întins-o. Era destul de moale, căci hîrtia se cam încreţise. Cînd Cogburn a aprins-o, a luat foc şi a ars pînă aproape de jumătate.

— Cele făcute de dumneata sînt prea tari, i-am spus.

El a studiat-o şi a spus :

— Oarecum.

— Îl caut pe omul care a tras în Frank Ross, tatăl meu, şi l-a omorît în faţa pensiunii Monarch. Numele individului e Tom Chaney. Se zvoneşte că s-ar afla pe Teritoriul Indian şi am nevoie de cineva care s-o pornească pe urmele lui.

— Cum te numeşti, fetiţo ? Unde stai ?

— Mă numesc Mattie Ross, am răspuns. Locuim în ţinutul Yell, lîngă Dardanelle. Mama e acasă. Are grijă de sora mea, Victoria, şi de frăţiorul meu, Frank.

— Mai bine te-ai duce şi tu acasă, a spus Cogburn. Probabil că au nevoie de ajutorul tău la bătutul untului.

— Şeriful cel mare şi cu încă cineva din biroul şerifului federal mi-au dat toate amănuntele. Puteţi să obţineţi un mandat de urmărire pe numele lui Tom Chaney şi să plecaţi în căutarea lui. Guvernul o să vă plătească doi dolari dacă-l aduceţi, plus zece cenţi mila, pentru fiecare persoană. Pe deasupra, vă ofer şi eu o recompensă de cincizeci de dolari.

— Ai pus problema ca un om cu cap, a spus el.

— Da. Vreau să încheiem un tîrg.

— Ce ai acolo în pungă ?

Am desfăcut punga şi i-am arătat.

— Dumnezeule ! a exclamat. Un colt adevărat. Şi nu eşti nici cît o unghie. Ce faci cu revolverul ăsta ?

— A fost al tatălui meu. Dacă justiţia dă greş, am de gînd să-l omor pe Tom Chaney cu el.

— Mda, scula asta o să facă treabă bună, nu glumă. Numai să găseşti o buturugă înaltă de care s-o sprijini în vreme ce ocheşti şi tragi.

— Nimeni din oraş nu l-a cunoscut pe tata şi mă tem că, în privinţa lui Chaney, mare lucru n-o să se realizeze

dacă nu mă ocup eu de asta. Fratele meu e un copil, iar rudele mamei trăiesc la Monterey, în California. Bunicul Ross nu poate călări.

— Nu cred că ai cincizeci de dolari.

— O să fac rost de ei într-o zi, două. Ai auzit de un tîlhar pe nume Lucky Ned Pepper ?

— Îl cunosc bine. I-am găurit mutra anul trecut, în luna august, jos în munții Winding Stair. În ziua aia a avut noroc cu carul.

— Se zvonește că Tom Chaney s-ar fi înhăitat cu el.

— Nu cred că ai cincizeci de dolari, surioară, dar, dacă ți-e foame, te invit la cină, unde o să discutăm toate astea ; le-om da noi de leac. Ce zici, te aranjează ?

I-am spus că-mi convenea de minune. Presupuneam că locuiește într-o casă împreună cu familia și nu eram cîtuși de puțin pregătită să descopăr că nu are decît o cămăruță în spatele unei prăvălii chinezești, pe o stradă întunecoasă. Era holtei. Chinezul se numea Lee. Pregătise pentru cină cartofi fierți și friptură înăbușită. Am mîncat toți trei la o masă joasă, luminați de lampa cu gaz așezată în mijlocul ei. Drept față de masă era întinsă o pătură. Clopoțelul a scos un clinchet și Lee, dînd perdeaua la o parte, s-a dus în prăvălie să servească un client.

Rooster mi-a spus că auzise despre uciderea tatălui meu, dar că nu cunoștea amănuntele. I le-am relatat. Am observat la lumina lămpii că ochiul lui stîng, cel vătămat, nu era complet închis. O pată albă, ca o semilună, se întrezărea la fund și scînteia în lumină. Rooster ținea lingura într-o mînă și o bucată de pîine albă, muiată în sos, în cealaltă, sorbind zgomotos. Cîtă deosebire față de chinez, cu bețișoarele lui delicate ! Pînă atunci nu mai văzusem pe nimeni folosindu-le. Niște degete atît de agile ! După ce a fiert cafeaua, Lee a luat ulcica de pe plită și a început să toarne. Mi-am acoperit ceașca cu mîna.

— Mulțumesc, nu vreau cafea.

— Ce bei ? m-a întrebat Rooster.

— Prefer zerul rece, atunci cînd am.

— Noi n-avem, a spus el. Nici măcar limonadă.

— Lapte dulce aveți ?

Lee s-a dus în față, la răcitor, și s-a întors cu o cană de lapte. Caimacul fusese luat.

— Are gust de poşircă, am spus eu.

Rooster a luat cana şi a aşezat-o pe duşumea. Un motan gras, cu blană dungată, s-a ivit din întuneric, cam de pe unde se aflau paturile, şi s-a apropiat, lipăind tot laptele.

— Generalul nu e chiar atît de mofturos, a spus Rooster.

Motanul fusese botezat Generalul Sterling Price. Lee a servit la desert nişte prăjituri cu miere, şi Rooster, ca un copil, a întins peste ale lui unt şi dulceaţă. Avea o adevărată slăbiciune pentru dulciuri.

M-am oferit să spăl vasele, iar ei au luat-o de bună. Pompa şi spălătorul erau afară. Motanul s-a ţinut pe urmele mele, să-i dau resturile de la cină. Am frecat cît am putut mai bine farfuriile smălţuite cu o cîrpă, cu săpun galben şi apă rece. Cînd m-am întors înăuntru, Rooster şi Lee jucau cărţi.

— Dă-mi cana, mi-a spus Rooster.

I-am dat-o şi el şi-a turnat nişte whisky dintr-o damigeană. Lee trăgea dintr-o pipă lungă.

— Cum rămîne cu propunerea mea ?

— Mă gîndeam la ea, a spus Rooster.

— Ce jucaţi acolo ?

— Şeptic. Vrei să faci o mînă ?

— Nu ştiu cum se joacă. Ştiu doar whist cu licitaţie.

— Nu jucăm whist cu licitaţie.

— Mi se pare o cale foarte uşoară de a cîştiga cincizeci de dolari. Oricum, nu trebuie decît să-ţi faci slujba, şi mai obţii şi ceva pe deasupra.

— Nu mă sîcîi, a spus el. Mă gîndesc la cheltuieli.

Le urmăream jocul şi nu făceam nici un zgomot. Îmi suflam doar, din cînd în cînd, nasul. Într-un tîrziu am spus :

— Nu văd cum poţi să joci cărţi, să bei whisky şi să te gîndeşti la treaba asta de detectiv, toate în acelaşi timp.

— Dacă trebuie să-l înfrunt pe Ned Pepper, îmi dai o sută de dolari. La atîta m-am gîndit. Cincizeci avans.

— Încerci să mă jecmăneşti.

— Ţi-am fixat un onorariu ca pentru copii, a spus el. N-o să fie uşor să dau de urma lui Ned. O să se afunde în vizuinele din munţii indienilor choctaw. O să am destule cheltuieli.

— Nu-ți închipui, sper, c-o să te țin pe whisky.

— Whisky-ul nu trebuie să-l cumpăr. Îl confisc. Ți-ar prinde bine un strop la răceala ta.

— Nu, mulțumesc.

— Asta e whisky adevărat. Din ținutul Madison, dublu rafinat, învechit în butoiașe. O singură linguriță, și ar face minuni cu tine.

— N-aș pune otrava asta în gură pentru nimic în lume! Să-mi întunece mințile?

— Aha, n-ai pune-o, da?

— N-aș pune-o.

— Bine, tariful meu e de o sută de dolari, surioară. Poftim!

— Pentru atîția bani aș dori o garanție. Aș vrea să fiu cît mai sigură de ceea ce capăt în schimb.

— Încă n-am văzut banii tăi la culoare.

— O să fac rost de ei într-o zi sau două. O să mă gîndesc la propunerea dumitale și o să mai stăm de vorbă. Acum aș vrea să mă întorc la pensiune. Mai bine ai merge cu mine pînă acolo.

— Ți-e frică de întuneric?

— Nu mi-a fost niciodată frică de întuneric.

— Dacă aș avea un revolver mare cum ai tu, nu m-aș teme de spiriduși.

— Nu mă tem de spiriduși. Dar nu cunosc drumul.

— Îmi faci numai greutăți. Așteaptă să termin mîna asta. Nu poți să știi ce e în mintea unuia ca Lee. Așa se și explică faptul că mă bate la cărți.

Jucau pe bani și Rooster pierdea. Îl tot sîcîiam, dar el o ținea înainte:

— Încă o mînă.

Curînd am adormit cu fruntea pe masă. Într-un tîrziu, Rooster a prins să mă zgîlțîie:

— Trezește-te, spunea el. Trezește-te, surioară.

— Ce s-a întîmplat?

Se îmbătase și umbla bezmetic de colo-colo, ținînd revolverul tatei în mînă. Cu degetul indica o țintă — ceva pe podea, dincolo de draperia magazinului. M-am uitat și am văzut un șobolan mare, lung, de hambar. Ghemuit jos pe podea, cu coada întinsă, șobolanul mînca făina care cursese

dintr-un sac găurit. Am dat să țip, dar Rooster mi-a astupat gura cu palma lui mirosind a tutun, m-a prins de obraz și m-a țintuit locului.

— Stai liniștită !

M-am uitat în jur după Lee și mi-am zis că se dusese la culcare.

— Am să-l supun unei experiențe noi. Fii atentă !

Rooster s-a aplecat în față și a început să-i vorbească șobolanului pe un ton scăzut :

— Am aici o ordonanță prin care ți se interzice de azi înainte să mai mănînci făina lui Chen Lee. E o ordonanță pentru șobolani. O ordonanță pentru un șobolan, și acum dăm acestei ordonanțe curs oficial.

S-a întors spre mine și m-a întrebat :

— Mai ronțăie ?

Nu i-am răspuns. Nu mi-am pierdut niciodată vremea dînd apă la moară beților și palavragiilor.

— Nu pare să se fi oprit, continuă tot el.

Ținea revolverul tatei coborît, în partea stîngă a corpului, și a tras de două ori, fără să ochească. Bubuitura a umplut încăperea și a făcut perdelele să tremure. Urechile îmi țiuiau. În jur era o grămadă de fum. Lee s-a ridicat din așternut și a spus :

— Locul pentru tir e afară.

— Dădeam curs oficial unor hîrtii, a mormăit Rooster.

Șobolanul era mort. M-am dus, l-am ridicat de coadă și l-am azvîrlit pe ușa din dos lui Sterling, care trebuie să-l fi adulmecat și să-l fi devorat pe loc. I-am spus lui Rooster :

— Nu mai trage cu revolverul ăla. Nu mai am muniție.

— Chiar dacă ai avea, n-ai ști cum să-l încarci.

— Știu cum să-l încarc.

S-a dus la culcușul lui, s-a aplecat, a tras afară o cutie de tablă și a pus-o pe masă : zdrențe pline de ulei, tot felul de cartușe, bucăți răzlețe de piele și de sîrmă. A ales cîțiva plumbi, niște capse mici de cupru și o pungă cu pulbere.

— Foarte bine, ia să te vedem ! Uite, ai aici pulbere, capse și gloanțe.

— Nu vreau să-ți arăt acum. Mi-e somn și vreau să mă întorc la pensiune.

— Nici nu mi-a dat prin gînd că ai fi în stare.

A început să încarce la loc cele două țevi. N-a făcut o treabă grozavă. Toate îi scăpau din mînă ori erau potrivite strîmb. Cînd a terminat, a spus :

— E prea mare și prea grosolan pentru tine. Te-ai descurca mult mai ușor dacă ai avea unul care să funcționeze cu cartușe.

A scotocit prin cutie și a scos un pistol mic, nostim, cu mai multe butoiașe.

— Uite ce-ți trebuie, a continuat. E o rîșniță calibrul douăzeci și doi ; are cinci focuri și, uneori, le trage pe toate dintr-o dată. I se spune „Însoțitorul doamnelor". Știi, trăiește în orașul nostru o damă veselă, pe nume Big Faye, în care sora ei vitregă a tras de două ori cu arma asta. Big Faye se laudă cu vreo două sute nouăzeci de livre. Gloanțele nu i-au putut atinge nici un organ vital. Ceva cu totul ieșit din comun. Dar în cazul oamenilor obișnuiți, te va sluji de minune. E un pistol ca și nou. Mă învoiesc să-l schimb pe vechitura asta a ta.

— Nu. A fost arma tatei. Sînt gata de plecare. Mă auzi ?

Mi-am luat revolverul și l-am vîrît în pungă. Rooster și-a mai turnat niște whisky.

— Nu li se pot întocmi hîrtii șobolanilor, surioară !

— Nici n-am spus asta.

— Avocații, care nu sînt buni decît să încurce ițele, cred că e posibil, dar nu e posibil. Nici că le pasă lor de hîrtii. Ce zici ?

— Ai de gînd să bei tot whisky-ul ?

— Judecătorul Parker știe. E un bătrîn vîntură-lume, dar îi cunoaște pe șobolani. Pînă să se pripășească aici chițibușarii ăștia de avocați, curtea n-a dat niciodată greș. Dacă te uiți la hainele lui Polk Goudy, zici că e un gentleman pe cinste, dar în realitate e cel mai mizerabil pui de cățea căruia Dumnezeu i-a dat vreodată suflare. Îl cunosc bine. Acum l-au asmuțit pe judecător împotriva mea. Și pe șerif. Șoricelul e prea aspru cu șobolanii. Așa susțin dumnealor. *Mai domol cu șobolanii. Să le oferim o șansă.* Ce șansă i-au oferit ei lui Columbus Potter ? Spune-mi. Om mai bun ca el n-am cunoscut.

M-am ridicat și am ieșit, gîndindu-mă că o să-l fac să se rușineze și să mă conducă pînă acasă, dar Rooster n-a

venit după mine. Încă mai vorbea cînd am plecat. În partea aceea a oraşului era întuneric de-a binelea. Am mers repede şi n-am întîlnit nici ţipenie de om, deşi auzeam muzică şi voci şi zăream lumini către rîu, acolo unde se aflau barurile.

Cînd am ajuns pe strada Garrison, m-am oprit să mă orientez. Am avut totdeauna simţul direcţiei. N-am făcut mult pînă la pensiune. Casa era cufundată în beznă. Am ocolit-o şi m-am dus la uşa din dos, gîndindu-mă că, din pricina drumului pînă la toaletă, ar putea fi descuiată. Avusesem dreptate. Întrucît nu plătisem şi pentru noaptea aceea, mi-a trecut prin minte că doamna Floyd a instalat, probabil, vreun oaspete în patul bunicuţei Turner, vreun căruţaş ori vreun agent de la căile ferate. Găsindu-mi liberă porţiunea mea de pat, m-am simţit de-a dreptul uşurată. Am luat păturile şi le-am aranjat, aşa cum făcusem şi cu o noapte înainte. Mi-am spus rugăciunile şi a mai trecut o vreme pînă să adorm. Tuşeam.

A DOUA ZI MI-ERA RĂU. M-AM SCULAT ŞI M-AM dus la micul dejun, dar n-am mîncat cine ştie ce. Ochii şi nasul îmi curgeau, aşa că m-am întors înapoi în pat. Mă simţeam foarte bolnavă. Doamna Floyd mi-a înfăşurat în jurul gîtului o cîrpă muiată în terebentină şi unsă cu grăsime. M-a pus apoi să înghit ceva ce se numea *Stimulentul pentru fiere al doctorului Unterwood.*

— Timp de o zi, două, vei avea impresia că pluteşti pe o mare albastră, dar să nu intri în panică. Asta e reacţia pe care o dă medicamentul, mi-a spus ea. O să te simţi grozav de uşurată. Bunicuţa Turner şi cu mine binecuvîntăm ziua în care l-am descoperit.

Pe etichetă scria că doctoria nu conţine mercur şi că e indicată şi de medici, şi de preoţi. La efectul ei coloristic uluitor, s-au adăugat ameţelile şi delirul. Nutresc azi bănuiala că poţiunea era preparată pe bază de codeină sau de laudanum. Jumătate din femeile ţinutului arătau, îmi amintesc, de parcă ar fi fost năuce.

Vreme de două zile am zăcut la pat. Doamna Floyd a fost cumsecade şi mi-a adus mîncarea în odaie. Încăperea era atît de rece, încît ea nu-şi pierdea vremea cu prea multe întrebări. Se interesa de două ori pe zi la oficiul poştal dacă mi-a sosit scrisoarea.

În fiecare după-amiază bunicuţa Turner se vîra în pat să se odihnească, iar eu îi citeam. Îşi îndrăgise doctoria, pe care şi-o lua într-un pahar cu apă. I-am citit din „New Era" şi din „Elevator" despre procesul Wharton. I-am mai

citit și *Dezamăgirile tinerei Bess Calloway*, o cărțulie uitată de cineva pe masă. Era vorba acolo despre o fată din Anglia care nu se putea hotărî cu cine să se mărite : cu un bogătaș care avea o sumedenie de cîini și care se numea Alec, sau cu un preot. Bess era o fată drăguță, ducea o viață îndestulată, nu trebuia să gătească, nu trebuia să facă nimic și ar fi putut să-l aibă pe acela pe care și-l dorea. Se complica singură, pentru că nu spunea niciodată limpede ce gîndește, se înroșea doar și vorbea pe ocolite. Le stîrnea tuturor curiozitatea, făcîndu-i să se întrebe mereu care erau adevăratele ei intenții. Asemenea lucruri te țin totdeauna cu sufletul la gură. Cartea ne-a plăcut, atît mie, cît și bunicuței Turner. Părțile pline de haz a trebuit să le citesc de două ori. Bess s-a măritat cu unul din pretendenți, un meschin și un neghiob pînă la urmă. Am uitat cu care din ei.

A doua zi pe seară m-am simțit ceva mai bine, așa că m-am sculat și m-am dus să mănînc. Comis-voiajorul cu abacele lui liliputane plecase ; mai existau încă vreo patru, cinci locuri neocupate.

Spre sfîrșitul mesei, și-a făcut apariția un străin cu două pistoale la brîu, cerînd să i se dea casă și masă. Era un bărbat plăcut la înfățișare, de vreo treizeci de ani, cu un „vîrtej" în creștetul capului. Deși murdar și nebărbierit, se vedea că nu asta era condiția lui firească. Părea de familie bună. Avea ochii de un albastru pal și părul castaniu. Purta o haină lungă, din catifea reiată. Era plin de sine, iar zîmbetul lui încrezut te enerva, îndată ce-ți era adresat.

Nu și-a scos pintenii înainte de a se așeza la masă și doamna Floyd l-a mustrat pentru asta, spunîndu-i că nu dorea ca picioarele scaunelor ei să fie și mai zgîriate decît erau, că arătau și așa destul de rău. El și-a cerut scuze și i-a îndeplinit dorința. Pintenii erau din cei mexicani, cu rozete mari. I-a așezat pe masă, lîngă farfurie. Apoi și-a adus aminte de pistoale, și-a desfăcut cartușiera și a atîrnat-o de spătarul scaunului. Curios echipament mai avea. Centura era groasă și lată, prevăzută cu cartușe, iar mînerele pistoalelor albe. Cam în genul celor pe care le poți vedea astăzi în spectacolele despre vestul sălbatic.

Cu excepția mea, zîmbetul și siguranța lui în purtări i-au întimidat pe toți mesenii ; aceștia se agitau, se grăbeau să-i facă diferite servicii, de parcă ar fi fost cine știe cine.

Trebuie să recunosc totuşi că, din pricina părului ciufulit şi a nasului meu roşu, m-a făcut să-mi fie un pic necaz.

Pe cînd mînca, mi-a adresat un zîmbet peste masă şi mi-a spus :

— Salut !

Am dat din cap, fără să scot vreo vorbă.

— Cum te cheamă ? m-a întrebat el.

— Soarbe-Zeamă, am răspuns eu.

— Pot să pun rămăşag că numele tău e Mattie Ross.

— De unde ştii asta ?

— Mă numesc LaBoeuf, a mai spus el.

A pronunţat „LaBeef", dar aşa cum l-a dictat, literă cu literă, numele era LaBoeuf.

— Ţi-am văzut mama chiar acum două zile. Era îngrijorată din pricina ta.

— Ce treabă ai avut cu ea, domnule LaBoeuf ?

— O să-ţi destăinui asta după ce mănînc. Aş vrea să stăm de vorbă între patru ochi.

— Se simte bine ? S-a întîmplat ceva ?

— Nu, se simte bine. Fii liniştită. Caut eu pe cineva. O să vorbim despre asta după masă. Acum sînt lihnit de foame.

Doamna Floyd a spus :

— Dacă e vreun amănunt legat de moartea tatălui ei, ştim totul. A fost ucis chiar în faţa casei ăsteia. Mai sînt încă urme de sînge pe terasă, acolo unde i-au transportat cadavrul.

— E vorba despre altceva, a spus LaBoeuf.

Doamna Floyd a descris din nou scena asasinatului şi a încercat să-l tragă de limbă despre afacerile lui, dar LaBoeuf nu făcea decît să zîmbească, dîndu-i înainte cu mîncarea şi reuşind să nu se lase prins.

După cină ne-am dus într-un colţ al salonului, departe de ceilalţi locatari, şi LaBoeuf a aşezat două scaune cu faţa la perete. Cum stăteam amîndoi în poziţia asta bizară, el a scos o fotografie mică din haina de catifea şi mi-a arătat-o. Fotografia era boţită şi neclară. Am studiat-o. Omul acela avea faţa mai tînără, fără vreo pată neagră, dar nici vorbă că semăna leit cu Tom Chaney. I-am spus asta lui LaBoeuf.

— Mama ta l-a recunoscut şi ea. Ascultă acum nişte noutăţi. Numele lui adevărat e Theron Chelmsford. A îm-

pușcat un senator pe nume Bibbs, în Waco, Texas, iar eu mă aflu pe urmele lui de vreo patru luni bune. Înainte de a-și face apariția la ferma tatălui tău, a ars gazul prin Monroe, statul Louisiana, și prin Pine Bluff, în Arkansas.

— De ce nu l-ai prins la Monroe sau la Pine Bluff ?

— E foarte viclean.

— Eu una nu l-am socotit niciodată prea isteț.

— Ăsta era jocul lui.

— L-a jucat bine. Reprezinți în vreun fel legea ?

LaBoeuf mi-a arătat o scrisoare conform căreia servea ca sergent de infanterie în Texas, într-un loc numit Ysleta, lîngă El Paso.

— Momentan sînt detașat, a spus el. Lucrez pentru familia senatorului Bibbs din Waco.

— Și cum de-a ajuns Chaney să ucidă un senator ?

— Totul a pornit de la un cîine. Chelmsford a omorît prepelicarul senatorului. Bibbs l-a amenințat cu biciul pentru treaba asta, iar Chelmsford l-a împușcat, surprinzîndu-l pe verandă într-un balansoar.

— Dar în cîine pentru care motiv a tras ?

— Nu știu. De ticălos ce e. Chelmsford e un criminal înrăit. Pretinde că prepelicarul ar fi lătrat la el. Nu știu dacă a lătrat sau nu.

— Și eu îl caut, am spus, pe individul ăsta căruia îi spui Chelmsford.

— Da, am priceput asta. Am avut azi o discuție cu șeriful. M-a informat că stai aici și te interesezi de un detectiv care s-o pornească pe urmele lui Chelmsford, în Teritoriul Indian.

— Am găsit omul.

— Cine e ?

— Se numește Cogburn. E șerif federal. E tipul cel mai dur pe care îl au și cunoaște o bandă de tîlhari condusă de un anume Lucky Ned Pepper. Se bănuiește că Chaney s-ar fi înhăitat cu ei.

— Da, așa trebuie procedat, a spus LaBoeuf. Ai nevoie de un împuternicit federal. Cam tot la asta m-am gîndit și eu. Am nevoie de cineva care să cunoască împrejurimile și care să poată aresta un om în mod legal. S-ar putea întîmpla să-l car pe Chelmsford tot drumul pînă-n comitatul McLennan, doar ca să aud acolo un judecător corupt spu-

nînd că a fost răpit şi că trebuie pus în libertate. Ar fi ceva, nu ?

— Te-ar lăsa cu buzele umflate.

— S-ar putea să mă alătur ţie şi şerifului tău.

— Pentru asta trebuie să vorbeşti cu Cogburn.

— Avantajul va fi reciproc. El cunoaşte ţinutul, iar eu îl ştiu pe Chelmsford. E nevoie de cel puţin doi oameni ca să fie prins viu.

— Prea puţin îmi pasă dacă aşa se vor petrece lucrurile sau nu, atîta doar că, în clipa cînd vom pune mîna pe Chaney, el nu va porni spre Texas. Va veni cu noi la Fort Smith, ca să fie spînzurat.

— Hm ! Hm ! a făcut LaBoeuf. Nu contează locul în care-o să atîrne în ştreang. Ce părere ai ?

— Pentru mine contează. Pentru dumneata nu ?

— Pentru mine înseamnă o mulţime de bani. Un spînzurat nu e la fel de bun în Texas ca şi în Arkansas ?

— Nu. Chiar dumneata ai spus că acolo s-ar putea întîmpla să i se dea drumul. Judecătorul de aici îşi va face datoria aşa cum trebuie.

— Dacă nu-l spînzură el, îl împuşcăm noi. Poftim, ai cuvîntul meu de cavalerist.

— Vreau ca Chaney să dea socoteală pentru faptul că mi-a omorît tatăl, nu pentru un prepelicar din Texas.

— Nu pentru un prepelicar, firește, ci pentru un senator şi pentru tatăl tău. Mai mort de-atît nici că s-ar putea şi, înţelegi tu, o să plătească pentru toate crimele deodată.

— Nu, nu înţeleg. Nu aşa văd eu lucrurile.

— O să discut cu şeriful.

— N-are nici un rost să vorbeşti cu Cogburn, din moment ce el lucrează pentru mine şi trebuie să facă aşa cum îi spun eu.

— Cred că, oricum, tot vom avea o discuţie împreună.

Mi-am dat seama că, destăinuindu-mă acestui străin, făcusem o greşeală. Dacă ar fi avut altă înfăţişare, m-aş fi ferit mai mult. Pe deasupra, îndopată cum eram cu stimulentul pentru fiere, gîndeam încet şi nu prea bine. I-am spus :

— Vreme de cîteva zile n-o să poţi avea cu el nici o discuţie.

— Cum vine asta ?

— E plecat la Little Rock.

— Cu ce treburi ?

— Treburi de şerif.

— Atunci o să discutăm la întoarcere.

— Ar fi mai înţelept să-ţi alegi alt şerif. Au o mulţime. Eu şi Rooster Cogburn am şi căzut la învoială.

— Mai văd eu, a spus. Am impresia că mama ta nu s-ar bucura să te ştie amestecată în asemenea chestii. Ea crede că ai aici grijă de un cal. Urmărirea criminalilor e o treabă murdară şi plină de primejdii şi cel mai bun lucru e să o laşi pe mîna bărbaţilor, care se pricep la aşa ceva.

— Dumneata te pricepi, presupun. Păi eu, dacă în patru luni de zile n-aş fi reuşit să-l găsesc pe Tom Chaney, care mai are şi un semn pe faţă, asemenea proscrisului Cain, nu m-aş încumeta să le dau altora sfaturi cum s-o facă.

— N-aş zice că obrăznicia mă încîntă.

— N-am de gînd să mă las întimidată.

S-a ridicat şi a spus :

— Ceva mai devreme m-a bătut gîndul să-ţi fur o sărutare, cu toate că eşti prea tînără, şi bolnavă, şi pe deasupra lipsită de farmec, dar acum înclin să-ţi ard cinci, şase lovituri bune cu centura.

— Şi una şi alta ar fi la fel de neplăcute, am răspuns eu. Atinge-mă numai, şi o să vezi ce păţeşti. Eşti texan şi nu cunoşti obiceiurile noastre, dar oamenii cumsecade din Arkansas nu-i iartă prea uşor pe indivizii care abuzează de femei şi de copii.

— Tinerii din Texas sînt educaţi în aşa fel încît să fie politicoşi şi să arate respect celor mai în vîrstă.

— Mai observ că oamenii din statul acela îşi vlăguiesc caii cu pinteni mari, greoi.

— Mergi prea departe cu obrăznicia.

— N-am nici un fel de consideraţie pentru dumneata.

Era mînios şi în starea asta m-a şi părăsit, zornăind din podoabele lui texane pe măsură ce se îndepărta.

A DOUA ZI M-AM SCULAT DEVREME. CU TOATE că-mi mai tremurau și acum picioarele, mă simțeam mai bine. M-am îmbrăcat la repezeală și, fără să mai aștept micul dejun, am pornit în grabă spre oficiul poștal. Corespondența sosise, dar tocmai se sorta, astfel că ghișeul era închis.

Am strigat prin deschizătura pe sub care strecori scrisorile, și în felul ăsta un funcționar a venit la fereastră. Am arătat cine sînt și i-am spus că așteptam o scrisoare importantă din punct de vedere juridic. Știa de ea din întrebările doamnei Floyd și a fost destul de drăguț să-și întrerupă îndatoririle obișnuite și s-o caute. A găsit-o în cîteva clipe.

Am deschis-o cu degete nerăbdătoare. Am găsit chitanța legalizată (bani în buzunarul meu !), precum și cîteva rînduri de la avocatul Daggett. Iată cum sunau aceste rînduri :

„Draga mea Mattie,

Sper că vei găsi satisfăcător documentul alăturat. Aș dori să lași asemenea probleme pe de-a-ntregul în grija mea ; sau, cel puțin, fă-mi plăcerea și consultă-mă înainte de a pune la cale astfel de aranjamente. Nu te cert, dar vreau să-ți atrag atenția că într-o bună zi încăpățînarea o să te aducă într-un adevărat impas.

Astea fiind zise, trebuie să recunosc că, după toate aparențele, ai încheiat un tîrg avantajos cu bunul colonel. Nu știu nimic despre el, despre cinstea sau lipsa lui de cinste, dar în locul tău nu i-aș da chitanța înainte de a avea banii în mînă. Sînt convins că ți-ai și format o părere despre el.

Mama ta suportă bine situaţia, dar e foarte îngrijorată din pricina ta şi abia aşteaptă să te întorci acasă. Aici sînt de părerea ei.

Fort Smith nu e un loc potrivit pentru o fată singură, nici chiar pentru o *Mattie*. Frank stă la pat, îl dor urechile, dar ăsta nu constituie, firește, un motiv serios de îngrijorare. Victoria se simte bine. Am considerat cu toţii că, în ziua înmormîntării, cel mai nimerit lucru ar fi să rămînă acasă.

Cum domnul MacDonald încă nu se întorsese de la vînătoare, i s-a cerut domnului Hardy să oficieze slujba, iar acesta a venit cu un text inspirat din capitolul 16 al Evangheliei după Ioan: „Am cucerit lumea". Ştiu că domnul Hardy nu se bucură de prea multă apreciere pentru purtările sale, dar în felul lui este un om cumsecade şi nimeni n-ar putea să spună că nu studiază cu mare sîrguinţă Biblia. Cheltuielile de înmormîntare le-a suportat loja masonică din Danville. Nu mai are rost să adaug că întreaga comunitate e uimită şi îndurerată. Frank, slavă Domnului, nu ducea lipsă de prieteni.

Mama ta şi cu mine am dori să iei primul tren către casă, de cum îţi închei treburile cu colonelul. Să-mi telegrafiezi despre asta imediat; te aşteptăm într-o zi, două. Vreau să pun ordine în averea lui Frank aşa cum prevede testamentul şi am multe lucruri importante de discutat cu tine. Mama ta n-o să ia nici o hotărîre fără tine, n-o să semneze nimic, nici măcar chitanţele obişnuite, aşa că nu e nimic de făcut pînă nu vii. Acum, Mattie, tu eşti sprijinul ei, iar pentru mine o perlă nepreţuită, însă există momente cînd îi pui la grea încercare pe cei ce te iubesc. Întoarce-te mai repede.

Al tău devotat,

Jonathan Daggett".

Dacă vrei ca un lucru să iasă bine, trebuie să te îngrijeşti singur de el. Nici astăzi nu înţeleg cum de-au putut lăsa un individ atît de fistichiu ca Oven Hardy să oficieze slujba. Una e să cunoşti Evanghelia, şi cu totul alta s-o propovăduieşti. Mai bine un baptist sau chiar un campbellit, decît el. Dacă aş fi fost acasă, n-aş fi îngăduit aşa ceva, dar nu puteam să mă aflu în două locuri deodată.

În dimineaţa asta Stonehill n-avea chef de ceartă. Nu trăznea şi nu bufnea din orice, mai curînd părea trist şi

năuc, semănînd cu unii bătrîni zănatici pe care îi cunoşteam eu. Trebuie să mărturisesc, însă, că omul nu era pur şi simplu nebun. Comparaţia, cam prea aspră, n-am folosit-o decît pentru a accentua schimbarea pe care o suferise. A vrut să-mi semneze un cec şi ştiu că totul ar fi fost în ordine, dar nu vroiam să ajung pînă acolo încît să risc să fiu trasă pe sfoară, aşa că am insistat să mi se achite cu bani peşin. A spus că mi-i va înmîna de îndată ce se va deschide banca lui.

— N-arăţi bine, i-am spus eu.

— Frigurile, ca-n fiecare an.

— Şi eu am fost cam bolnavă. Ai luat chinină ?

— Da, sînt plin pînă la refuz de scoarţa asta peruviană. Din pricina ei îmi ţiuie pur şi simplu urechile. Nu-şi mai face, ca altădată, efectul.

— Sper să te simţi în curînd mai bine !

— Mulţumesc. O să-mi treacă.

M-am întors la pensiune să-mi iau micul dejun, pentru care plătisem. LaBoeuf, texanul, stătea la masă, ras şi ferchezuit. Cît priveşte vîrtejul, cred că nu-l putea aranja cu nici un chip. Ba poate chiar şi-l cultiva ! Era un individ prost şi încrezut. Doamna Floyd a întrebat dacă-mi sosise scrisoarea.

— Da, o am. A sosit în dimineaţa asta.

— Atunci sînt sigură că te simţi uşurată.

Apoi către ceilalţi :

— Aşteaptă scrisoarea asta de zile întregi.

Şi din nou către mine :

— L-ai văzut pe colonel ?

— De-acolo vin.

— Care colonel ? a întrebat LaBoeuf.

— Păi Colonelul Stockhill [1], negustorul de pietre, i-a răspuns doamna Floyd.

— Asta e o problemă personală, am întrerupt-o eu.

— Ţi-ai rezolvat treburile ? a urmat doamna Floyd care, asemenea unei mori stricate, nu-şi putea ţine gura.

— Ce fel de pietre ? a întrebat LaBoeuf.

---

[1] Joc de cuvinte între stock = vite şi stone = piatră.

— E vorba de Stonehill, negustorul de vite, am spus eu. Nu se ocupă de pietre, ci de vite. I-am vîndut niște ponei din Texas, aproape morți de foame. Asta-i tot.

— Ești mult prea tînără pentru negoțul cu cai, a ripostat LaBoeuf. Ca să nu mai vorbim că porți și fustă.

— Da, și dumneata ești mult prea îndrăzneț pentru un străin.

— Tatăl ei a cumpărat poneii de la colonel, chiar înainte de-a fi ucis, i-a spus doamna Floyd lui LaBoeuf. Micuța Mattie nu s-a lăsat pînă nu l-a convins să-i ia înapoi, la un preț bun.

În jurul orei nouă m-am dus la grajduri, unde am schimbat chitanța pe trei sute douăzeci și cinci de dolari în bancnote. Mi-au trecut mie prin mînă sume mai importante, dar îmi imaginam că banii ăștia aveau să-mi aducă o mulțumire mai mare decît valoarea lor reală. Nici vorbă, însă! Erau, pur și simplu, trei sute douăzeci și cinci de dolari în hîrtie, iar plăcerea mi-a fost mai mică decît sperasem. Am simțit ușoara dezamăgire care m-a cuprins, dar nu i-am dat importanță. Eram, probabil, afectată de starea deprimantă în care se afla Stonehill.

— Așadar, conform înțelegerii, ne-am ținut amîndoi de cuvînt pînă la capăt.

— Asta așa e, a spus el. Ți-am dat bani pentru un cal care nu există și am luat înapoi niște ponei cu totul nefolositori, pe care nu-i mai pot revinde.

— Ai uitat de calul sur!

— Hrană pentru ciori!

— Privești lucrurile dintr-un unghi greșit.

— Le privesc în lumina eternului adevăr al lui Dumnezeu.

— Nu orezi, sper, că te-aș fi nedreptățit cu ceva.

— Nu, cîtuși de puțin, a spus el. De cînd am venit aici, la „pomul lăudat", norocul mi-a ieșit de-a dreptul în cale. Cu tine n-a fost decît o întîmplare în plus, și încă una relativ fericită. Mi s-a spus că orașul ăsta va deveni un Chicago al Sud-Vestului. Ei bine, mica mea prietenă, nu e un Chicago al Sud-Vestului. Nu pot spune cu exactitate ce e. Aș lua bucuros condeiul în mînă ca să scriu o carte groasă despre nenorocirile prin care am trecut aici,

dar nu îndrăznesc s-o fac de teamă să nu fiu considerat un romancier mincinos.

— Frigurile sînt de vină. Curînd o să găseşti un cumpărător pentru ponei.

— Deocamdată am, de la fabrica de săpun Pfitzer din Little Rock, o ofertă demnă de luat în seamă: zece dolari pe cap.

— Ar fi păcat să omori nişte cai atît de iuţi ca să-i faci săpun.

— Asta cam aşa e. Sînt convins că tîrgul nu se va încheia.

— O să mă întorc mai tîrziu să iau şaua.

— Foarte bine.

M-am dus la prăvălia chinezului, am cumpărat un măr şi l-am întrebat pe Lee dacă Rooster e acasă. Mi-a spus că încă nu se ridicase din aşternut. Nu mai văzusem pînă atunci stînd în pat, la ora zece dimineaţa, decît oameni bolnavi, totuşi ăsta era locul în care se afla Rooster. Cînd am dat draperia la o parte şi am intrat, Rooster s-a trezit. Era atît de greu, încît patul se curbase la mijloc, aproape pînă-n podele. Parcă era un hamac. Rooster stătea sub pături, cu toate hainele pe el. Sterling Price, cotoiul bălţat, era încolăcit la picioarele patului. Rooster a tuşit şi a scuipat pe jos, şi-a răsucit o ţigară, a aprins-o şi a tuşit din nou, apoi mi-a cerut nişte cafea — şi eu am luat o ceaşcă şi ulcica de pe sobă şi i le-am adus. În vreme ce-şi sorbea cafeaua, stropi mici, întunecaţi i se aninau de mustaţă, ca picăturile de rouă. Dacă i-ai lăsa singuri, bărbaţii ar trăi ca nişte ţapi. Nu părea defel surprins să mă vadă, aşa că am adoptat şi eu aceeaşi tactică şi, stînd cu spatele lipit de sobă, am început să-mi mănînc mărul.

— Ar mai trebui nişte stinghii la patul ăla, am spus.

— Ştiu. Asta e nenorocirea, că n-are nici un fel de stinghie. E un afurisit de pat din frînghie. Ce i-aş mai da foc!

— Dacă dormi aşa, îţi nenoroceşti spatele.

— Şi aici ai dreptate. La vîrsta mea, sărac cum sînt, ar trebui să am măcar un pat ca lumea. Cum e afară?

— Bate un vînt de-a dreptul tăios. La răsărit se cam adună nori.

— Pun prinsoare c-o să ningă. Ai văzut noaptea trecută luna ?

— Azi nu cred să ningă.

— Pe unde mi-ai fost, surioară ? Am aşteptat să te întorci, apoi am renunţat să mă mai gîndesc la tine. Mi-am închipuit că te-ai dus acasă.

— Nu, am stat toată vremea la pensiune. Am zăcut de un fel de laringită diftherică.

— Te-ai vindecat ? Generalul şi cu mine ţi-am fi foarte recunoscători dacă nu ne-ai molipsi.

— Boala aproape c-am învins-o. Am crezut, pe cînd zăceam, c-o să întrebi de mine sau chiar o să vii să mă vezi.

— Ce te-a făcut să crezi asta ?

— Am făcut-o fără vreun motiv, atîta doar că n-am pe nimeni altcineva în oraş.

— Ţi-ai închipuit, probabil, că sînt un preot care se tot învîrte de ici pînă colo şi-i vizitează pe bolnavi.

— Nu, nu mi-am închipuit asta.

— Preoţii n-au altceva mai bun de făcut. Eu, însă, am fost obligat să-mi văd de treburi. Şerifii guvernului tău nu-şi pot permite prea multe vizite. Sînt prea ocupaţi, străduindu-se să urmeze toate regulamentele impuse de Unchiul Sam. Domnul ăsta vrea note cinstit şi corect întocmite, altfel nu plăteşte.

— Da, văd că-ţi dau serios de lucru.

— Ai în faţa ochilor un cetăţean onest, care a trudit jumătate din noapte la notele de decont. E o treabă a dracului de întortocheată şi Potter nu mă mai poate ajuta. Fără carte nu mai e de trăit în ţara asta, surioară. Aşa stau lucrurile. Nu, domnule, un individ fără carte nu mai are nici o şansă. Oricît i-ar fi lui pipota de curajoasă, vin alţii, nişte sfrijiţi şi nişte pricăjiţi care-au învăţat la căldurică ortografia, şi-l dau la o parte.

— Am citit în ziar despre locul în care-l vor spînzura pe Wharton, am spus eu.

— Nu era altceva de făcut. Păcat că nu-l pot spînzura de trei sau patru ori.

— Cînd o să se întîmple ?

— Au fixat luna ianuarie, dar avocatul Goudy se duce la Washington să vadă dacă preşedintele Hayes nu comută

pedeapsa. Minnie Wharton, mama băiatului, mai are niscaiva bunuri, şi Goudy nu se lasă pînă nu pune mîna pe toate.

— Crezi că preşedintele o să-l ierte ?

— E greu de spus. Ce ştie preşedintele despre afacerea asta ? O să-ţi spun eu. Nimic. Goudy o să susţină că băiatul a fost provocat şi o să înşire despre mine minciuni cu ghiotura. Mai bine îi înfigeam glontele în cap decît în claviculă. Dar m-am gîndit la recompensă. Uneori laşi banii să se suprapună noţiunii de dreptate.

Am scos bancnota împăturită din buzunar şi am ridicat-o în aer, arătîndu-i-o.

— Doamne ! Ia te uită ! Cît ai acolo ? m-a întrebat Rooster. Dacă aş avea mîna la fel de mică, mi-aş strecura-o într-a ta.

— Ai crezut că nu mă mai întorc, aşa e ?

— Nu ştiam ce să cred. Cu tine nu se ştie niciodată.

— Mai eşti hotărît ?

— Hotărît ? M-am născut hotărît, surioară, şi nădăjduiesc să mor tot aşa.

— Cît timp îţi trebuie ca să fii gata de plecare ?

— Gata de plecare încotro ?

— Spre Teritoriu. Spre Teritoriul Indian, ca să pui mîna pe Tom Chaney, omul care l-a împuşcat pe tatăl meu, Frank Ross, în faţa pensiunii Monarch.

— Am uitat pentru cît ne-am înţeles.

— M-am oferit să-ţi plătesc cincizeci de dolari.

— Da, acum îmi amintesc. Şi eu ce-am spus ?

— Ai spus că vrei o sută de dolari.

— Aşa e, îmi amintesc. Păi, nu s-a schimbat nimic. O să te coste o sută de dolari.

— Foarte bine.

— Numără-i colo pe masă.

— Mai întîi vreau să ne înţelegem. Putem pleca în după-amiaza asta ?

Rooster s-a ridicat în capul oaselor.

— Aşteaptă, a spus el. Stai aşa. Tu nu mergi.

— Cum ne-a fost tîrgul ? am întrebat eu.

— Nu se poate !

— Şi de ce nu ? Ţi-ai făcut o părere greşită despre mine dacă îţi închipui că sînt atît de proastă încît să-ţi

dau o sută de dolari și să mă uit cum o ștergi. Nu, vreau să văd cu ochii mei treaba dusă pînă la capăt.

— Sînt șerif al Statelor Unite.

— Ceea ce nu înseamnă mare lucru pentru mine. R. B. Hayes e președintele Statelor Unite, și totuși se spune că l-ar fi expulzat pe Tilden peste noapte.

— Pînă acum n-ai pomenit nimic despre asta. Nu pot să înfrunt banda lui Ned Pepper și să am în același timp grijă de un bebeluș.

— Nu sînt un bebeluș. N-o să fie nevoie să-ți faci griji din pricina mea.

— O să mă ții în loc, o să mă împiedic mereu de tine. Dacă vrei o treabă făcută repede și ca lumea, lasă-mă să procedez așa cum știu eu. Ai încredere, îmi cunosc meseria. Ce s-ar întîmpla dacă te-ai îmbolnăvi iar ? Nu te-aș putea ajuta cu nimic. Mai întîi m-ai luat drept preot, acum mă iei drept un doctor care, din cinci în cinci minute, cu un bețigaș în mînă, trebuie să se uite la limba ta.

— N-o să-ți încetinesc ritmul. Călăresc destul de bine.

— N-o să mă opresc pe la pensiuni cu paturi calde și cu mîncăruri fierbinți pe masă. O să merg repede și o să înghit te miri ce. Puțintelul pe care o să-l dorm, o să-l dorm pe pămînt.

— Am mai dormit noaptea afară. Ne-a luat tata vara trecută, pe mine și pe Frank, la Petit Jean la vînătoare de ratoni.

— Vînătoare de ratoni ?

— Am stat toată noaptea-n pădure, sub cerul liber, în jurul unui foc mare, și Yarnell ne-a spus povești cu stafii. Ne-am distrat de minune.

— Naiba s-o ia de vînătoare de ratoni. Asta nu e vînătoare de ratoni, nu e la patruzeci de mile ca s-o poți numi vînătoare de ratoni.

— Seamănă cu vînătoarea de ratoni. Numai că dumneata încerci să-ți prezinți treaba ca fiind mult mai grea decît este.

— Uită vînătoarea de ratoni. Acolo unde mă duc, nu e locul potrivit pentru un copil care să se țină scai după mine.

— Așa au spus și ei, cînd cu vînătoarea de ratoni. La fel și despre Fort Smith. Și iată-mă aici !

— Prima noapte petrecută afară, şi o să şi plîngi după mămica.

— Am isprăvit şi cu plînsul, ca şi cu hlizitul. Acum hotărăşte-te ! Nu dau doi bani pe toată discuţia asta. Mi-ai spus care e preţul şi m-am învoit. Uite banii. Am de gînd să-l prind pe Tom Chaney şi, dacă-ţi lipseşte îndrăzneala, găsesc eu pe un altul care s-o aibă. Tot ce ştiu despre dumneata sînt numai vorbe. Ştiu că poţi să bei whisky şi te-am văzut omorînd un şobolan cenuşiu. În rest, numai vorbe. Mi s-a spus că eşti curajos, iată de ce mă aflu aici. Nu plătesc pentru conversaţie. Pot pălăvrăgi cît îmi dă ghes inima, ba chiar şi mai mult, la pensiunea Monarch.

— Ar trebui să-ţi ard cîteva palme.

— Şi cum propui s-o faci din cocina aia de porci în care te-ai afundat ? Mi-ar fi ruşine să trăiesc într-o asemenea murdărie. Dacă aş mirosi atît de urît ca dumneata, n-aş locui într-un oraş, ci m-aş duce să-mi continui zile pe vîrful muntelui Magazine, unde în afara iepurilor şi a salamandrelor n-aş supăra pe nimeni.

S-a dat jos din aşternut, vărsînd cafeaua şi alungînd motanul care miorlăia. S-a îndreptat spre mine, dar am tulit-o repede din preajma lui şi m-am ascuns după plită. Am luat de pe masă un pumn de hîrtii şi am ridicat cu cleştele unul din ochiurile plitei. Le ţineam deasupra flăcărilor.

— Mai bine ai rămîne la distanţă dacă notele astea prezintă vreo însemnătate pentru dumneata, i-am spus.

— Pune foile înapoi pe masă !

— Nu, dacă nu te îndepărtezi.

S-a tras vreo doi paşi înapoi.

— Nu-i suficientă distanţa, am spus. Treci lîngă pat.

Lee a privit înăuntru, pe după draperie. Rooster s-a aşezat pe marginea patului. Am pus capacul înapoi pe plită şi am aşternut hîrtiile pe masă.

— Du-te înapoi în prăvălia ta, a spus Rooster, îndreptîndu-şi mînia asupra lui Lee. Totul e în ordine. Surioara şi cu mine facem vrăji.

— Perfect. Ei, ce ai de spus ? Mă grăbesc.

— Nu pot părăsi oraşul pînă cînd foile astea de decont nu sînt gata. Întocmite şi aprobate.

M-am așezat la masă și am lucrat la ele mai bine de o oră. Nu era nimic greu în treaba asta, numai că trebuia să șterg o bună parte din ceea ce făcuse el pînă atunci. Formularele aveau rubrici pentru explicații și cifre, dar scrisul lui Rooster era atît de mare și de fără noimă, încît acoperea liniile și răsărea cînd deasupra, cînd dedesubtul acestora. În consecință, explicațiile nu se potriveau totdeauna cu sumele de bani indicate.

Ceea ce numea el „acte de decont" erau niște simple notițe mîzgălite, de cele mai multe ori fără dată. Sunau cam așa: „Provizii pentru Cecil 1,25 dolari", sau „Vorbe importante cu Red 65 cenți".

— Care Red? l-am întrebat. N-au să-ți plătească pentru o asemenea explicație.

— Society Red. Tăia de obicei traverse pentru Katy. Oricum, trece și asta acolo. S-ar putea să-mi dea ceva.

— Cînd s-a întîmplat? Pentru ce anume? Cum poți plăti 65 de cenți pentru „vorbe importante"?

— Trebuie să fi fost prin vară. Nu l-am mai văzut din august, cînd ne-a dat informațiile despre Ned.

— Asta e motivul pentru care l-ai plătit?

— Nu, pentru asta l-a plătit Schmidt. Eu i-am dat niște cartușe, cred. I-am dat o mulțime de cartușe. Nu-mi pot aminti de toate afacerile astea mărunte.

— O să pun data de 15 august.

— Imposibil. Trece 17 octombrie. Toate hîrtiile din tranșa asta trebuie să fie după 1 octombrie. Din urmă nu mi se mai plătește. O să le punem celor vechi o dată mai nouă.

— Ziceai că nu l-ai văzut pe individ de prin august.

— Să schimbăm atunci numele în Pig Satterfield și să punem data de 17 octombrie. Pig ne ajută în toate problemele cu cheresteaua, și funcționarii sînt obișnuiți să-i vadă numele.

— Pig e numele lui de botez?

— N-am auzit niciodată să i se spună altfel.

Am stăruit să-mi dea date aproximative și fapte care să-i justifice cît de cît pretențiile. A fost grozav de încîntat de munca mea. Cînd am terminat, a privit cu admirație foile și a spus:

— Ia te uită cît de curate sînt. Potter n-a făcut niciodată o treabă la fel de bună. Pun prinsoare că au să-şi atingă ţinta.

Am întocmit un scurt contract privind afacerea care ne interesa pe noi doi şi l-am pus să-l semneze. I-am dat douăzeci şi cinci de dolari şi i-am spus că o să-i mai dau încă douăzeci şi cinci atunci cînd vom porni la drum. Restul de cincizeci de dolari — după încheierea cu succes a misiunii.

— Avansul ăsta, am spus, va acoperi cheltuielile pentru amîndoi. Presupun că te vei îngriji dumneata de hrana noastră şi de grăunţele cailor.

— Va trebui să-ţi aduci singură ceva de dormit, a spus el.

— Am cîteva pături şi o manta de ploaie impermeabilă. Voi fi gata de drum chiar în după-amiaza asta, numai să-mi fac rost de un cal.

— Nu, a spus el. Am treabă la judecătorie. Trebuie să aranjez anumite lucruri. Dar putem porni mîine în zori. O să luăm bacul, căci vreau să trec pe la un informator de-al meu, un indian cherokee.

— O să vin să te văd mai tîrziu, ca să punem la punct şi ultimele detalii.

La prînz am luat masa la pensiune. LaBoeuf n-a apărut şi, plină de speranţă, am presupus că o ştersese. După ce am tras un pui de somn, m-am dus la grajduri şi m-am uitat la ponei din ţarc. În afară de culoarea părului, nu se deosebeau prea mult între ei. M-am hotărît pînă la urmă pentru unul negru, cu picioarele din faţă albe. Era un căluţ tare drăgălaş. Tata ar fi cumpărat doar cai cu cel mult un picior de culoare albă. Există şi o poezie nostimă, des citată de călăreţi, în care se spune că asemenea cai, mai cu seamă dacă au toate picioarele albe, nu fac două parale. Am uitat cum sună exact poezia, dar o să vă convingeţi pe parcursul acestei povestiri că nu-i adevărat.

L-am găsit pe Stonehill în birou. Înfăşurat într-un şal, stătea foarte aproape de plită, cu palmele întinse deasupra ei. Suferea, fără îndoială, de friguri. Mi-am tras lîngă el o ladă şi m-am încălzit şi eu.

— Tocmai auzisem că o tînără de pe Towson Road a căzut într-un puţ adînc de cincizeci de picioare, cu capul în jos. Am crezut că tu ai fost aia, a spus Stonehill.

— Nu, n-am fost eu.

— Se zvoneşte că s-a înecat.

— Nu mă miră.

— S-a înecat ca suava Ofelia. Fireşte, cazul Ofeliei a fost de două ori mai tragic. Cu inima frîntă de durere, scoasă din minţi, n-a făcut nimic pentru a se salva. Mă uimeşte cum pot oamenii să reziste şi să-şi continue existenţa sub loviturile fără sfîrşit ale soartei.

— Trebuie să fi fost o proastă. Ce veşti ai de la Little Rock, cu săpunul ?

— Nici una. Totul s-a împotmolit. De ce mă întrebi ?

— Te-aş scăpa de unul din ponei. Ăla negru cu ciorapi albi în faţă. O să-l botez „Negruţ". Îl vreau potcovit chiar în după-amiaza asta.

— Cît dai ?

— Preţul pieţei. Parcă spuneai că individul cu fabrica de săpun ţi-a oferit zece dolari de cap.

— Da, dar urma să vînd cu toptanul. Adu-ţi aminte că exact azi-dimineaţă ai luat de la mine douăzeci de dolari de bucată.

— Ăsta era atunci preţul pieţei.

— Aha ! Văd cam unde baţi. Spune-mi, nu cumva plănuieşti să-ţi iei pentru totdeauna tălpăşiţa din oraşul ăsta ?

— Plec mîine în zori spre ţinutul indienilor choctaw. Şeriful Rooster Cogburn şi cu mine o pornim pe urmele asasinului ăluia de Chaney.

— Cogburn ? a întrebat Stonehill. Cum de-ai ajuns la vagabondul ăsta soios ?

— Se spune că e plin de curaj. Aveam nevoie de un asemenea om.

— Da. Bănuiesc că e. Un bătăuş notoriu. N-aş împărţi bucuros patul cu el.

— Eu nici atît.

— Se zvoneşte că ar fi călărit sub clar de lună cu Quantrill şi cu Bloody Bill Anderson. Eu unul nu m-aş încrede prea mult în el. Am mai auzit că, înainte de-a veni aici şi de-a lucra pentru judecătorie, a fost *particeps criminis* într-o afacere de la căile ferate.

— Va căpăta banii atunci cînd îşi va încheia misiunea, am spus. I-am dat un avans pentru cheltuielile de drum şi a rămas să primească restul după ce vom pune mîna pe individ. Îi plătesc un onorariu frumos, o sută de dolari.

— Ispită mare, nu glumă. Dar cine ştie, poate că totul se va aranja aşa cum îţi doreşti. O să mă rog pentru tine să te întorci teafără şi încununată de succes. Călătoria s-ar putea dovedi anevoioasă.

— Un adevărat creştin nu se dă în lături din faţa greutăţilor.

— Dar nici nu le caută cu lumînarea, ca un nesăbuit. Adevăratul creştin nu e nici îndărătnic, nici îngîmfat.

— Gîndeşti că nu procedez aşa cum trebuie !

— Gîndesc că eşti prea încăpăţînată.

— Rămîne de văzut.

— Da, mă tem că asta e.

Stonehill mi-a vîndut poneiul cu optsprezece dolari. Potcovarul negru l-a prins şi l-a tras de funie înăuntru, apoi i-a răzuit copitele şi i-a bătut potcoavele în caiele. Eu i-am scos ciulinii din păr şi l-am ţesălat. Era vioi şi plin de neastîmpăr, dar nu dezlănţuit, şi s-a supus tratamentului fără să ne muşte ori să dea din copite.

Căpăstrul i l-am pus eu, dar l-am rugat pe potcovar să-i pună şaua tatei, prea grea pentru mine. Potcovarul s-a oferit să-l încalece el mai întîi. I-am spus că speram să-l pot stăpîni şi singură. M-am suit în şa cu băgare de seamă. Vreme de un minut, sau cam pe-acolo, Negruţ a rămas liniştit, după care m-a luat prin surprindere : a ţîşnit de două ori în sus şi, cînd a atins din nou pămîntul cu toată puterea, ţinîndu-şi picioarele din faţă încordate, mi-a zdruncinat al naibii „noada" şi gîtul. M-ar fi azvîrlit la pămînt dacă nu m-aş fi ţinut bine de cornul şeii şi de un smoc din coama lui. N-am putut să mă sprijin de altceva, scările atîrnînd mult mai jos decît picioarele mele. Potcovarul a izbucnit în hohote de rîs, dar pe mine nu prea mă interesa să am o ţinută frumoasă ori să salvez aparenţele. I-am frecat lui Negruţ grumazul şi i-am vorbit cu blîndeţe. N-a mai săltat, dar nici să înainteze n-a vrut.

— Nu ştie cum să se poarte cu un călăreţ atît de uşor ca tine, a spus potcovarul. Crede că are pe spinarea lui un tăun.

L-a prins de hăţuri din scurt şi l-a îmboldit să meargă. L-a purtat de jur împrejurul grajdului, apoi a deschis una dintre uşi şi l-a scos afară. Mi-a fost teamă că lumina zilei şi vîntul rece îl vor întărîta din nou pe Negruţ, dar nu, îmi şi făcusem din el un „prieten".

Potcovarul a dat drumul hăţurilor şi eu am pornit să călăresc la pas, în josul străzii noroioase. Negruţ nu prea răspundea la comenzi ; din pricina zăbalei îşi smucea nervos capul. Mi-a luat cîtva timp ca să-l fac să se întoarcă. Mai fusese încălecat, dar cred că nu pentru multă vreme. Curînd a devenit ascultător. L-am călărit prin oraş pînă a început să asude.

Cînd ne-am întors la grajduri, fierarul mi-a spus :

— Nu-i chiar aşa de rău. Ce părere ai ?

— Da, e un ponei pe cinste.

Am potrivit scările cît mai sus cu putinţă, iar potcovarul a scos şaua şi l-a vîrît pe Negruţ într-o boxă. I-am dat să mănînce nişte grăunţe, dar nu prea multe, căci mi-era teamă să nu i se facă rău de pe urma unei hrane prea consistente. Stonehill le dădea poneilor aproape numai fîn.

Se făcuse tîrziu. Am pornit în grabă spre prăvălia lui Lee, foarte mîndră de calul meu şi emoţionată la gîndul aventurii de-a doua zi. Mă durea gîtul de pe urma smucicturilor neaşteptate, dar lucrul ăsta nu mă deranja prea tare cînd mă gîndeam la călătoria care mă aştepta.

Am intrat prin spate fără să bat la uşă şi l-am găsit pe Rooster stînd la masă cu LaBoeuf. Uitasem de el.

— Ce faci aici ? l-am întrebat.

— Secret, a răspuns LaBoeuf. Am o discuţie cu şeriful. Pînă la urmă nu s-a dus la Little Rock. Avem afaceri împreună.

Rooster mînca bomboane.

— Stai jos, surioară, şi ia o caramea. Găgăuţă ăsta se numeşte LaBoeuf. Susţine că e texan, din garda de cavalerie. A venit aici să ne povestească despre cum mănîncă vaca varză.

— Îl cunosc.

— Zice că e şi el pe urmele omului nostru. Vrea să ni se alăture.

— Ştiu ce vrea, dar i-am spus că ajutorul lui nu ne interesează. A încercat să mă lucreze pe la spate.

— Cum vine asta ? m-a întrebat Rooster. Care-i necazul ?

— Nu e nici un necaz, în afară de acela pe care şi-l pricinuieşte singur. Mi-a făcut o propunere şi eu am respins-o. Asta-i tot. N-avem nevoie de el.

— Păi pică tocmai la ţanc, a spus Rooster. Nu ne costă nimic. Dacă sînt cumva atacaţi de bivoli sau de elefanţi, are el o carabină Sharps de calibru mare. Zice că ştie cum s-o folosească. Eu sînt de părere să-l luăm cu noi. Putem da de vreun bucluc.

— Nu, n-avem nevoie de el. I-am mai spus-o. Am făcut rost de un cal şi cu asta eu sînt gata. Dumneata ţi-ai rezolvat treburile ?

— În afară de haleală, care tocmai se pregăteşte, totul e în ordine. Şeriful ăl mare a vrut să ştie cine-a întocmit hîrtiile alea. A spus că, dacă vrei o slujbă, te angajează aici cu leafă bună. Mîncarea o găteşte nevasta lui Potter. Nu e ceea ce aş numi eu o bucătăreasă ideală, dar e destul de pricepută şi are nevoie de bani.

— Cred că n-am dat de omul care-mi trebuia, a spus LaBoeuf. Te laşi jupuit de ţînci, Cogburn ?

Rooster şi-a aţintit ochiul drept, rece, spre texan.

— Ai spus *jupuit ?*

— *Jupuit*, a făcut LaBoeuf. Aşa am spus.

— Poate ţi-ar place să asişti de-adevăratelea la o jupuială !

— Nu e vorba de nici o jupuială în treaba asta, am spus eu. Şeriful lucrează pentru mine. Îl plătesc.

— Cît îi plăteşti ? a întrebat LaBoeuf.

— Asta nu e treaba dumitale.

— Cogburn, cît îţi plăteşte ?

— Plăteşte destul, a spus Rooster.

— Îţi plăteşte cinci sute de dolari ?

— Nu.

— Atît a pus la bătaie guvernatorul din Texas pentru Chelmsford.

— Grăieşte aşa, omule ! a spus Rooster.

După care a meditat. Apoi :

— Mda, sună bine, dar am încercat şi eu să încasez recompense de la guvernatori şi de la căile ferate. Te duc

cu vorba mult mai mult decît ar face-o un ins oarecare. Dacă obţii jumătate din cît au promis ei să plătească, se cheamă că ai făcut o afacere bună. Uneori nu obţii nimic. Oricum, sună dubios. Pentru ucigaşul unui senator, cinci sute de dolari e o sumă a dracului de mică.

— Bibbs făcea parte dintre senatorii mărunţi, a spus LaBoeuf. De fapt, n-ar fi pus ei nimic la bătaie, dar în cazul ăsta cu ce ochi ar fi privit oamenii întreaga tărăşenie ?

— Care sînt condiţiile ? a întrebat Rooster.

— Plata la pronunţarea sentinţei.

Rooster a cîntărit cele auzite.

— S-ar putea să fim nevoiţi să-l ucidem.

— Nu, dacă procedăm cu băgare de seamă.

— Chiar dacă n-o facem, s-ar putea ca ei să nu-l găsească vinovat. Şi chiar dacă-l găsesc, pînă la pronunţarea sentinţei se vor afla acolo o jumătate de duzină de amici poliţişti care să pretindă banii. Cred că rămîn de partea surioarei noastre.

— N-ai auzit partea cea mai interesantă, a spus LaBoeuf. Familia Bibbs a oferit pentru Chelmsford o mie cinci sute de dolari.

— Şi mai e de actualitate ? a întrebat Rooster. Aceleaşi condiţii ?

— Nu. Iată condiţiile : Chelmsford să fie doar predat şerifului din districtul McLennan, în Texas. Nu contează dacă viu sau mort. Plătesc de îndată ce va fi identificat.

— Asta e mai pe placul meu, a spus Rooster. Cum ai de gînd să împarţi banii ?

— Dacă îl prindem viu, împart juma-juma cu tine cei o mie cinci sute de dolari şi îmi opresc recompensa oferită de guvernator. Dacă sîntem nevoiţi să-l împuşcăm, îţi dau a treia parte din banii familiei Bibbs. Adică cinci sute de dolari.

— Ai de gînd să păstrezi pentru tine toţi banii de la stat ?

— Sînt aproape patru luni de cînd m-am vîrît în afacerea asta. Socotesc că mi se cuvin.

— Familia o să plătească ?

— O să fiu sincer cu tine şi o să-ţi spun că alde Bibbs nu sînt prea largi la pungă. Se agaţă de bani ca funia de

spînzurat. Dar de data asta n-au încotro. Au făcut declaraţii în public şi au dat anunţuri prin ziare. Unul din băieţi, Fatty Bibbs, vrea să ia locul bătrînului, în Austin. Va fi nevoit să plătească.

A scos din haina de catifea reiată anunţurile cu recompensa şi tăieturile din ziare şi le-a răsfirat pe masă. Rooster le-a cercetat o vreme, apoi m-a întrebat:

— Spune-mi, surioară, ce te supără? Vrei să mă lipseşti de nişte bani în plus?

— Individul ăsta are de gînd să-l ducă pe Chaney în Texas. Şi eu nu vreau. Nu aşa ne-a fost înţelegerea.

— Indiferent cum, tot punem mîna pe el. Vrei să fie prins şi pedepsit, nu? Păi tocmai asta vrem şi noi să facem.

— Vreau să ştie că e pedepsit pentru că l-a ucis pe tata. Nu mă interesează cîte potăi ori cîţi grăsani a omorît el în Texas.

— Poţi să-l faci s-o afle, a spus Rooster. Poţi să i-o trînteşti în faţă. Poţi să-l scuipi şi să-l sileşti să muşte ţărîna. Poţi să-i tragi un glonţ în picior, şi eu o să te ajut. Dar mai întîi de toate trebuie să-l prindem. O să avem nevoie de ajutor. Eşti încăpăţînată ca un catîr. Eşti tînără. Ar fi timpul să afli că nu poţi să-ţi impui punctul de vedere în chiar toate amănuntele. Îşi au şi alţii interesele lor.

— Cînd m-am învoit şi am dat bani pentru un anume lucru, vreau să-mi impun punctul de vedere. Altfel de ce-aş mai plăti?

— Oricum, ea n-o să meargă, a spus LaBoeuf. Nu înţeleg discuţia asta. Nu-şi are rostul. Nu sînt obişnuit să cer părerea copiilor cu privire la treburile mele. Hai, dă fuga acasă, băieţoiule, mămica nu mai poate de dorul tău.

— Şterge-o dumneata acasă. Nu te-a chemat nimeni să vii aici cu pintenii ăia uriaşi.

— I-am spus că poate să meargă, a intervenit Rooster. O să am eu grijă de ea.

— Nu, a spus LaBoeuf. O să ne stea mereu în cale.

— Îţi asumi cam multe drepturi, i-a întors-o Rooster.

— N-o să avem de pe urma ei decît necazuri şi încurcături. Ştii asta la fel de bine ca şi mine. Stai şi gîndeşte-te. Te-ai lăsat prostit de obrăznicia ei.

— Poate că ar fi mai bine să-l prind pe Chaney ăsta de unul singur şi să iau eu toţi banii, i-a spus Rooster.

LaBoeuf a căzut pe gînduri.

— Poţi să-l predai, a spus LaBoeuf. O să am eu grijă să nu încasezi nimic.

— Şi cum o să faci asta, găgăuţă ?

— O să contest pretenţiile tale. O să tulbur apele. N-o să le trebuiască prea mult ca să bată în retragere. Cînd totul se va fi sfîrşit, s-ar putea să-ţi strîngă mîna şi să-ţi mulţumească pentru osteneala ta, sau poate nici atît.

— Dacă ai face asta, te-aş omorî. Ce-ai avea de cîştigat ?

— Dar tu ? a întrebat LaBoeuf. Şi-apoi, eu unul n-aş fi prea sigur că pot să urmăresc un individ pe care nu-l cunosc.

— Pe tine aş putea să te urmăresc foarte bine, a spus Rooster. N-am întîlnit pînă acum vreun texan căruia să nu-i pot veni de hac. Umblă tu cu matrapazlîcuri dintr-astea, LaBoeuf, şi o să simţi în spinare tot focul iadului. O să ajungi să invidiezi soarta oamenilor lui Travis, la Alamo.

— Doboară-l, Rooster, am strigat eu.

LaBoeuf a izbucnit în rîs.

— Cred că încearcă să te aţîţe din nou, a spus. Hai să ne vedem de treburile noastre. Ai făcut tot ce ţi-a stat în putinţă ca s-o ajuţi pe această domnişoară, aproape nimeni n-ar fi făcut mai mult, şi totuşi ea continuă să se arate îndărătnică. Trimite-o să-şi vadă de-ale ei. Omul o să i-l prindem. Asta v-a fost înţelegerea. Dacă i se întîmplă ceva ? Te-ai gîndit ? Familia o să arunce vina asupra ta şi probabil că şi legea o să aibă un cuvînt de spus. De ce nu te gîndeşti la tine ? Crezi că ei îi pasă de interesele tale ? Nu face decît să se folosească de tine şi nimic mai mult. Trebuie să pui piciorul în prag.

— Aş regreta ca nimeni altul dacă i s-ar întîmplat ceva rău, a murmurat Rooster.

— Eşti cu gîndul la recompensă, i-am spus eu. Banii ăia sînt ca cioara de pe gard. Tot ce-ai auzit din gura lui LaBoeuf nu sînt decît vorbe goale, pe cînd eu ţi-am dat bani gheaţă. Dacă eşti dispus să crezi tot ce-ţi spune, încep să mă îndoiesc de judecata dumitale. Uită-te la rînjetul lui. O să te tragă pe sfoară.

— Trebuie să mă gîndesc şi la mine.

— Şi ce intenţii ai ? Nu poţi să fii în acelaşi timp şi călare, şi pe jos.

— O să-ţi prindem omul, mi-a spus el. Asta-i lucrul cel mai important.

— Vreau cei douăzeci şi cinci de dolari înapoi. Dă-i încoa'.

— I-am cheltuit.

— Lepădătură scîrboasă ce eşti !

— O să încerc să ţi-i restitui. O să ţi-i trimit.

— Minciuni gogonate ! Dacă ai impresia că o să mă duci cu preşu' în halul ăsta, te înşeli. Încă n-ai văzut de ce e în stare Mattie Ross pînă la urmă... nu, nici pe departe !

Eram atît de furioasă, încît aş fi putut scuipa venin. Ghicindu-mi mînia, Sterling Price, motanul, şi-a lăsat urechile pe spate şi a şters-o din calea mea, făcîndu-mi loc de trecere.

Cred că am plîns puţin, dar era o noapte rece şi, pînă la pensiune, furia mi s-a domolit în asemenea măsură, încît puteam acum să judec limpede şi să întocmesc planuri. N-aveam destul timp ca să caut un alt detectiv. Curînd avocatul Daggett avea să vină după mine, probabil chiar a doua zi. M-am gîndit să întocmesc o plîngere către şeful poliţiei. Nu, pentru asta mai era vreme. Rooster ! Îl voi pune pe avocatul Daggett să-l jupoaie de viu şi să-i ţintuiască pielea scîrboasă pe zid ! Important era să nu pierd din vedere obiectivul principal, adică prinderea lui Tom Chaney.

Am cinat şi m-am apucat apoi să-mi strîng lucrurile. Am rugat-o pe doamna Floyd să-mi aducă nişte şuncă şi biscuiţi şi să-mi pregătească vreo cîteva sandvişuri micuţe. Dar nu chiar atît de mici, căci unul din biscuiţii ei făcea cît doi de-ai mamei. Cu toate astea nu erau deloc pufoşi, căci doamna Floyd se calicea la praful de copt. Am mai cumpărat de la ea o bucăţică de brînză şi nişte piersici uscate. Le-am vîrît pe toate într-o pungă.

Doamna Floyd fremăta de curiozitate. I-am spus că mă duc pe Teritoriul Indian cu nişte şerifi federali ca să văd un individ pe care l-au arestat. Asta n-a satisfăcut-o nici pe departe, dar am pretins că nu ştiu alte amănunte. I-am spus că voi lipsi probabil cîteva zile ; în cazul în care mama

sau avocatul Daggett s-ar interesa de mine (o certitudine !), am rugat-o să le dea asigurări că nu mă aflam în primejdie.

Am înfăşurat punga cu mîncare în pături, apoi păturile în mantaua de ploaie şi am legat totul strîns, cu nişte sfoară. Mi-am pus peste haină scurta grea a tatei. Am fost nevoită să-i răsucesc manşetele. Pălăria mea nu era la fel de groasă şi de călduroasă ca a lui, aşa că am schimbat-o şi pe ea. Îmi era, firește, prea mare şi, ca să mi-o potrivesc, am împăturit nişte foi din *New Era* şi am căptuşit-o cu ele. Mi-am luat bocceaua şi sacul cu revolverul şi am plecat la grajduri.

Cînd am ajuns acolo, Stonehill tocmai pleca. Fredona de unul singur, cu o voce groasă de bas, imnul *Beulah Land*. Era una din melodiile mele preferate. Văzîndu-mă, s-a oprit din cîntat.

— Iarăşi tu ! Ai de făcut vreo plîngere în legătură cu poneiul ?

— Nu, sînt foarte încîntată de el. Negruţ îmi e prieten la cataramă.

— Un client mulţumit îţi înveseleşte inima.

— Sper că te-ai mai refăcut de cînd am plecat eu.

— Da, stau ceva mai bine. Sînt din nou Richard, teafăr şi nevătămat. Sau măcar pînă la sfîrşitul săptămînii o să fiu. Ne părăseşti ?

— O pornesc de mîine dis-de-dimineaţă şi m-am gîndit să-mi petrec restul nopţii în grajdul dumitale. Nu văd pentru ce i-aş plăti doamnei Floyd tariful întreg doar pentru cîteva ore de somn.

— Asta cam aşa e.

M-a luat cu el în grajd şi i-a spus paznicului că-mi pot petrece noaptea pe patul din birou. Paznicul era un om bătrîn. M-a ajutat să scutur pătura îmbîcsită de praf. M-am dus apoi şi m-am uitat în boxa lui Negruţ, convingîndu-mă că totul e în ordine. Paznicul mă urma îndeaproape.

— Dumitale ţi-a zburat dinţii ? l-am întrebat eu.

— Nu, lui Tim. Pe-ai mei i-a scos dentistul. Unul care se dădea drept dentist.

— Dumneata cine eşti ?

— Toby.

— Aş vrea se te rog ceva.

— Ce anume ?

— M-am legat să nu discut despre asta. Uite zece cenți pentru dumneata. Cu două ore înainte de răsăritul soarelui, vreau să-mi hrănești poneiul. Îi dai doi pumni de ovăz, cam tot pe-atîta porumb, dar nu mai mult, și ceva paie. Cu o oră înaintea răsăritului, mă trezești. După aceea pui căpăstrul și șaua pe ponei. Ai înțeles ce trebuie să faci?

— Sînt doar bătrîn, nu și ramolit. De cincizeci de ani mă ocup de cai.

— În cazul ăsta n-o să-ți fie greu să te descurci. Ai vreo treabă pe-aici prin birou în noaptea asta?

— Cred că nu.

— Dacă ai ceva de făcut, fă acum.

— N-am nevoie de nimic din birou.

— Perfect. O să închid ușa și o să încerc să dorm, așa că nu vreau nici un fel de foială în jurul meu.

Am dormit bine, învelită cu pătura. Focul din sobă fusese stins, dar odăița nu era atît de rece încît să ți se pară foarte neplăcut înăuntru. Paznicul Toby s-a ținut de cuvînt și m-a trezit în bezna înghețată, înainte de răsăritul soarelui. M-am sculat și într-o clipă mi-am și încheiat ghetele. În vreme ce Toby punea șaua pe cal m-am spălat, folosind un pic din apa lui fierbinte, pregătită pentru cafea, ca să încropesc apa rece dintr-o găleată. Mi-am dat seama abia acum că ar fi trebuit să păstrez la îndemînă, și nu în fundul boccelei, unul din sandvișurile cu șuncă, dar nu te poți gîndi întotdeauna la toate. N-aveam chef să mai dezleg păturile. Toby mi-a dat o porție din terciul lui de mălai, pe care l-a încălzit.

— N-ai niște unt să pun în el? l-am întrebat.

— Nu.

Am fost nevoită să-l mănînc gol. Am legat apoi bocceaua în spatele șeii, așa cum am văzut că făcea tata, și am verificat-o de două ori, să văd dacă e prinsă bine. Nu vedeam nici un loc potrivit pentru revolver. L-aș fi vrut la îndemînă, dar centura era prea largă pentru mijlocul meu, iar revolverul prea mare și prea greu ca să-l pot vîrî la cingătoare. În cele din urmă am legat gîtul sacului în care se afla arma de cornul șeii, făcînd un nod cam de mărimea unui ou de curcă.

L-am scos pe Negruț din boxă și l-am încălecat. Era un pic nervos, sălta mărunt, dar nu s-a mai ridicat în două picioare. Apoi Toby i-a strîns chinga.

— Ai luat totul ? m-a întrebat el.

— Da, cred că sînt gata. Deschide ușa, Toby, și urează-mi noroc. O pornesc spre ținutul indienilor choctaw.

Afară era întuneric și un frig ascuțit, cu toate că, din fericire, nu prea bătea vîntul. De ce domnește atîta liniște dimineața ? O să observați că totul în jur e de obicei pașnic și lin înainte de revărsatul zorilor. Noroiul înghețat al străzilor, brăzdat de făgașe, îl făcea pe Negruț, cu potcoavele lui noi, să meargă nesigur. Din cînd în cînd, dorind parcă să se uite la mine, fornăia și-și zvîcnea brusc capul. Eu îi vorbeam, spunîndu-i tot felul de drăgălășenii.

În vreme ce călăream pe strada Garrison, n-am întîlnit decît vreo patru, cinci oameni, grăbiți și ăștia să ajungă dintr-un loc cald într-altul. Zăream prin ferestre lumina lămpilor. Oamenii de treabă din Fort Smith începeau să se agite în întîmpinarea unei noi zile.

Cînd am ajuns la bacul de pe rîu, am descălecat și am început să aștept. Ca să nu înghețe, a trebuit să mă mișc și să țopăi întruna. Am scos sulurile de ziar din pălărie și mi-am înfundat-o peste urechi. Cum n-aveam nici mînuși, am tras în jos mînecile de la haina tatei și mi-am acoperit mîinile cu ele.

Doi oameni lucrau la bac. După ce au ajuns în dreptul meu și au lăsat pe mal un călăreț, unul dintre ei mi-a strigat :

— Mergi în partea ailaltă ?

— Aștept pe cineva. Care e taxa ?

— Zece cenți pentru cal și călăreț la un loc.

— L-ați văzut pe șeriful Cogburn în dimineața asta ?

— Pe Rooster Cogburn ?

— Da, pe el.

— Nu l-am văzut.

Erau puțini pasageri la ora aceea, dar cum își făceau apariția unul sau doi, bacul se și urnea. Părea să nu aibă un program anume, ci să meargă în funcție de cerințe. Oricum, în dreptul acela rîul nu era prea lat. Pe măsură ce se crăpa de ziuă, am început să deslușesc prin lumina tulbure bucăți mari de gheață plutind în josul apei.

Bacul a mai făcut cel puțin două curse pînă să se ivească Rooster și LaBoeuf și să coboare călări panta spre debarcader. Începuse să-mi fie teamă că i-am scăpat. Rooster călărea un armăsar murg înalt, iar LaBoeuf un ponei cu părul lung, nu mult mai mare decît al meu.

Ce minunăție să-i privești așa, cu toate armele asupra lor! Își petrecuseră amîndoi centurile peste îmbrăcăminte; cu pistoalele lui albe și cu pintenii aceia mexicani, LaBoeuf era o apariție splendidă. Rooster își pusese peste haina neagră a costumului o jachetă din piele de căprioară. La brîu purta numai un revolver, o piesă cu nimic ieșită din comun, montată în cedru ori alt lemn roșiatic. În partea cealaltă, în dreapta, avea un pumnal. Centura lui nu era împodobită ca a lui LaBoeuf, nu era decît un brîu simplu și îngust, fără bucle pentru cartușe. Rooster își păstra cartușele în buzunar, într-un săculeț. Dar avea și el două pistoale în scobitura șeii, în dreptul coapselor. Erau amîndouă mari, ca al meu. Puștile și le ținea pe șa, de-a curmezișul: Rooster o armă cu repetiție Winchester și LaBoeuf o carabină Sharps, un tip pe care nu-l mai văzusem. Îmi spuneam în gînd: *Păzea Chaney!*

Au descălecat și și-au dus caii pe bac, flecărind fără întrerupere; îi urmam îndeaproape. Nu spuneam nimic. Nu încercam să mă ascund, dar nici nu făceam nimic ca să le atrag atenția. Să se fi tot scurs un minut înainte ca Rooster să mă recunoască.

— Avem, mai mult ca sigur, companie, a spus el.

LaBoeuf și-a ieșit rău de tot din fire.

— Cap sec ce ești! Dă-te jos! Îți închipui că o să mergi cu noi?

— Bacul ăsta e pentru toată lumea. Mi-am plătit taxa, am răspuns eu.

LaBoeuf s-a căutat prin buzunare și a scos un dolar de aur. L-a dat unuia dintre luntrași, spunîndu-i:

— Slim, du-o pe fata asta în oraș și predă-o șerifului. A fugit de-acasă. Familia e îngrijorată de moarte. Se plătește o recompensă de cincizeci de dolari pentru aducerea ei.

— Minți, am strigat eu.

— Să-l întrebăm pe șerif. Ce-ai de spus, Cogburn?

— Da, cel mai bun lucru ar fi s-o duceți înapoi. E o fugară în toată legea. Se numește Ross și vine din districtul Yell. S-a dat și un anunț pentru ea.

— S-au înțeles amîndoi să mintă, m-am plîns eu. Am treabă pe partea ailaltă a rîului și, dacă te amesteci, te poți trezi la judecată, Slim, unde nu cred că vrei să ajungi. Am un avocat pe cinste.

Dar șobolanul ăla de apă nici n-a luat în seamă protestele mele. Mi-a mînat poneiul înapoi pe mal, iar bacul a pornit să se îndepărteze fără mine.

— Nici nu mă gîndesc să urc dealul pe jos, am spus eu.

Am încălecat pe Negruț și șobolanul ăla de apă ne-a dus pînă spre creastă. Cînd am ajuns sus, i-am strigat:

— Stai, oprește-te o clipă!

— Ce e? a întrebat el.

— Ceva nu e în ordine cu pălăria mea.

Omul s-a oprit și s-a întors.

— Cu pălăria ta?

Mi-am scos atunci pălăria, l-am plesnit cu ea peste față de vreo două-trei ori și l-am făcut să scape dîrlogii, pe care i-am apucat eu. Apoi, învîrtindu-l pe Negruț în cerc, l-am gonit la vale cît îl țineau puterile. N-aveam pinteni și nici nuia, dar îl biciuiam peste coaste cu pălăria, și rezultatul a fost mulțumitor.

La vreo cincizeci de pași mai jos de debarcader, rîul se îngusta; ochisem dinainte locul. Înaintam peste bancurile de nisip ca o furtună. Îl plesneam tot timpul pe Negruț cu pălăria, căci îmi era teamă să nu se sperie de apă și nu vroiam să-i ofer prilejul să se gîndească la ea. Pe urmă am atins cursul rîului și Negruț fornăia și-și arcuia acum spatele, împotrivindu-se apei reci ca gheața, dar, odată intrat, a început să înoate ca și cum pentru asta ar fi fost făcut. Mi-am săltat picioarele la spate și m-am apucat bine de cornul șeii, slăbind hățurile și lăsîndu-l pe Negruț în voia lui. Eram stropită de sus și pînă jos.

Alesesem prost locul de traversare, căci porțiunea mai îngustă a unui rîu e totodată și cea mai adîncă și mai rapidă, cu maluri mai abrupte, dar la asemenea lucruri nu m-am gîndit atunci. Drumul cel mai scurt mi se părea a fi și cel mai bun. Am ieșit pe uscat un pic mai la vale și,

după cum vă spuneam, malul era rîpos, aşa că Negruţ a avut mult de furcă pînă să-l urce.

Cînd am ajuns sus, teferi amîndoi, l-am strunit pe Negruţ şi el s-a scuturat zdravăn. Rooster, LaBoeuf şi luntraşul ne priveau de pe bac. Le-o luasem înainte cu traversatul. Am rămas pe loc acolo unde mă aflam. Cînd s-a dat jos din luntre, LaBoeuf mi-a strigat:

— Cară-te înapoi!

Nu i-am răspuns. LaBoeuf s-a sfătuit cu Rooster. Jocul lor mi-a devenit curînd limpede. Au încălecat în grabă şi au pornit în galop, cu gînd să se piardă de mine. Ce plan prostesc! Să îmboldeşti nişte cai împovăraţi cu oameni în toată firea, nădăjduind să-l întreci astfel pe Negruţ, cu greutatea lui atît de mică în spinare.

Mergeam spre nord-vest, pe drumul către Fort Gibson, dacă îl puteai numi drum. Urma să pătrundem în ţinutul indienilor cherokee. Negruţ se deplasa anevoie, în trap istovit; l-am făcut să şi-l iuţească şi apoi să şi-l încetinească, pînă cînd şi-a găsit ritmul, un fel de pas săltăreţ, care nu era atît de supărător. Bun ponei, şi destul de sprinten! Aveai impresia că plimbarea aceea îi place.

Am mers astfel cam două mile, sau şi mai mult, Negruţ şi cu mine ţinîndu-ne la vreo sută de iarzi în spatele celor doi. În cele din urmă, văzînd că nu pot cîştiga teren, Rooster şi LaBoeuf şi-au strunit caii la pas. Am făcut şi eu la fel. După vreo milă, sau cam aşa ceva, s-au oprit şi au decălecat. M-am oprit şi eu, păstrînd distanţa, dar am rămas în şa. LaBoeuf mi-a strigat:

— Hai, vino! Vrem să avem o discuţie cu tine!

— Poţi vorbi şi de acolo de unde te afli, am răspuns eu. Ce vrei să-mi spui?

Cei doi s-au mai sfătuit o vreme. Apoi LaBoeuf a strigat din nou către mine:

— Dacă n-o ştergi chiar acum, te bat cu cravaşa.

Nu i-am dat nici un fel de răspuns. La Boeuf a ridicat o piatră şi a aruncat-o în direcţia mea. Piatra a căzut undeva în faţă, la vreo cincizeci de iarzi.

— Iată cel mai idiot lucru pe care l-am văzut de cînd mă ştiu, am spus eu.

— Vrei să te biciuiesc, asta vrei? m-a întrebat LaBoeuf.

— N-o să biciuieşti pe nimeni, i-am răspuns eu.

Au mai discutat cît au mai discutat, dar nu păreau să fi ajuns la nici o hotărîre ; după o vreme au pornit din nou la galop, de data asta într-un ritm plăcut.

Pe drum erau puţini călători. Ici-colo un indian călare pe cal sau pe catîr, ori vreo familie într-o căruţă fără coviltir. Trebuie să recunosc că prezenţa lor mă cam speria, deşi nu erau, după cum bine vă puteţi da seama, comanşi sălbatici, cu feţe vopsite şi cu găteli bizare, ci mai curînd indieni din neamurile creek şi cherokee şi choctaw, indieni civilizaţi, din statele Mississippi şi Alabama, care avuseseră sclavi şi luptaseră de partea Confederaţiei şi purtau veşminte cumpărate de la magazin. Nici măcar nu erau ursuzi sau gravi. După felul cum mişcau din cap şi dădeau bineţe, îi bănuiam din tagma celor veseli.

Uneori, cînd treceam peste vreo colină sau cînd drumul mărginit de pomi cotea, îi pierdeam din ochi pe Rooster şi pe LaBoeuf, dar numai pentru scurtă vreme.

Şi acum să vă spun ceva în legătură cu ţinutul. Unii cred că actualul stat Oklahoma nu e decît o cîmpie întinsă şi stearpă. Se înşeală. Partea de răsărit (pe unde călătoream noi) e deluroasă şi înzestrată din belşug cu stejari obişnuiţi, cu stejari negri şi alte esenţe tari. Ceva mai departe, spre sud, cresc o mulţime de pini, dar de-alungul drumului pe care o luaserăm noi nu vezi în sezonul ăsta decît cedri, ilice şi cîţiva chiparoşi, jos pe fundul văilor. Mai existau totuşi şi locuri deschise, poiene micuţe şi întinderi de prerie, astfel că de pe culmile dealurilor puteai să priveşti pînă hăt departe.

Apoi iată ce s-a întîmplat. În loc să fiu numai ochi şi urechi, călăream cu gîndul aiurea şi, cînd am ajuns pe o ridicătură, am descoperit că drumul se întindea pustiu la picioarele mele. L-am îmboldit pe inimosul Negruţ cu călcîiele. Cei doi nu puteau fi prea departe. Puneau la cale vreun „truc", fără îndoială.

La poalele colinei, o perdea de copaci şi un pîrîiaş. Nici prin gînd nu mi-a trecut să-i caut acolo. Credeam că o luaseră repede înainte. Dar tocmai cînd Negruţ îşi croia drum prin pîrîu, stropind în toate părţile, Rooster şi LaBoeuf au ţîşnit călare din tufişuri. Drept în calea mea. Negruţ s-a ridicat în două picioare — şi mai-mai să mă azvîrle din şa.

Cît ai zice peşte, LaBoeuf a şi descălecat şi a ajuns lîngă mine. M-a trîntit la pămînt, cu faţa în jos. Mi-a răsucit unul din braţe la spate şi şi-a înfipt genunchiul între coastele mele. Dădeam din picioare şi mă zbăteam, dar zdrahonul de texan era prea puternic pentru mine.

— Ia să vedem cu ce glăscior ne cînţi, a spus el.

A rupt o creangă dintr-o salcie şi a început să-mi tragă, peste cizmă, unul din cracii pantalonilor. Dădeam cu furie din picioare, încercînd să-l împiedic.

Rooster a rămas pe cal. Stătea acolo sus, îşi răsucea o ţigară şi se uita la noi. Cu cît îmi agitam eu picioarele, cu atît apăsa şi LaBoeuf mai tare cu genunchiul, şi în curînd am înţeles că partida era pierdută. Am renunţat să mai lupt. LaBoeuf mi-a ars două lovituri straşnice cu nuiaua.

— Am de gînd să-ţi fac piciorul numai dungi.

— Să vedem cu ce mare scofală te alegi din asta, am spus.

Nu mă puteam stăpîni şi am început să plîng, dar nu atît de durere, cît de furie şi de ruşine. L-am întrebat pe Rooster :

— Ai de gînd să-l laşi ?

El şi-a azvîrlit ţigara şi a răspuns :

— Nu, cred că n-o să-l las. Aruncă nuiaua, LaBoeuf ! A îndurat destule din partea noastră.

— Din partea mea nu, i-a întors-o cavaleristul.

— Atîta îi ajunge, gata ! a continuat Rooster.

LaBoeuf nu l-a luat în seamă. Rooster a ridicat vocea :

— Lasă nuiaua jos, LaBoeuf ! N-auzi ce-ţi spun ?

LaBoeuf s-a oprit şi s-a uitat la el, apoi :

— Vreau să termin ce-am început.

Rooster şi-a scos pistolul cu plăsele din lemn de cedru, i-a tras cocoşul cu degetul mare şi l-a îndreptat spre LaBoeuf.

— Ar fi cea mai mare greşeală săvîrşită în viaţa ta, golan împopoţonat din Texas !

LaBoeuf a aruncat nuiaua scîrbit şi s-a ridicat în picioare.

— I-ai ţinut tot timpul partea, Cogburn. De data asta nu-i faci nici un bine. Crezi că procedezi cum trebuie ? Greşeşti, ascultă ce-ţi spun eu.

— Ajunge. Hai, încalecă ! mi-a strigat Rooster.

M-am scuturat de praful de pe haine şi mi-am spălat mîinile şi faţa în apa rece a pîrîului. Tot acolo se adăpa şi Negruţ.

— Ascultaţi aici, le-am spus. M-am gîndit la ceva. „Festa" pe care mi-aţi jucat-o mi-a dat o idee. Cînd vom descoperi urma lui Chaney, n-ar fi rău să ne repezim la el din tufişuri, să-l trăznim cu beţele la mir şi să-l lăsăm lat. Îi legăm apoi mîinile şi picioarele cu o funie şi-l ducem înapoi viu. Ce ziceţi ?

Dar Rooster era mînios şi n-a făcut decît să mormăie :

— Încalecă !

Ne-am reluat călătoria într-o tăcere de mormînt, călărind toţi trei alături şi afundîndu-ne pe Teritoriul Indian, în necunoscut.

VREMEA PRÎNZULUI A VENIT ŞI A TRECUT, ŞI noi călăream mai departe. Eram flămîndă şi simţeam dureri în tot trupul, dar nu scoteam o vorbă ; ştiam că amîndoi abia aşteaptă să mă plîng ori să spun ceva ca să mă repeadă că mă port ca o răsfăţată. Eram hotărîtă să nu le dau prilejul să-şi rîdă de mine. Începuseră să cadă fulgi mari, umezi de nea. Curînd s-au transformat într-o burniţă domoală, apoi s-au oprit de tot şi a ieşit soarele. De pe drumul către Fort Gibson am luat-o la stînga, mergînd în jos spre fluviul Arkansas. Am spus „jos", cu toate că sudul nu e „jos" mai mult decît e nordul „sus". Am văzut la emigranţii aflaţi în drum spre California hărţi care indicau vestul în partea de sus şi estul în partea de jos.

Ne-am ales ca loc de popas o prăvălie pe malul fluviului. În spatele ei exista un mic pod umblător. Am descălecat şi ne-am legat caii. Picioarele mă usturau, le simţeam moi, iar în mers mă cam clătinam. Nimic nu te vindecă de ifose ca un drum lung, făcut călare.

De veranda prăvăliei era priponit cu catîr negru. Avea o funie de bumbac legată în jurul gîtului, chiar sub falcă. Soarele făcuse ca funia, udă la început, să se strîngă, iar catîrul gîfîia acum din greu, căznindu-se să răsufle. Din ce se frămînta mai mult, din aia suferea mai cumplit. Cocoţaţi pe marginea verandei, doi băieţi cu priviri răutăcioase îşi băteau joc de suferinţa catîrului. Unul era alb şi celălalt indian. Amîndoi la vreo şaptesprezece ani.

Rooster a retezat funia cu pumnalul şi catîrul a putut din nou să respire în voie. Animalul s-a îndepărtat recu-

noscător, scuturîndu-şi întruna capul. Drept treaptă spre verandă fusese aşezată o buturugă de chiparos. Rooster a urcat primul, s-a dus spre cei doi băieţi şi, cu latul cizmei, i-a azvîrlit în noroi.

— Vă distraţi, ai ? i-a întrebat el.

Cei doi nu mai erau acum decît nişte băieţandri peste măsură de surprinşi.

Stăpînul prăvăliei, un indian pe nume Bagby, ţinea de nevastă o indiancă. Femeia ne-a încălzit peştele rămas de la prînzul lor. LaBoeuf şi cu mine ne-am aşezat la masă, lîngă sobă, şi am început să mîncăm, în vreme ce Rooster, în fundul prăvăliei, se sfătuia cu Bagby.

Indianca vorbea bine englezeşte şi am aflat cu surprindere că era tot presbiteriană. Învăţase carte cu un misionar. Ce pastori erau pe vremea aceea ! Ei semănau, într-adevăr, cuvîntul Domnului atît la „drumul mare", cît şi pe „potecile lăturalnice".

Rooster a sfîrşit discuţia şi ni s-a alăturat la masă. Doamna Bagby a împachetat nişte turtă dulce, s-o iau cu mine pe drum. La ieşire, trecînd prin verandă, Rooster i-a împins din nou pe cei doi băieţi în mîzgă.

— Unde e Virgil ? i-a întrebat el.

Băiatul alb a răspuns :

— E jos la mlaştină cu domnul Simmons, să caute nişte vite care s-au rătăcit.

— Şi cine conduce bacul ?

— Eu şi cu Johnny.

— Nu s-ar zice că aveţi destulă minte ca să umblaţi cu un pod plutitor. Nici unul din voi.

— Ştim cum să-l manevrăm.

— Atunci hai să ne treceţi rîul.

— Domnul Simmons o să vrea să ştie cine a dat drumul catîrului, a continuat băiatul.

— Spune-i că a făcut-o domnul James, inspector de bancă din districtul Clay, Missouri. O să ţii minte numele ?

— Da, domnule.

Ne-am mînat caii pînă la marginea apei. Bacul sau pluta era o drăcovenie şubredă, îmbibată de apă ; cînd am încercat să-i facem să urce, caii au început să necheze, împotrivindu-se. Nu prea-i puteam învinui pentru asta. LaBoeuf a fost nevoit să-şi lege la ochi poneiul. De-abia am

încăput cu toţii. Înainte de a porni cu bacul în larg, băiatul a mai întrebat :

— James aţi spus ?

— Exact. Asta-i numele.

— Se zice despre fraţii James c-ar fi subţiri la trup.

— Unul din ei s-a mai îngrăşat, a spus Rooster.

— Nu cred să fiţi nici Jesse, nici Frank James.

— Catîrul n-o să rătăcească prea departe... Vezi cum menţii direcţia, băiete, altfel mă întorc într-o noapte, îţi retez căpăţîna şi las ciorile să-ţi ciugulească albul ochilor. Acum tu şi cu amiralul Semmes treceţi-ne rîul. Cred c-ar trebui să vă cam grăbiţi.

În vreme ce ne îndepărtam de ţărm, o ceaţă sumbră s-a aşternut pe suprafaţa apei, învăluindu-ne pînă la brîu. Răi şi leneşi cum erau, cei doi băieţi mînuiau totuşi ambarcaţiunea cu o măiestrie remarcabilă. Ne trăgeau de-a curmezişul apei în lungul unui otgon, gros, strîns legat, pe ambele maluri, de nişte copaci. În larg, la o cotitură a rîului, pluta, furată cu totul de vîrtej, s-a răsucit şi a început să se balanseze ; ne-am udat picioarele. Simţeam o mare bucurie la gîndul că voi coborî de pe drăcovenia aia.

Drumul pe care l-am ales pe malul de sud era doar cu puţin mai lat decît o cărare pentru porci. Tufişurile se arcuiau şi se închideau în faţa noastră, iar crengile ne înţepau şi ne plesneau peste obraji. Eu veneam călare ultima şi cred că m-am ales cu tot ce era mai rău.

Iată ce-a aflat Rooster de la Bagby. Lucky Ned Pepper fusese văzut în urmă cu trei zile la prăvălia lui McAlester, pe traseul de cale ferată M.K & T. Nu i se cunoşteau intenţiile. Se ducea din cînd în cînd acolo, la o tîrfă. Cu el mai fuseseră văzuţi un ins pe nume Haze şi un mexican. Asta era tot ce ştia omul.

Rooster zicea că ar fi bine s-o pornim într-acolo, poate reuşim să prindem banda înainte ca tîlharii să părăsească împrejurimile şi să se întoarcă în ascunzătoarea lor tainică din munţii Winding Stair.

— Cît e pînă la McAlester ? l-a întrebat LaBoeuf.

— Şaizeci de mile bune, i-a răspuns Rooster. Mai facem astăzi cincisprezece, iar mîine o pornim cu noaptea-n cap.

Am oftat şi m-am strîmbat la gîndul că vom călări încă cincisprezece mile. Rooster s-a întors şi m-a surprins :

— Ei, cum îţi place vînătoarea asta de ratoni ? m-a întrebat.

— Nu va fi nevoie să vă pierdeţi timpul căutîndu-mă, am spus eu. Mă voi afla pe-aproape.

— Şi nu era şi Chelmsford cu el ? s-a interesat LaBoeuf.

— N-a fost văzut la McAlester, a spus Rooster. Dar la afacerea cu diligenţa a participat, lucrul e sigur. Pun prinsoare că se află pe undeva prin preajmă. După felul în care îşi toacă Ned banii, înţeleg că băiatul n-a scos la treaba asta destul, aşa că n-a putut s-o întindă departe.

În noaptea aceea ne-am aşezat tabăra pe creasta unui deal, unde pămîntul nu era atît de umed. Întunericul ne înconjura din toate părţile. Norii joşi şi grei nu lăsau să se zărească nici luna, nici stelele. Rooster mi-a dat o găleată din pînză de cort şi m-a trimis în vale, la vreo două sute de iarzi, după apă. Am luat revolverul cu mine. N-aveam lanternă şi, înainte de-a ajunge prea departe cu găleata plină, m-am împiedicat şi am căzut, aşa că am fost nevoită să mă întorc şi să iau din nou apă. LaBoeuf a scos şeile şi le-a dat cailor de mîncare, atîrnîndu-le nişte trăistuţe în jurul gîtului. La al doilea drum, în vreme ce urcam dealul, a trebuit să mă opresc şi să mă odihnesc de vreo trei ori. Eram înţepenită şi frîntă de oboseală şi mă dureau toate încheieturile. Într-o mînă duceam revolverul, dar cu asta nu reuşeam să echilibrez greutatea găleţii, care mă trăgea în partea cealaltă.

Rooster, care stătea ghemuit şi încerca să înfiripe focul, m-a măsurat cu privirea :

— Parc-ai fi un porc pe gheaţă, mi-a spus el.

— Nici, nu mă gîndesc să cobor din nou. Dacă mai vrei apă, căraţi-o singur.

— Toţi oamenii mei trebuie să-şi facă partea lor de treabă.

— Oricum, are gust de fier.

LaBoeuf îşi freca poneiul lăţos.

— Ai noroc că izvorul se află la îndemînă. Prin părţile mele poţi călări zile întregi fără să dai de vreun strop de apă. Am băut o dată dintr-o urmă de copită şi am fost

omul cel mai bucuros. Pînă nu simți că ești gata să pieri de sete, nu-ți dai seama ce neajuns e ăsta.

— Dacă o să-ntîlnesc vreodată un cowboy care să nu spună că a băut dintr-o urmă de cal, cred că o să-i strîng mîna și o să-i dăruiesc o pipă Daniel Webster, a spus Rooster.

— Așadar, nu crezi ? a întrebat LaBoeuf.

— De primele douăzeci și cinci de ori am crezut-o.

— Poate că totuși a băut dintr-una, am spus eu. E texan din trupele de cavalerie.

— Asta e ? s-a minunat Rooster. În cazul ăsta pot să-l cred.

— Ascultă, Cogburn, i-a răspuns LaBoeuf, ești pe cale să-ți dezvălui toată ignoranța. Nu-mi pasă de micile înțepături personale, dar nu vreau să aud de la unul ca tine nimic rău despre trupele de cavalerie.

— Trupele de cavalerie ! a exclamat Rooster cu un oarecare dispreț. Îți spun eu ce să faci. Du-te și povestește-i lui John Wesley Hardin despre trupele de cavalerie. Nu-mi povesti mie sau surioarei ăsteia.

— Oricum, noi știm ce trebuie să facem. Și asta înseamnă mai mult decît pot spune despre voi, șerifii federali.

— Cît timp ați călărit acolo pe spinarea oilor, băieți ? l-a întrebat Rooster.

LaBoeuf a încetat să-și mai frece poneiul. A spus :

— Calul ăsta o să galopeze și după ce armăsarul tău mare, de prăsilă, o să-și piardă suflul și o să se prăbușească. Nu te lua după aspectul exterior. Poneiul cel mai prăpădit la înfățișare iese de multe ori primul. Cît crezi că m-a costat al meu ?

— Dacă e un pic de adevăr în ceea ce spui, aș zice că la vreo mie de dolari.

— Poți să glumești cît vrei, dar m-a costat o sută zece dolari, a spus LaBoeuf. Nu l-aș mai vinde acum pentru suma asta. E greu să faci parte din trupele de cavalerie dacă n-ai un cal care să valoreze o sută de dolari.

Rooster s-a apucat să pregătească cina. Iată ce adusese „de-ale gurii" : o pungă plină cu sare și alta cu boia de ardei, precum și o pungă cu bomboane de melasă... toate astea în buzunarele jachetei, apoi niște cafea, o halcă de

carne de porc sărată și o sută șaptezeci de turtițe din mălai. Mie uneia nu-mi prea inspirau încredere. „Turtițele" erau pur și simplu niște gogoloaie de cocă opărită. Rooster mi-a spus că femeia care le preparase a crezut că era vorba de o comandă pentru un întreg detașament.

— Cînd se întăresc prea mult ca să le mai putem mînca, le terciuim, iar ce rămîne dăm la animale, a spus el.

A fiert niște cafea într-o cutie de conserve și a prăjit niște carne de porc. Apoi a tăiat felii, felii mai multe turtițe și a prăjit bucățile în untură. Turte prăjite ! Era un fel nou de mîncare pentru mine. El și cu LaBoeuf și-au făcut repede de lucru cu vreo douăsprezece turtițe și cu aproape o livră de carne. Eu am mîncat vreo cîteva sandvișuri cu șuncă și o bucată de turtă dulce și am băut din apa aceea cu gust de rugină. Făcusem un foc zdravăn ; lemnele umede trosneau cu putere și împrăștiau jerbe de scîntei. Deși în jur domnea întunericul, atmosfera devenise veselă și încurajatoare.

LaBoeuf a spus că el personal nu era obișnuit cu un foc atît de mare, că-n Texas nu puteau încropi decît focuri din rămurele sau din bălegar uscat de bivol, la care să-și încălzească fasolea. Apoi l-a întrebat pe Rooster dacă procedam înțelept, trădîndu-ne astfel prezența, într-un ținut nelocuit. A mai adăugat că trupele de cavalerie aveau o tactică a lor : nu dormeau în același loc în care fusese pregătită cina. Rooster n-a scos nici o vorbă și a mai aruncat cîteva crengi pe foc.

— V-ar place să ascultați povestea cu „Oaspetele de la miezul nopții" ? i-am întrebat eu. Unul din noi va fi „Oaspetele". Am să vă arăt ce să spuneți. Eu o să joc singură toate celelalte roluri.

Dar ei nu erau curioși să asculte povești cu strigoi, așa că mi-am întins haina de ploaie pe pămînt, cît am îndrăznit mai aproape de foc, și m-am apucat să-mi fac patul cu ajutorul păturilor. Picioarele îmi erau atît de umflate, încît abia am reușit să-mi scot ghetele. Rooster și LaBoeuf au băut niște whisky, dar asta nu i-a făcut mai sociabili. Stăteau fără să scoată o vorbă. Curînd și-au așternut și ei de dormit.

Drept cearceaf, Rooster a întins o mantie din piele de bivol. Părea să fie călduroasă și confortabilă, fapt pentru

care îl invidiam. A luat apoi o funie din păr de cal și a trecut-o de jur împrejurul „patului".

LaBoeuf s-a uitat la el și a rînjit.

— Asta-i curată prostie, a spus el. În anotimpul ăsta, toți șerpii dorm.

— S-au mai văzut cazuri cînd s-au trezit.

— Vreau și eu o funie, am spus. Nu mă dau în vînt după șerpi.

— Ce șarpe ar sta să-și bată capul cu tine? mi-a răspuns Rooster. Prea ești mică și numai oase.

A pus pe foc o buturugă de stejar, a îngrămădit deasupra ei cărbuni și cenușă și s-a culcat. Sforăiau amîndoi, ba unul din ei mai și horcăia. Era dezgustător. Deși frîntă de oboseală, nu puteam să adorm. Îmi era destul de cald, dar simțeam sub mine rădăcinile și pietrele și mă răsuceam dintr-o parte într-alta, încercînd să găsesc o poziție mai comodă. Mă înjunghiau toate încheieturile, iar mișcările îmi provocau dureri. În cele din urmă am renunțat la ideea de-a mă instala mai bine. Călătoria asta eu mi-o dorisem — mi-o făcusem deci cu propria mînă.

Cînd m-am trezit, aveam zăpadă pe pleoape. Fulgi mari, jilavi se cerneau printre copaci. Pămîntul era acoperit cu un lințoliu alb. Încă nu se luminase bine de ziuă, dar Rooster, sculat mai de mult, fierbea cafeaua și prăjea niște carne. LaBoeuf se învîrtea pe lîngă cai, pe care și pusese șeile. Simțeam că trebuie să înghit ceva cald; am renunțat așadar la pesmeți și am mîncat carne cu pîine prăjită. Le-am oferit și lor din brînza mea. Mîinile și fața îmi miroseau a fum.

Rooster ne tot zorea să strîngem tabăra. Era îngrijorat din pricina zăpezii.

— Dacă ninge și la noapte, avem nevoie de adăpost, a spus el.

LaBoeuf le dăduse animalelor să mănînce, dar eu am luat o turtiță și i-am întins-o lui Negruț, să văd dacă-i place. A rontăit-o cu poftă, așa că i-am mai dat una. Rooster mi-a spus că sarea din ele le place cailor în mod special. Apoi m-a sfătuit să-mi pun mantaua de ploaie.

Răsăritul soarelui n-a fost decît o licărire ștearsă, gălbuie, prin aerul mohorît, dar ne-a găsit încălecați și pregătiți din nou de drum. Stratul de zăpadă se îngroșa și

fulgii se făceau tot mai mari, ajungînd ca puful de gîscă; nu ne izbeau asemenea picăturilor de ploaie, ci mai degrabă ne atingeau uşor şi uniform feţele. Timp de patru ore, s-au aşternut pe pămînt într-un strat de vreo şase, şapte ţoli grosime.

În cîmp deschis poteca era greu de urmat; ne opream adeseori, aşteptînd ca Rooster să stabilească locul în care ajunseserăm. Treabă destul de anevoioasă, căci pămîntul nu-i spunea nimic, iar Rooster nu putea să vadă la distanţă punctele de reper. Într-adevăr, oriîncotro am fi privit, se întîmpla cîteodată să vedem numai la cîţiva paşi. Binoclul lui Rooster era de prisos. N-am dat nici de oameni, nici de case. Înaintam foarte încet.

Pericolul de a ne rătăci nu era totuşi prea mare, căci Rooster avea o busolă şi, atît timp cît menţineam direcţia sud-vest, urma să dăm, mai devreme sau mai tîrziu, de şoseaua spre Texas şi de linia ferată M.K. & T., dar nu era deloc uşor dacă nu puteam ţine poteca obişnuită, iar pe cai, cu troienele acelea înalte, îi pîndea primejdia de a călca în vreo groapă.

Pe la amiază ne-am oprit la un izvor, pe versantul adăpostit al unui munte, ca să adăpăm caii. Acolo am scăpat, pentru cîtva timp, de urgia vîntului şi a zăpezii. Cred că erau munţii San Bois. Am împărţit brînza care-mi mai rămăsese, iar Rooster şi-a împărţit bomboanele.

Cu asta ne-am rezolvat prînzul. Pe cînd ne dezmorţeam picioarele, am auzit un şir de zgomote, un fel de fîlfîit în preajma rîului, şi LaBoeuf s-a dus în pădure să vadă despre ce era vorba. A descoperit acolo nişte curcani cocoţaţi pe crengile unui copac şi, punînd carabina Sharps la ochi, a doborît unul din ei. Pasărea era sfîrtecată rău. Cîntărea vreo şase livre. LaBoeuf i-a scos maţele şi i-a retezat capul, pe care l-a atîrnat de şa.

Rooster a fost nevoit să admită că nu mai puteam ajunge la prăvălia lui McAlester înainte de căderea întunericului şi că soluţia cea mai bună ar fi s-o ţinem spre vest pînă dăm de un „adăpost în pămînt", pe care un individ îl construise, fără nici un drept legal, nu departe de şoseaua spre Texas. Ne-a spus că nu stă nimeni acolo şi că putem să-l folosim ca adăpost pe timpul nopţii. A doua zi aveam să ne continuăm marşul spre sud, urmînd şoseaua către Texas,

care era largă, avea o bună vizibilitate şi era bătută întruna de cirezi şi de căruţe cu marfă. În felul ăsta, nu prea riscam să ne schilodim caii.

După ce am făcut popas, am pornit-o din nou la drum, în şir indian, cu calul mare al lui Rooster în faţă, deschizîndu-ne calea. Nu era nevoie să-l dirijez pe Negruţ, aşa că am înfăşurat hăţurile de cornul şeii şi mi-am vîrît mîinile înghemţate în mînecile numeroaselor haine pe care le purtam. Am surprins la un moment dat o turmă de căprioare rozînd scoarţa unor puieţi. LaBoeuf a vrut din nou să-şi scoată arma, dar căprioarele au dispărut înainte de-a o putea el pregăti.

Uneori zăpada era mai mică, totuşi nu înaintam decît la pas. Cînd am ajuns lîngă „adăpost", se înnoptase de-a binelea. Dîndu-ne cît de cît lumină, luna ba se ascundea, ba ieşea din nori. Adăpostul se afla la capătul îngust al unei vîlcele, o viroagă în formă de V. Nu mai văzusem pînă atunci o astfel de construcţie. Era mică, doar de vreo zece picioare pe douăzeci, şi pe jumătate îngropată într-un mal de argilă, ca o peşteră. Partea ieşită-n afară fusese ridicată din ţăruşi şi brazde de pămînt, la fel şi acoperişul în două pante, cu un par la mijloc drept proptea. Alături, un şopron construit dintr-un fel de vreascuri şi o vizuină ţinînd loc de adăpost pentru vite. S-ar fi găsit acolo destul lemn, ba chiar de esenţă tare, pentru o cabană solidă, din bîrne. Dar presupun că omul care făcuse şandramaua aceea fusese şi grăbit şi nici n-avusese uneltele necesare. La spatele cocioabei, prin malul de argilă, se înălţa un horn cam şui, din nuiele lipite cu lut. Gîndul m-a dus la ceva construit de o pasăre acvatică, de vreun lăstun ori de vreo rîndunică de casă, deşi opera acestor micuţi zidari înaripaţi e mult mai artistică.

Am fost surprinşi să vedem fum şi scîntei ieşind pe coş. Prin crăpăturile uşii — o drăcovenie grosolană, joasă, prinsă cu un fel de balamale din piele — se zărea lumină. Nu exista nici o fereastră. Ne-am oprit în mijlocul unui pîlc de cedri. Rooster a descălecat şi ne-a spus să aşteptăm pe loc. Şi-a luat puşca cu repetiţie Winchester şi s-a apropiat de uşă. Spărgînd în mers crusta care se formase la suprafaţa zăpezii, făcea un zgomot teribil. Cînd a ajuns la cîţiva

paşi de bordei, uşa s-a crăpat de cîteva degete. În lumină a apărut faţa unui individ, apoi o mînă cu degetul pe trăgaci s-a strecurat afară.

— Cine-i acolo ? a întrebat individul.

— Căutăm adăpost. Sîntem trei inşi, a răspuns Rooster.

— Nu e loc şi pentru voi.

Uşa s-a închis şi lumina dinăuntru s-a stins cît ai clipi. Rooster s-a întors spre noi şi ne-a chemat printr-un semn. Am vrut să mă desprind din loc, dar LaBoeuf mi-a spus să rămîn la adăpostul tufişurilor şi să ţin caii.

Rooster şi-a scos jacheta din piele de căprioară, i-a dat-o lui LaBoeuf şi l-a trimis cu ea sus pe mal, să acopere hornul. S-a tras într-o parte, la vreo trei paşi ; şi-a pus un genunchi pe pămînt, păstrîndu-şi puşca la îndemînă. Jacheta s-a dovedit a fi un capac perfect. După o vreme, fumul putea fi văzut cum şerpuieşte în jurul uşii. Din adăpost răzbăteau voci ridicate. Pe urmă s-a auzit un sfîrîit, ca şi cum peste flăcări şi peste cărbuni cineva ar fi aruncat apă.

Uşa a fost izbită în lături şi au urmat două rafale repezi de puşcă. M-am speriat de moarte. Am auzit gloanţele căzînd printre ramurile copacilor. Rooster a tras şi el cîteva focuri. Dinăuntru a răzbătut un strigăt de durere, apoi uşa a fost din nou trîntită.

— Sînt şerif federal, a spus Rooster. Cine-i acolo înăuntru ? Vorbiţi, şi cît mai repede !

— Un metodist şi un fecior de lele ! a sunat, cu nerușinare, răspunsul. Vedeţi-vă de drum.

— Cine e ? Emmett Quincy ? a întrebat din nou Rooster.

— Nu cunoaştem nici un Emmett Quincy.

— Quincy, ştiu că tu eşti. Ascultă-mă. Sînt Rooster Cogburn. Lîngă mine se mai află Columbus Potter şi alţi cinci şerifi. Avem şi o găleată cu gaz. Într-un minut vă dăm foc din amîndouă părţile. Predaţi-vă, ieşiţi cu mîinile la ceafă şi n-o să vi se întîmple nimic. Altfel, după ce turnăm gazul pe horn, ucidem tot ce apare în cadrul uşii.

— Nu sînteţi decît trei.

— Continuă tu aşa şi riscă-ţi pe chestia asta viaţa. Cîţi sînteţi acolo ?

— Moon nu mai poate merge. L-aţi rănit.

— Tîrăşte-l afară. Şi aprinde lampa aia.

— Ai vreun mandat pe numele meu ?

— N-am nici un fel de mandat. Mai bine mişcă-te, băiete. Cîţi zici că sînteţi ?

— Doar eu şi cu Moon. Spune-le fraţilor să aibă grijă cum umblă cu puştile. Ieşim imediat !

Înăuntru s-a aprins din nou lumina. Uşa s-a dat în lături, apoi o puşcă şi două revolvere au fost azvîrlite afară. Cei doi bărbaţi au ieşit şi ei, unul şchiopătînd şi sprijinindu-se de celălalt. Rooster şi LaBoeuf i-au pus să se culce cu burta pe zăpadă şi i-au controlat de arme. Individul numit Quincy avea un cuţit lung de vînătoare vîrît într-o cizmă şi un pistol micuţ, cu două focuri, în cealaltă. Zicea că uitase de ele, dar asta nu l-a împiedicat pe Rooster să-i ardă un picior.

Eu am adus caii şi LaBoeuf i-a vîrît în adăpostul pentru vite. Cu ţeava puştii, Rooster i-a împins pe cei doi înăuntru. Erau băieţi tineri, de vreo douăzeci de ani. Moon arăta palid şi înspăimîntat şi nu părea să fie mai primejdios decît un căţeluş rotofei. Rooster îl rănise la coapsă ; cracul pantalonilor mustea de sînge. Quincy avea o faţă prelungă, subţire, cu ochi înguşti şi căutătură de om străin. Îmi amintea de nişte slovaci care veniseră în ţinutul nostru cu vreo cîţiva ani în urmă, să facă doage pentru butoaie. Cei rămaşi printre noi au devenit buni cetăţeni. Oamenii de prin acele părţi ale lumii sînt de obicei catolici, în cazul în care sînt ceva. Îndrăgesc mult lumînările şi mătăniile.

Rooster i-a dat lui Moon o batistă să şi-o înfăşoare în jurul piciorului, apoi i-a legat pe cei doi flăcăi unul de altul, prinzîndu-le încheieturile în cătuşe de oţel, şi i-a pus să stea alături, pe o banchetă. În încăpere nu se afla decît o masă joasă, din buşteni ciopliţi aşezaţi pe ţăruşi, cu cîte o banchetă de-o parte şi de alta. Am încercat să dau fumul afară, vînturînd o bucată de sac în dreptul uşii. În vatră fusese turnată cafeaua dintr-o ulcică, dar tot mai rămăseseră nişte cărbuni aprinşi şi cîteva beţe pe de margini, aşa că am aţîţat din nou flăcările.

Pe foc, într-o oală mare de două galoane, se afla un fel de terci de mălai. Rooster a gustat cu o lingură şi ne-a spus că era o mîncare de-a indienilor, numită sofky. Mi-a

oferit și mie, lăudîndu-mi-o. Dar era plină de gunoaie și am refuzat.

— Așteptați oaspeți, băieți? i-a întrebat Rooster.

— Mîncarea e și pentru cină, și pentru gustarea de mîine dimineață, a răspuns Quincy. Mie unuia îmi plac gustările zdravene.

— Aș vrea să te privesc luîndu-ți gustarea.

— Sofky iese întotdeauna mai multă decît te-ai fi așteptat.

— Cu ce vă mai ocupați voi, băieți, în afară de furtul vitelor și de contrabanda cu băutură? Văd că stați ca pe jăratec...

— Parcă n-aveai nici un mandat pentru noi, a răspuns Quincy.

— N-am mandate nominale. Dar am cîteva în alb, pentru diverse situații, și le-aș putea completa pe numele vostru. Ați opus rezistență unui șerif federal. Pentru asta luați un an, cum te văd și cum mă vezi.

— N-am știut că erai dumneata. Putea fi cine știe ce nebun.

— Mă doare piciorul, s-a plîns Moon.

— Cred și eu. Stai liniștit și n-o să mai sîngerezi atîta, l-a sfătuit Rooster.

— N-am știut cine e afară, a continuat Quincy. Pe o asemenea noapte! Am băut ceva, și vremea ne-a jucat un renghi. Oricine poate spune că e șerif. Unde sînt ceilalți?

— Te-am păcălit, Quincy. Cînd l-ai văzut ultima oară pe bătrînul vostru camarad Ned Pepper?

— Ned Pepper? a întrebat hoțul de vite. Nu-l cunosc. Cine mai e și ăsta?

— Cred că-l cunoști, a spus Rooster. Oricum, ai auzit de el.

— N-am auzit niciodată.

— Lucra la domnul Burlingame. N-ai fost și tu o vreme angajat la el?

— Ba da, dar l-am părăsit; așa au făcut și ceilalți. Zgîrcit cum e, își pierde toți oamenii de nădejde. Zgîrie brînză, ce mai! Vedea-l-aș în iad, cu gîtul frînt. Nu-mi amintesc de nici un Ned Pepper.

— Se spune despre el că ar fi un cowboy pe cinste. Mă surprinde faptul că nu ţi-l aminteşti. Seamănă cu un căţeluş nervos şi agresiv. Are o buză ciopîrţită rău de tot.

— Chestia asta nu-mi aminteşte de nimeni. Caraghioasă buză!

— N-a avut-o întotdeauna aşa. Cred că-l cunoşti. Şi încă ceva. Îl însoţeşte unul nou. E scund şi are un semn de pulbere pe obraz... o pată neagră. Îşi spune Chaney şi uneori Chelmsford. Umblă cu o puşcă Henry.

— Nu-mi amintesc de nimeni. O pată neagră... Mi-aş aminti-o, fără îndoială.

— Nu ştii nimic din ce m-ar interesa pe mine, aşa e?

— Nu, şi chiar dacă aş şti, n-aş sufla o vorbă.

— Ia mai gîndeşte-te niţel, Quincy! Şi tu, Moon.

— Încerc de fiecare dată să vin în ajutorul legii, cu condiţia ca lucrul ăsta să nu dăuneze prietenilor mei, a spus Moon. Nici eu nu-i cunosc. Dacă aş putea, v-aş ajuta.

— Dacă nu vrei să mă ajuţi, vă duc pe amîndoi în faţa judecătorului Parker, a spus Rooster. Pînă ajungem la Fort Smith, piciorul ăla ţi se umflă cît un cozonac de Paşti. Faci cangrenă şi rămîi fără el. Pe urmă, dacă reuşeşti să scapi cu zile, vă bag pentru doi, trei ani în închisoarea federală din Detroit. Şi pe tine, şi pe Quincy.

— Vrei să mă sperii, a spus Moon.

— Or să vă înveţe acolo să citiţi şi să scrieţi, dar în rest lucrurile nu stau prea grozav, a continuat Rooster. Dacă nu vreţi, nu e musai să intraţi la puşcărie. Moon, suflă-mi nişte informaţii ca lumea despre Ned şi mîine te duc la McAlester şi te scap de glonţul ăla din picior. Apoi vă dau trei zile ca s-o ştergeţi de pe Teritoriul Indian. În Texas cresc o sumedenie de vite grase şi vouă, chestia asta, băieţi, v-ar prii de minune.

— Nu ne putem duce în Texas, a spus Moon.

— Nu mai trăncăni, Moon, i-a retezat-o Quincy. Lasă-mă pe mine să vorbesc.

— Nu pot să stau liniştit. Am frisoane.

Rooster a luat sticla de whisky şi i-a turnat tînărului hoţ de vite într-o ceaşcă.

— Dacă-l asculţi pe Quincy, fiule, o să mori sau o să-ţi pierzi piciorul, a spus el. Nu pe Quincy îl doare rana.

— Nu-l lăsa să te îmbrobodească, Moon. Poartă-te ca un soldat. Scăpăm noi și din asta, o să vezi.

A intrat LaBoeuf, cărînd așternuturile noastre și celelalte bagaje.

— În peșteră sînt șase cai, Cogburn.

— Ce fel de cai ?

— Toți buni de călărie, așa mi s-a părut. Cred că au și potcoave.

Rooster le-a pus hoților cîteva întrebări despre cai. Quincy susținea că-i cumpărase la Fort Gibson și se ducea acum să-i vîndă la Choctaw Light Horse, un post de poliție indian. Dar n-a putut să arate nici un act de cumpărare sau să dovedească în vreun fel că-s ai lor, și Rooster n-a crezut nimic din toată povestea. Quincy s-a posomorît și a refuzat să mai răspundă la întrebări.

M-au trimis afară, după lemne de foc. Am luat cu mine și lampa, sau mai bine zis felinarul, căci felinar era. Am început să izbesc zăpada cu piciorul și am scos la suprafață niște bețe și niște puieți doborîți. N-aveam topor și nici bardă, așa că am tîrît lemnele întregi, făcînd cîteva drumuri.

Rooster a mai fiert o ulcică de cafea. Pe mine m-a pus să tai felii carnea sărată și turtițele de mălai, care înghețaseră bocnă, iar pe Quincy să jumulească penele curcanului și să-l facă bucăți. LaBoeuf ar fi dorit să frigă pasărea deasupra focului, dar Rooster a spus că n-avea pe ea destul de multă grăsime și că în felul ăsta ar ieși uscată și ațoasă.

M-am așezat pe banchetă, de o parte a mesei ; de cealaltă parte stăteau hoții, sprijinindu-și pe masă, între ei, mîinile încătușate. Aranjaseră culcușuri pe podeaua murdară, lîngă foc, și acum Rooster și LaBoeuf se așezaseră pe pături, cu puștile în poală, și se odihneau. Acolo unde pămîntul căzuse, pereții aveau găuri prin care vîntul pătrundea șuierînd și făcea ca lampa să pîlpîie puțin, dar încăperea era mică și focul dădea mai multă căldură decît ne-ar fi fost necesară. Avînd în vedere unde ne aflam, eram destul de confortabil instalați.

Am turnat peste curcanul țeapăn o cutie de apă clocotită, dar n-a fost de-ajuns ca să înmoaie toate penele. Quincy le smulgea cu mîna rămasă liberă ; cu cealaltă ținea orătania. Cam neplăcută îndeletnicire, motiv pentru care

individul bombănea întruna. Cînd a fost gata, a tăiat pasărea cu un cuțit zdravăn, de vînătoare, dar a făcut treabă de mîntuială, vărsîndu-și în felul ăsta tot veninul. Bucățile n-au ieșit după tipic, ci grosolane, retezate fără pic de grijă.

Moon băuse whisky și scîncea acum înăbușit, din pricina durerii. Îmi părea rău de el. M-a prins o dată că-l priveam pe furiș și a spus :

— La ce te uiți ?

Era o întrebare prostească și n-am răspuns.

— Cine ești ? Ce cauți aici ? Ce face fata asta aici ?

— Sînt Mattie Ross de lîngă Dardanelle, statul Arkansas. Acum o să-ți pun și eu o întrebare. Ce te-a împins să devii hoț de vite ?

— Ce caută fata asta aici ?

— E cu mine, a spus Rooster.

— E cu noi, a spus și LaBoeuf.

— Ceva nu mi se pare în ordine. Nu înțeleg, a continuat Moon.

— Chaney, omul cu semn pe față, mi-a ucis tatăl. Era bețiv ca și tine. Pînă la urmă, whisky-ul l-a împins la crimă. Dacă răspunzi la întrebări, șeriful o să te ajute. Am acasă un avocat priceput, care o să te ajute și el.

— Mă uimești.

— Nu sta prea mult la palavre cu ăștia, Moon, a spus Quincy.

— Nu-mi place mutra ta, i-am trîntit-o eu.

Quincy s-a oprit din treabă.

— Cu mine vorbești, bondoaco ?

— Da, și ți-o repet. Nu-mi place mutra ta și nu-mi place nici cum tai curcanul. Sper să intri la pușcărie. Avocatul meu n-o să te ajute.

Quincy a rînjit și a făcut un gest cu cuțitul, ca și cum ar fi vrut să mă înjunghie. A spus :

— Ești taman potrivită să vorbești despre înfățișarea oamenilor. Arăți de parcă te-ar fi cioplit cineva cu barda.

— Rooster, Quincy ăsta își bate joc de curcan. I-a sfărîmat toate oasele, de se vede și măduva.

— Fă treaba ca lumea, Quincy. Altfel îți dau să mănînci numai pene.

— Nu mă pricep deloc la așa ceva, a spus Quincy.

— Individul care se pricepe să jupoaie noaptea o vită şi s-o facă atît de repede ca tine trebuie să fie în stare să taie şi un curcan în bucăţi.

— Am nevoie de un doctor, a scîncit Moon.

— Lasă dracului băutura aia. Te tîmpeşte, i-a spus Quincy.

— Dacă nu-i separăm, nu obţinem nimic de la ei, a fost de părere LaBoeuf. Se tot împiedică unul pe celălalt.

— Moon o să se dea pe brazdă. Un flăcău ca el n-ar vrea, firește, să-şi piardă piciorul. E prea tînăr ca să se tîrîie de colo-colo cu un picior de lemn. Se dă în vînt după dans şi după sport.

— Iar încerci să mă îmbrobodeşti.

— Încerc să scot de la tine adevărul, i-a spus Rooster.

După cîteva minute, Moon s-a aplecat la urechea lui Quincy şi i-a şoptit ceva în taină.

— Fără chestii dintr-astea, a spus Rooster, înălţîndu-şi puşca. Dacă vreun lucru îţi roade creierii, să-l auzim cu toţii.

— I-am întîlnit pe Ned şi pe Haze acum două zile.

— Nu fi neghiob, l-a întrerupt Quincy. Dacă sufli ceva, te omor.

Dar Moon a continuat :

— Sînt pe moarte. Îmi trebuie un doctor. O să spun tot ce ştiu.

Atunci Quincy a coborît repede cuţitul de vînătoare spre mîna încătuşată a lui Moon şi i-a retezat patru degete, care-au zburat prin faţa ochilor mei ca aşchiile dintr-un buştean. Moon a scos un urlet. Un glonte a făcut ţăndări felinarul, izbindu-l pe Quincy în gît. Sîngele lui fierbinte mi-a împroşcat faţa. M-am gîndit : „Ar fi mai bine s-o şterg din locul ăsta". M-am rostogolit în spatele băncheteiş căutîndu-mi refugiu pe duşumeaua murdară.

Rooster şi LaBoeuf au ţîşnit în direcţia mea şi, după ce s-au convins că nu sînt rănită. s-au îndreptat spre hoţii prăbuşiţi la pămînt. Quincy era pe moarte, sau chiar mort, iar lui Moon îi curgea groaznic sîngele din degete şi dintr-o gaură cumplită de cuţit pe care i-o făcuse Quincy în piept, înainte de a se prăbuşi.

— Ah, Dumnezeule, mă prăpădesc, mă prăpădesc ! ţipa el.

Rooster a scăpărat un chibrit şi mi-a spus să iau din vatră un ciot de pin. Am găsit o bucată bună, lungă. Am aprins-o şi am venit cu ea, o torţă care scotea mult fum, ca să luminez o scenă groaznică. Rooster a scos cătuşele de la încheietura sărmanului tînăr.

— Fă ceva! Ajută-mă! striga Moon.

— Nu te pot ajuta cu nimic, fiule, i-a spus Rooster. Tovarăşul tău te-a ucis, iar eu l-am lichidat pe el.

— Nu mă lăsa să zac aici. Nu lăsa lupii să mă sfîşie.

— O să am grijă să fii îngropat cum trebuie, cu toate că pămîntul e bocnă. Trebuie să-mi povesteşti acum despre Ned. Unde l-ai văzut?

— L-am văzut acum două zile la McAlester; era cu Haze. Vin aici în noaptea asta, să mănînce şi să-şi schimbe caii. Vor să jefuiască Expresul Katy, la Wagoner's Switch. Asta dacă nu-i împiedică zăpada.

— Sînt patru?

— Au cerut patru cai, asta e tot ce ştiu. Ned era prietenul lui Quincy, nu al meu. Despre prieteni n-aş sufla o vorbă. M-am temut că o să se lase cu împuşcături şi că, aşa legat cum mă ţineai, n-o să am nici o şansă. Nu-mi pierd niciodată curajul într-o încăierare.

— Ai văzut un individ cu o pată neagră pe faţă? a mai întrebat Rooster.

— N-am văzut pe nimeni în afară de Ned şi de Haze. Cînd e să se iţte vreo bătaie, mă aflu întotdeauna acolo unde primejdia e mai mare. Dacă stau să mă gîndesc bine, n-am procedat corect cu Quincy. Ura el legile, dar nu-şi trăda niciodată prietenii.

— La ce oră au spus că vor fi aici?

— Ar fi trebuit să apară pînă acum. Fratele meu e George Garret. Un metodist care cutreieră călare tot sudul Texasului. Vreau să-mi vinzi lucrurile, Rooster, şi banii să-i trimiţi lui, pe adresa şefului bisericii metodiste din districtul Austin. Murgul ăsta e al meu, l-am plătit. Pe ceilalţi i-am furat noaptea trecută de la domnul Burlingame.

— Vrei să-i povestim fratelui tău ce ţi s-a întîmplat?

— Nu mă interesează ce-o să-i spuneţi. Ştie că sînt amestecat în treburi periculoase. O să-l întîlnesc mai tîrziu, cînd ne vom plimba pe străzile raiului.

— Să nu-l cauţi acolo pe Quincy, i-a spus Rooster.

— Quincy s-a purtat întotdeauna cinstit cu mine. Nu mi-a jucat, pînă-n clipa cînd m-a omorît, nici un renghi. Daţi-mi o înghiţitură de apă rece.

LaBoeuf i-a adus nişte apă într-o ceaşcă. Moon a întins după ea ciotul însîngerat, apoi a luat-o cu mîna cealaltă.

— Îmi simt încă degetele, dar uite că nu le mai am, a spus.

A sorbit adînc, şi asta i-a provocat dureri. A continuat să vorbească, însă dezlînat şi fără nici un sens. Nu răspundea la întrebări. În ochi părea că totul i se învălmăşeşte. Nu după multă vreme s-a sfîrşit, alăturîndu-se prietenului său. Părea cu vreo treizeci de livre mai uşor.

— Ţi-am spus că ar fi trebuit să-i separăm, a murmurat LaBoeuf.

Rooster n-a răspuns, ca să nu fie obligat să-şi recunoască greşeala. A scotocit prin buzunarele morţilor şi a găsit acolo tot felul de mărunţişuri ; le-a pus pe masă. Lampa nu mai putea fi reparată, aşa că LaBoeuf a scos o lumînare din coburi. A aprins-o şi a fixat-o pe masă. Rooster a înşirat alături cîteva monede, nişte cartuşe, nişte bancnote, fotografia unei fete drăguţe, ruptă cîndva dintr-o revistă ilustrată, cuţite de buzunar şi nişte tutun de mestecat. Pe lîngă toate astea, în buzunarul vestei lui Quincy a găsit o monedă de aur din California. Cînd am văzut-o, am scos un strigăt puternic :

— Asta e moneda tatei ! Dă-mi voie s-o iau eu.

Nu era o monedă rotundă, ci un fel de bucată dreptunghiulară, bătută în „Statul de Aur" ; valora treizeci şi şase de dolari şi cîţiva cenţi.

— N-am mai văzut niciodată o asemenea monedă, a spus Rooster. Eşti sigură că asta e ?

— Da, bunicul Spurling i-a dat tatei două, atunci cînd s-a însurat cu mama. Cealaltă se mai află încă la ticălosul de Chaney. Sîntem pe urmele lui, fără îndoială.

— Oricum, sîntem sigur pe urmele lui Ned, a adăugat Rooster. Îmi închipui că e unul şi acelaşi lucru. Mă întreb cum o fi pus Quincy mîna pe ea. Chaney are obiceiul să joace cărţi ?

— Îi plac, într-adevăr, jocurile de cărţi. Dacă n-au venit pînă acum, am impresia că Ned a renunţat să mai organizeze jaful.

— Ei, n-o să mizăm pe asta, a spus Rooster. Cît îi duc eu pe băieţi afară, tu pune şeile.

— Te-ai gîndit s-o luăm la sănătoasa ? a întrebat LaBoeuf.

Rooster l-a fixat cu ochiul lui scînteietor :

— Am de gînd să fac exact lucrul pentru care mă aflu aici. Pune şaua pe cai.

Mie mi-a spus cum să aranjez interiorul adăpostului. A cărat apoi trupurile afară şi le-a ascuns printre copaci. Eu am vîrît resturile curcanului într-un sac, am azvîrlit felinarul spart în vatră şi am rîcîit cu un băţ podeaua prăfuită, ca să acopăr sîngele. Rooster pregătea o capcană. Cînd s-a întors după cel de-al doilea drum în pădure, a adus cu el şi un mănunchi de crengi. A făcut un foc mare, ca să se zărească lumina şi fumul, semn că bordeiul nu era gol. Apoi s-a dus afară şi s-a postat lîngă LaBoeuf şi lîngă cai, în umbra tufişurilor. După cum v-am mai spus, coliba era aşezată pe coastă, într-o vîlcea în care două povîrnişuri se uneau în formă de V. Adică tocmai locul potrivit pentru ceea ce intenţiona Rooster să facă.

L-a îndemnat pe LaBoeuf să-şi ia calul şi să-şi găsească o poziţie pe panta dinspre sud. În tot aranjamentul ăsta, cei doi n-au pomenit nimic despre mine, iar eu am preferat să rămîn cu Rooster, care a adăugat către LaBoeuf :

— Îţi cauţi acolo un loc bun şi după aia nu te mai foieşti. Nu tragi decît dacă mă auzi pe mine că trag. Interesul nostru e să-i prindem pe toţi înăuntru. Îl omor pe ultimul care intră, apoi vor fi cu toţii în cofă.

— Îl împuşti pe la spate ?

— Ca să le dau de ştire că avem intenţii serioase. Aştia nu sînt copii de ţiţă. Începi să tragi numai în cazul în care se împrăştie. După primul foc, o să strig şi o să văd dacă vor să se predea. Dacă nu, îi împuşcăm în vreme ce ies pe uşă.

— În afară de o mulţime de omoruri, nimic nu se mai află în planul ăsta, a replicat LaBoeuf. Îl vrem pe Chelmsford viu, nu-i aşa ? N-o să le dai o reprezentaţie !

— Nu ne-ar folosi la nimic dacă le-am da, lui Ned şi lui Haze, o reprezentaţie. Odată prinşi, nu-i aşteaptă decît spînzurătoarea, şi o ştiu bine. Vor fi în orice clipă gata să

se apere cu arma-n mînă. Ceilalţi s-ar putea să se sperie şi să se predea. Nu sînt sigur. Pe deasupra, nu ştim nici cîţi sînt. Ştim cîţi sîntem noi, atîta doar.

— De ce n-aş încerca să-l rănesc pe Chelmsford înainte de-a pătrunde în colibă ?

— Nu-mi convine, a spus Rooster. Dacă se lasă cu vreo împuşcătură înainte de-a intra ei acolo, ne alegem probabil cu sacul gol. Îl vreau pe Ned. Îi vreau pe toţi.

— Fie, a spus LaBoeuf. Dar dacă se împrăştie, eu mă ţin după Chelmsford.

— S-ar putea să-l omori cu puşca aia a ta uriaşă, indiferent de locul în care-l atingi. Ocupă-te mai bine de Ned, iar eu o să încerc să-l ciuruiesc pe Chaney la picioare.

— Cum arată Ned ?

— E unul mărunţel. Nu ştiu ce cal călăreşte. Vorbeşte tot timpul. Uită-te şi tu după cel mai scund dintre ei.

— Şi dacă se baricadează în colibă, lăsîndu-se asediaţi ? Poate au de gînd să rămînă acolo pînă se întunecă şi pe urmă năvălesc afară.

— Nu cred că vor proceda aşa. Dar acum nu te mai gîndi la asta. Urcă-te colo sus, pe pantă. Dacă ceva nu merge cum trebuie, n-ai decît să-ţi pui mintea la contribuţie.

— Cît vom aştepta ?

— Pînă se luminează de ziuă, în tot cazul.

— Nu cred că vor veni acum.

— S-ar putea să ai dreptate. Dar întinde-o. Stai cu ochii deschişi şi cu mintea limpede. Să nu dormi sau să faci vreo aiureală.

Rooster a pus mîna pe o creangă de cedru şi a netezit toate urmele din faţa colibei. Apoi ne-am luat caii şi, urmînd o cale întortocheată, pe lîngă albia stîncoasă a unui pîrîu, i-am urcat sus pe deal. Am trecut creasta în partea cealaltă şi Rooster m-a postat acolo, să am grijă de cai. M-a sfătuit să le vorbesc sau să le dau nişte ovăz, ba chiar să le astup nările cu palma dacă încep să sforăie şi să necheze. Şi-a vîrît nişte turte de mălai în buzunar şi a pornit spre poziţia pe care şi-o alesese pentru pîndă.

— Nu văd nimic din locul ăsta, am spus.

— Aici vreau să stai.

— Merg cu tine, să pot vedea şi eu cîte ceva.

— Ba faci aşa cum îţi spun.

— Caii n-or să se agite.
— N-ai văzut destul sînge în noaptea asta ?
— Nu rămîn aici singură.
Am pornit înapoi peste creastă, păşind alături de el.
— Aşteaptă să mă duc să-mi iau revolverul, am spus.
Dar Rooster m-a înşfăcat cu brutalitate şi eu am lăsat revolverul acolo unde se afla. Am găsit un loc pentru amîndoi, în spatele unei buturugi mari ; aveam o bună perspectivă asupra adăpostului şi a văii. Am dat în lături zăpada, ca să ne putem întinde picioarele pe frunzele aflate dedesubt. Rooster şi-a încărcat puşca dintr-un săculeţ cu cartuşe, apoi a aşezat săculeţul pe buturugă, să-l aibă la îndemînă. După care şi-a scos revolverul şi i-a vîrît un cartuş pe ţeava pînă atunci goală. Aceleaşi cartuşe se potriveau şi la revolver, şi la puşcă. Crezusem că e nevoie de tipuri diferite. M-am ghemuit în manta, sprijinindu-mi capul de buturugă. Rooster a mîncat o turtiţă de mălai şi mi-a întins şi mie una.
— Scapără mai întîi un chibrit şi lasă-mă să mă uit la ea.
— De ce ?
— Sînt unele mînjite de sînge.
— Nu scăpărăm nici un chibrit.
— Atunci nu vreau. Dă-mi nişte bomboane.
— S-au terminat.
Am încercat să dorm, dar era prea frig. Nu pot să dorm cînd îmi sînt picioarele îngheţate. L-am întrebat pe Rooster cu ce se ocupa înainte de-a ajunge şerif federal.
— M-am ţinut de toate în afară de şcoală, mi-a răspuns el.
— De pildă ?
— Am jupuit bizoni şi am omorît lupi, pentru recompensă, în ţinutul Yelow House Creek din Texas. Am văzut acolo lupi care cîntăreau o sută cincizeci de livre.
— Şi-ţi plăcea ce făceai ?
— Eram destul de bine plătit, dar nu mă prăpădeam după ţinutul acela deschis. Prea mult vînt, pentru gustul meu. De-acolo şi pînă-n Canada nu dădeai decît de vreo şase pomi. Unora le place. Tot ce creşte pe-acolo poartă crestătura cuţitelor de vînătoare.
— Ai fost vreodată în California ?
— Niciodată.

— Bunicul meu Spurling trăieşte la Monterey, în California. Are acolo o prăvălie şi, ori de cîte ori îi vine chef, poate să privească pe fereastră spre apele albastre ale oceanului. Îmi trimite cinci dolari în fiecare an, de Crăciun. A îngropat două neveste şi acum are una nouă, Jenny, de treizeci şi unu de ani. Cu un an mai tînără decît mama. Mama nu vrea nici să-i rostească numele.

— Mi-am pierdut ceva timp prin Colorado, dar n-am ajuns niciodată în California. Transportam mărfuri pentru unul numit Cook, din Denver.

— Ai luptat în război ?

— Da, am făcut-o şi pe-asta.

— La fel şi tata. A fost un bun soldat.

— Îmi închipui.

— L-ai cunoscut ?

— Nu. Unde a luptat ?

— La Elkhorn Tavern, în Arkansas, şi la Chickamauga, în nordul statului Tennessee, unde a fost grav rănit. Apoi s-a întors acasă, dar cît pe-aci să moară pe drum. A făcut parte din brigada generalului Churchill.

— Eu am fost mai mult în Missouri.

— Ochiul ţi l-ai pierdut în război ?

— L-am pierdut în bătălia de la Lone Jack, de lîngă Kansas City. Calul s-a prăbuşit sub mine ; am rămas întreg, dar nu mai vedeam nimic, orbisem. Atunci Cole Younger s-a tîrît sub o ploaie de gloanţe şi m-a adus înapoi. Sărmanul Cole, îşi duce zilele, împreună cu Bob şi Jim, în închisoarea din Minnesota. Bagă de seamă, cînd va ieşi adevărul la suprafaţă, au să descopere că cel care l-a împuşcat pe casierul din Northfield a fost Jesse W. James.

— Îl cunoşti pe Jesse James ?

— Nu mi-l amintesc. Potter îmi spunea că a fost cu noi la Centralia, unde a omorît un maior yankeu. Că era un adevărat pui de năpîrcă, deşi abia îi dăduseră tuleiele. Mai rău chiar decît Frank. Şi asta spune ceva. Mi-l amintesc bine pe Frank. Îl poreclisem pe vremea aceea Ţapul. De Jesse, însă, nu-mi amintesc.

— Acum lucrezi pentru yankei.

— Vremurile s-au schimbat de cînd a murit Betsy. Pe-atunci nici nu mi-ar fi trecut prin cap să dau înapoi. „Pi-

cioarele Roşii" le-au dat foc alor mei şi le-au luat vitele şi uneltele. N-aveau altceva de mîncare decît lapte acru şi boabe prăjite. Poţi să mănînci o baniţă de boabe prăjite, că tot flămînd te duci la culcare.

— Ce-ai făcut după terminarea războiului ?

— Păi, să-ţi spun ce-am făcut. Cînd am auzit că în Virginia s-au dat cu toţii bătuţi, Potter şi cu mine am intrat călare în Independence şi am predat armele. Ne-au întrebat dacă sîntem gata să respectăm guvernul de la Washington şi să depunem jurămîntul în faţa drapelului lor. Am spus că da, că n-aveam ce face. Am făcut-o, am înghiţit găluşca, dar tipii nu ne-au lăsat să plecăm pe loc. Ne-au dat o permisie de-o zi şi ne-au spus să ne prezentăm dimineaţă la raport. Auziserăm că-n noaptea aceea venea un maior din Kansas, ca să ne cerceteze pe toţi şi să-i descopere pe *bushwhackeri.* [1]

— Ce-s aia *bushwhackeri ?*

— Nu ştiu. Aşa ne spuneau nouă. Oricum, ne cam ţîţîia fundul cînd am auzit de maiorul din Kansas. N-aveam idee dacă ne vor închide sau poate şi mai rău, întrucît fusesem împreună cu Bill Anderson şi căpitanul Quantrill. Potter a săltat dintr-un birou un revolver şi am şters-o în timpul nopţii, călare pe doi catîri de-ai guvernului. Călătoresc şi acum cu permisiunea aia de-o zi şi am impresia că individul din Texas tot mă mai aşteaptă. Hainele ne erau ferfeniţă şi n-aveam amîndoi la un loc bani nici pentru cîteva foi de tutun. La vreo opt sute de mile de oraş am întîlnit un căpitan federal şi trei soldaţi. Vroiau să ştie dacă apucaseră pe drumul cel bun spre Kansas City. Căpitanul era casier ; i-am uşurat, drăgălaşii de ei, de peste patru mii, în monede. Schelălăiau ca şi cum ar fi fost banii lor. Dar nu erau decît ai guvernului, iar noi aveam nevoie de rezerve pentru drum.

— Patru mii de dolari ?

— Da, şi toţi de aur. Le-am luat şi caii. Potter şi-a vîrît în buzunar partea lui de bani şi a coborît spre Arkansas. Eu m-am dus cu partea mea la Cairo, în statul Illinois, şi am început să-mi spun Burroughs. Am cumpărat un birt numit „Broasca Verde" şi m-am căsătorit cu o femeie di-

[1] Partizani în războiul civil din SUA (1861—1865).

vorţată. Birtul avea o masă de biliard. Mîncau la noi atît doamne, cît şi bărbaţi, dar mai cu seamă bărbaţi.

— Nu ştiam că ai fost însurat.

— De, gîndeşte-te şi tu. Îi intrase în cap că ar trebui să mă fac avocat. Să ţină un birt era prea înjositor pentru ea. A cumpărat o carte voluminoasă, intitulată *Daniels despre titlurile la purtător*, şi m-a pus s-o citesc. N-am înţeles o iotă. Bătrînul Daniels mă scotea din sărite. M-am apucat de băutură şi am început s-o şterg de-acasă cu prietenii cîte două-trei zile în şir. Erau mulţi, şi nevastă-mea nu-i putea suferi. S-a săturat pînă peste cap şi a hotărît să se întoarcă la primul ei soţ, vînzător la un magazin de fierărie din Paducah. Mi-a spus: „La revedere, Reuben, dragostea pentru buna-cuviinţă nu sălăşluieşte în tine". Auzi cine să vorbească despre buna-cuviinţă! O muiere divorţată! I-am zis-o: „La revedere, Nola, şi sper că prăpăditul tău de vînzător de ţinte o să te facă de data asta fericită". Mi-a luat şi băiatul cu ea. Oricum, nu-mi semăna. Cred că-i vorbeam foarte brutal, dar fără vreo intenţie anume. Un copil mai neîndemînatic decît Horace nici c-ai putea să vezi. Pun prinsoare că a spart peste patruzeci de ceşti.

— Cu „Broasca Verde" ce s-a întîmplat?

— Un timp am vrut să mă ocup eu de birt, dar n-am găsit un ajutor ca lumea şi n-am învăţat niciodată să cumpăr singur carne. Nu ştiam ce să fac. Eram ca unul care se războieşte cu albinele. Pînă la urmă am renunţat, l-am vîndut cu nouă sute de dolari şi am plecat să cutreier ţara. Atunci am bătut eu cîmpiile îngrădite ale Texasului şi am împuşcat bizoni împreună cu Vernon Shaftoe şi cu un indian din tribul cap-turtit, pe nume Olly. Shaftoe a fost alungat din Great Salt Lake de mormoni, dar nu mă întreba motivul. Gîndeşte-te la o neînţelegere şi las-o aşa. N-are rost să-mi pui întrebări, căci n-o să-ţi răspund. Olly şi cu mine am jurat solemn să păstrăm tăcerea. Ei bine, domnule, marile întinderi sălbatice au dispărut aproape cu totul. E ruşinos la culme. Aş da chiar acum trei dolari pe o marinată din limbă de bizon.

— Nu te-au prins niciodată pentru furtul banilor ălora?

— Nu consider că a fost vorba de un furt.

— Ba a fost. Nu erau banii tăi.

— N-am avut niciodată mustrări de conştiinţă. Dorm ca un prunc. Aşa dorm de ani de zile.

— Colonelul Stonehill zice că ai fost agent de cale ferată înainte de-a ajunge şerif.

— Aha, mă miram eu cine împrăştie astfel de vorbe. Domnul ăsta bătrîn ar face mai bine să-şi vadă de treburile lui.

— Atunci nu sînt decît vorbe.

— Doar puţin mai mult decît vorbe. M-am trezit într-o frumoasă zi de primăvară în Las Vegas, statul New Mexico, fără nici un ban de drum şi am jefuit acolo una din băncile care dau bani cu dobîndă mare. Am făcut o treabă bună, fără îndoială. Un hoţ nu poate fi jefuit! Ce părere ai? N-am jefuit niciodată un simplu cetăţean. N-am luat niciodată ceasul cuiva.

— Oricum, tot hoţie se numeşte, am spus eu.

— Asta a fost şi părerea indivizilor din New Mexico. Şi ca să-mi apăr pielea, a trebuit să şterg putina. Trei ciocniri într-o singură zi. Bo era pe vremea aceea un mînz puternic şi nu exista cal pe întreg teritoriul care să-l întreacă la goană. Dar nu-mi plăcea să fiu hăituit şi să se tragă după mine ca după un tîlhar. Cînd potera s-a mai împuţinat, ajungînd la vreo şapte oameni, l-am întors pe Bo, am luat frîul în dinţi şi am pornit drept spre tipii ăia; descărcam în direcţia lor cele două pistoale marinăreşti cu cîte şase gloanţe, pe care le port întotdeauna la şa. Îmi închipui că erau cu toţii oameni însuraţi, care-şi iubeau familiile, căci s-au împrăştiat repede şi au întins-o pe la casele lor.

— Asta o cred mai greu.

— Cum adică?

— Unul singur, călărind în felul ăsta împotriva a şapte oameni.

— E totuşi adevărat. Am mai făcut asemenea isprăvi în timpul războiului. Am văzut cum o duzină de călăreţi curajoşi împrăştie o trupă ordonată de cavalerie. Te repezi la cineva cu duritate şi îndeajuns de repede, şi el nu mai are vreme să se gîndească la numărul tovarăşilor care-l însoţesc, se gîndeşte doar la propria-i piele şi la felul cum ar putea să se ferească de mînia pe cale să se reverse asupra lui.

— Cred că „ai cam întrecut măsura".

— Exact aşa s-a întîmplat. Eu şi cu Bo am trecut graniţa în Texas fără să gonim. La pas. Acum probabil că n-aş mai fi în stare de-o asemenea ispravă. Sînt mai bătrîn şi mai robust, la fel şi Bo. Mi-am pierdut acolo paralele cu nişte şnapani, jucători la cursele de cai; am pornit după ceata aia de vagabonzi peste rîul Red, pînă-n ţinutul indienilor chickasaw, unde le-am pierdut urma. S-a întîmplat apoi să mă înţeleg cu un tip pe nume Fogelson, care ducea o cireadă de vite în Kansas. Am avut cu juncanii lui o perioadă straşnică. Ploua în fiecare noapte şi iarba era deasă şi umedă. În timpul zilei, cerul era acoperit de nori şi ne mîncau ţînţarii. Fogelson ne bruftuluia ca un tată vitreg. Nici nu mai ştiam ce-i ăla somn. Cînd am ajuns la South Canadian, fluviul îşi ieşise din matcă, dar Fogelson avea de respectat termenul trecut în contract şi nu putea să aştepte. Ne-a spus: „Băieţi, trecem dincolo". Am pierdut în timpul traversării şaptezeci de capete de vite şi ne-am socotit norocoşi. Am pierdut şi căruţa, aşa că am dus-o în continuare fără pîine şi fără cafea. Pe malul fluviului North Canadian, povestea s-a repetat. „Băieţi, trecem dincolo." O parte din bouleni s-au înfundat în mocirlă şi eu trăgeam de ei, să-i scot la liman. Bo abia mai putea să răsufle; cu o voce cavernoasă, l-am chemat pe Hutchens în ajutor. Dar el stătea cocoţat pe cal şi trăgea din pipă. Vezi tu, nu era simplu văcar. Locuia la Philadelphia şi investise în cireadă o anumită sumă de bani. Mi-a răspuns: „Descurcă-te singur, pentru aia eşti plătit". Am tras în el, acolo pe loc. N-ar fi trebuit să procedez astfel, dar eram frînt de oboseală şi nici cafea nu băusem. Glonţul nu l-a rănit prea tare, doar i-a jupuit pielea capului, făcîndu-l să-şi muşte pipa, însă dumnealui nu şi nu, să mă ducă la judecată. Nu existau reprezentanţi ai legii prin împrejurimi, şi Fogelson i-a amintit asta. Atunci Hutchens a dat poruncă să fiu dezarmat şi m-a dus, împreună cu alţi doi văcari, la Fort Reno. Acolo, celor din armată nu le-a prea păsat de certurile lui personale, dar s-a întîmplat să se afle printre ei şi doi şerifi federali, veniţi să pună mîna pe nişte traficanţi de whisky. Unul era chiar Potter.

Aproape că adormisem. Rooster m-a înghiontit cu cotul şi a repetat:

— Ziceam că unul din şerifi era chiar Potter.

— Prietenul tău din război ? Unul şi acelaşi ?

— Da, Columbus Potter în carne şi oase. M-am bucurat mult. Potter s-a făcut că nu mă cunoaşte. I-a spus lui Hutchens să mă lase pe seama lui, că o să aibă el, Potter, grijă să mi se intenteze proces. Hutchens a zis că se întoarce la Fort Smith cînd îşi termină treburile în Kansas şi depune mărturie împotriva mea. Atunci Potter i-a spus că declaraţia pe care o dăduse era suficientă ca să fiu condamnat pentru acte de violenţă. Hutchens i-a spus că nu mai auzise niciodată de tribunale unde martorii să nu fie necesari. Potter i-a arătat că ei consideră că în felul ăsta îi scutesc pe oameni să-şi mai piardă vremea. Ne-am dus apoi la Fort Smith, şi Potter m-a ajutat să fiu numit ajutor de şerif. Generalul Shelby e şţab la căile ferate, sus în Missouri, şi îi cunoaşte pe republicani. Jo Shelby garantase pentru Potter la şeriful cel mare şi-i obţinuse slujba. Tot el a scris o scrisoare frumoasă de recomandare şi pentru mine. Mare lucru să ai un prieten de nădejde. Potter a fost un băiat de zahăr.

— Îţi place meseria asta ?

— Mai mult decît toate meseriile făcute de la război încoace. Prefer orice, numai să nu mîn vite. Nimic din ceea ce mi-ar conveni să fac nu se plăteşte bine.

— Cred că Chaney nu mai are de gînd să se arate.

— Punem noi mîna pe el, fii fără grijă !

— Sper s-o facem chiar în noaptea asta.

— Ziceai că-ţi place vînătoarea de ratoni.

— Nu m-am aşteptat să fie uşor. Sper încă să-l prindem în noaptea asta şi să isprăvim.

Rooster a vorbit tot timpul. Aţipeam şi mă trezeam şi el trăncănea întruna. Povestirile lui aveau uneori prea multe personaje şi erau greu de urmărit, dar au ajutat să treacă orele şi m-au făcut să uit frigul. Nu le-am crezut pe toate. Rooster susţinea, de pildă, că ştie o femeie din Sedalia, în Missouri, care a călcat într-un ac pe cînd era fată şi, nouă ani mai tîrziu, acul a ieşit prin coapsa celui de-al treilea copil al ei. Zicea că i-a uluit pe doctori.

Dormeam în clipa în care şi-au făcut apariţia banditii. Rooster m-a scuturat, trezindu-mă, şi mi-a spus :

— Uite-i că vin !

Am tresărit şi m-am întors pe burtă, ca să pot privi pe deasupra buturugii. Începuse să se crape de ziuă ; distingeai

formele mari și contururile, nu însă și detaliile. Călăreții se apropiau în șir indian, rîzînd și vorbind între ei. I-am numărat. *Șase!* Șase oameni înarmați, contra doi! Nu-și luau nici o măsură de prevedere și m-a fulgerat gîndul: *Planul lui Rooster se desfășoară perfect.* Dar cînd au ajuns la vreo cincizeci de iarzi de colibă, s-au oprit. Focul dinăuntru se micșorase, totuși pe horn mai ieșea un firicel de fum.

Rooster mi-a șoptit:

— Îți zărești omul?

— Nu le pot distinge fețele, am spus eu.

— Ăla mic și fără pălărie e Ned. Și-a pierdut pălăria. Călărește în frunte.

— Ce fac?

— Cercetează împrejurimile. Capul jos!

Lucky Ned Pepper purta pantaloni albi, despre care am aflat mai tîrziu că erau pantaloni de cowboy făcuți din piele de oaie. Unul dintre bandiți a scos un sunet ca de curcan. A așteptat o vreme și a scos din nou sunetul acela gutural, apoi încă o dată, însă din adăpostul gol n-a venit, firește, nici un răspuns. Alți doi bandiți s-au apropiat călare de colibă și au descălecat. Unul dintre ei l-a strigat de vreo cîteva ori pe Quincy.

— Ăsta e Haze, a spus Rooster.

Cei doi au pătruns în colibă, cu armele pregătite. După vreun minut au ieșit afară și au început să caute în toate părțile. Haze l-a strigat de mai multe ori pe Quincy, imitînd la un moment dat semnalul porcarului care-și cheamă porcii. Apoi către bandiții rămași mai în urmă, tot călare:

— Caii sînt aici. Pare-se că Moon și Quincy au plecat undeva.

— Unde să plece? a întrebat căpetenia bandiților, Lucky Ned Pepper.

— Nu pot reconstitui nimic după semnele pe care le am, a spus Haze. Sînt șase cai. Pe foc e o oală cu sofky, dar focul s-a stins. Nu-nțeleg nimic. Poate că s-au dus să vîneze.

Lucky Ned Pepper i-a răspuns:

— Nu e Quincy omul care să lase căldura focului și să plece noaptea la prins iepuri. Nu poate fi asta explicația.

— În fața colibei zăpada e răscolită toată, a continuat Haze. Vino și tu și spune ce părere ai, Ned.

Tipul care îl însoţea pe Haze a intervenit :

— Ce contează ? Hai să schimbăm caii şi s-o ştergem de-aici. Căpătăm noi ceva de mîncare la Mămica.

— Lasă-mă o clipă să mă gîndesc, a spus Lucky Ned Pepper.

Dar individul care era cu Haze :

— Pierdem un timp pe care l-am petrece mai cu folos călărind. Am pierdut destulă vreme cu zăpada asta şi am lăsat şi nişte urme cît toate zilele.

Cînd individul a vorbit a doua oară, Rooster l-a recunoscut ; era un jucător de cărţi mexican din Fort Worth, statul Texas, care îşi zicea Bob Mexicanul „get-beget". Nu vorbea limba mexicanilor, deşi presupun că o ştia. Am privit stăruitor spre bandiţii încălecaţi, dar asta nu mă ajuta prea mult să străpung întunericul şi să le disting feţele. Nici aspectul lor fizic nu-mi spunea cine ştie ce, căci purtau haine groase şi pălării mari, iar caii lor se mişcau în cerc. N-am recunoscut-o pe Judy, iapa tatei.

Lucky Ned Pepper şi-a scos unul din revolvere şi a tras repede trei focuri în aer. În vîlcea a răsunat o bubuitură, după care a urmat o linişte încordată.

Aproape în acelaşi timp s-a auzit un foc puternic de armă de pe creasta opusă şi calul lui Lucky Ned Pepper s-a prăbuşit, parcă secerat de un baltag. Au urmat apoi alte focuri — şi bandiţii au fost cuprinşi de panică şi de confuzie. Era LaBoeuf, care trăgea de acolo cu puşca lui uriaşă, pe cît de repede putea s-o încarce.

Rooster a scăpat o înjurătură, s-a ridicat în picioare şi a început şi el să tragă şi să-şi alimenteze carabina cu repetiţie Winchester. I-a doborît pe Haze şi pe Bob Mexicanul înainte ca ei să poată încăleca. Haze a murit cît ai clipi. Tuburile cartuşelor lui Rooster îmi cădeau fierbinţi pe mînă şi eu le îndepărtam cu izbituri bruşte. Cînd s-a întors şi şi-a îndreptat focul spre ceilalţi bandiţi, Bob Mexicanul, care era doar rănit, s-a ridicat în picioare, s-a săltat pe cal şi a zbughit-o pe urmele tovarăşilor săi. Se agăţase de cealaltă parte a calului, doar cu un picior petrecut pe deasupra lui, ca să se poată astfel sprijini. Dacă n-ai fi urmărit întreaga scenă de la cap la coadă, aşa cum am făcut eu, ai fi crezut că nu se află nici un călăreţ în şa. În felul ăsta a

scăpat el atenției lui Rooster. Eu rămăsesem ca hipnotizată, fără să pot fi de vreun ajutor.

Acum o să mă întorc cu povestirea la ceilalți tîlhari. Lucky Ned Pepper s-a rostogolit cu cal cu tot, dar s-a tîrît repede pe sub animalul mort și și-a eliberat coburii de la șa, tăindu-le legăturile cu un cuțit. Ceilalți trei dăduseră pinteni cailor, îi scoseseră adică din raza morții, cum aș numi-o eu, și își descărcaseră, pe cînd fugeau, puștile și pistoalele în direcția lui LaBoeuf. Rooster și cu mine eram în spatele lor, la o distanță mult mai mare decît se afla LaBoeuf. Dacă-mi amintesc bine, nici un foc n-a fost tras spre noi.

Lucky Ned Pepper își striga tovarășii și-i urma pe jos, mergînd în zig zag. Într-o mînă ducea coburii, petrecuți pe după braț, în cealaltă pistolul. Rooster nu l-a putut nimeri. Banditului i se spunea pe drept cuvînt „Lucki" [1]; norocul nu-l părăsea nici acum. Prin iureșul, prin fumul și învălmășeala aceea, s-a întîmplat ca unul din oamenii lui să-i audă strigătele, să-și întoarcă din drum calul și să se năpustească spre Ned, pentru a-l salva. Tocmai cînd omul a ajuns lîngă el și s-a aplecat să-i întindă o mînă și să-l ajute să urce, a fost curățat din șa cu un foc bine plasat, slobozit de arma puternică a lui LaBoeuf. Lucky Ned Pepper s-a cățărat cu abilitate pe cal, fără să-i adreseze un cuvînt sau măcar o privire de bun rămas prietenului său căzut, care se întorsese să-l scape. Ned călărea acum aplecat, iar Bob Mexicanul, folosind același șiretlic, a pornit-o după el și amîndoi au dispărut. Secvența asta a durat mult mai puțin decît mi-a trebuit mie ca s-o descriu.

Rooster mi-a spus să aduc caii și a coborît dealul în goană. Banditii lăsaseră în urmă pe doi dintre tovarășii lor și noi îi obligaserăm pe ceilalți să-și continue fuga pe niște cai sleiți de puteri, dar cred că nu prea aveam pentru ce să ne felicităm. Morții din zăpadă nu mai puteau „ciripi". Printre banditii scăpați nu l-am recunoscut pe Chaney. Fusese oare cu ei? Ne aflam noi cu adevărat pe urmele lui? Am descoperit, de asemenea, că Lucky Ned Pepper o ștersese cu cea mai mare parte din prada luată la atacul trenului.

[1] Norocosul.

Probabil că întreaga poveste s-ar fi desfăşurat în avantajul nostru dacă n-ar fi început LaBoeuf ostilităţile înainte de vreme. Dar nu pot fi sigură. Cred că Lucky Ned Pepper n-a avut nici o clipă intenţia să intre în colibă ori să se apropie mai mult de ea, atunci cînd a descoperit lipsa inexplicabilă a celor doi hoţi de vite. Aşa că planul nostru tot ar fi eşuat. Rooster era dispus să arunce întreaga vină în cîrca lui LaBoeuf. Cînd am ajuns eu cu caii la poalele dealului, îl ocăra pe texan de mama focului. Sînt sigură că cei doi ar fi ajuns să se încaiere, dacă LaBoeuf n-ar fi fost înnebunit de durere din pricina unei răni. Un glonţ îi izbise patul armei — şi aşchii de lemn şi schije de plumb îi sfîşiaseră carnea în partea de sus a braţului. LaBoeuf zicea că nu văzuse bine din poziţia în care se afla şi că tocmai se muta într-un loc mai potrivit, cînd i-au ajuns în ureche cele trei împuşcături trase de Lucky Ned Pepper. A crezut că începuse lupta şi, cum stătea ghemuit, s-a ridicat şi l-a luat repede la ochi pe individul considerat de el drept căpetenia banditilor.

Rooster a zis că asta era o minciună bine ticluită şi l-a acuzat pe LaBoeuf că adormise şi că, trezindu-se la auzul împuşcăturilor, a apăsat pe trăgaci cuprins de panică. Cred însă că dreptatea era de partea lui LaBoeuf ; prima lui împuşcătură lovise şi omorîse calul lui Lucky Ned Pepper. Dacă ar fi tras, aşa cum susţinea Rooster, sub imperiul panicii, ar fi fost el cît pe-aci să-l nimerească din primul foc pe şeful banditilor ? Pe de altă parte, LaBoeuf pretindea că e trăgător experimentat şi, dacă ar fi fost atent şi ar fi tras, cu premeditare, nu şi-ar fi atins oare ţinta ? Ciondăneala lor m-a făcut să-mi pierd răbdarea. Cred că Rooster era supărat din două motive : ratase miza, iar Lucky Ned Pepper îl trăsese din nou pe sfoară.

Cei doi nu făceau nici un gest ca să pornească pe urmele bandei de hoţi, şi eu am sugerat că mai bine ar face-o. Rooster a spus că ştia unde se duc să se ascundă şi că n-avea chef să nimerească, de-a lungul drumului, în vreo capcană. LaBoeuf i-a atras atenţia că noi avem cai proaspeţi, pe cînd ai lor erau sleiţi de puteri. Mai zicea că putem să le găsim cu uşurinţă urma şi să-i prindem, fără a le mai da răgaz. Dar Rooster vroia să ducă banditii morţi şi

caii furați la McAlester și să ceară din vreme recompensa oferită de căile ferate M.K. & T. O puzderie de șerifi, agenți de căi ferate și informatori, spunea el, au să-și vîre curînd nasul în afacerea asta.

LaBoeuf își freca brațul rănit cu zăpadă, încercînd să oprească sîngele. Și-a scos eșarfa de la gît și a dat s-o folosească drept bandaj, dar n-a putut s-o înfășoare cu o singură mînă și eu l-am ajutat. Privindu-mă cum oblojesc brațul texanului, Rooster mi-a spus :

— De ce te amesteci ? Du-te înăuntru și fă niște cafea !

— N-o să-mi ia mult timp, am răspuns.

— Lasă-l și fă cafeaua !

— Nu fi prost, l-am repezit eu.

Rooster s-a îndepărtat și eu am terminat de bandajat brațul. Am încălzit apoi terciul, culegînd din el gunoaiele, și am fiert niște cafea pe vatră. LaBoeuf a intrat după Rooster în vizuina unde se aflau animalele ; acolo au legat cei șase cai laolaltă, folosind căpestrele și o funie lungă, după care au azvîrlit cele patru cadavre pe spinarea lor, ca pe niște saci cu porumb. Murgul care îi aparținuse lui Moon sărea mereu într-o parte, își arăta dinții și nu îngăduia să i se pună în spinare stăpînul mort. Au găsit un alt cal, mai puțin sensibil.

Rooster nu l-a putut identifica pe bărbatul care s-a întors din drum ca să sară în ajutorul lui Ned Pepper. Am spus „bărbat", dar era de fapt doar un băiețandru, nu cu mult mai mare decît mine. Rămăsese cu gura deschisă și eu nu suportam să-l privesc. Haze era bătrîn. Avea o față măslinie, zbîrcită. Cei doi s-au chinuit destul pînă să-i smulgă revolverul din mîna cuprinsă de „încleștarea morții".

Au găsit calul lui în pădurea din apropiere. Nu era rănit. Purta în spinare doi saci de cînepă și în acești saci se aflau vreo treizeci și cinci de ceasuri, inele de damă, cîteva pistoale și cam șase sute de dolari în bancnote și monede. Pradă de la pasagerii Expresului Katy ! Tot cercetînd terenul pe care luptaseră banditii, LaBoeuf a descoperit niște tuburi de cartușe făcute din cupru. I le-a arătat lui Rooster.

— Ce sînt astea ? am întrebat eu.

— Tuburi calibru patruzeci și patru, de la o pușcă Henry.

Mai deţineam astfel o cheie. Dar nu puseserăm mîna pe Chaney. Nici măcar nu dăduserăm ochii cu el. Am mîncat în grabă terciul acela indian, şi am părăsit locul.

Pînă la şoseaua spre Texas nu era decît o oră de mers călare. Alcătuiam o caravană în toată puterea cuvîntului. Cine s-ar fi nimerit pe-acolo în dimineaţa aceea luminoasă de decembrie ar fi întîlnit doi şerifi cu ochii roşii şi o fetişcană somnoroasă de pe lîngă Dardanelle, statul Arkansas, călărind spre sud la pas şi mînînd din urmă şapte cai. Dacă ar fi privit mai bine, ar fi văzut că patru dintre aceştia aveau în spinare cadavre de tîlhari înarmaţi şi de hoţi de vite. Pe drum am şi întîlnit, de fapt, cîţiva oameni, şi ei au rămas uluiţi, minunîndu-se de înspăimîntătoarea noastră încărcătură.

Cîţiva chiar auziseră despre jefuirea trenului. Un bărbat, un indian, ne-a spus că bandiţii s-ar fi ales cu şaptesprezece mii de dolari, bani lichizi. Alţi doi, dintr-o cabrioletă, că ar fi vorba de şaptezeci de mii de dolari. O diferenţă destul de mare !

Amănuntele privind atacul erau aproximativ exacte. Iată cum s-au petrecut lucrurile. Bandiţii distruseseră macazul de la Wagoner's Switch şi forţaseră trenul s-o ia pe o linie secundară, pentru transportul vitelor. Apoi i-au luat ca ostateci pe mecanic şi pe fochist şi i-au ameninţat cu moartea dacă slujbaşul de la căile ferate nu deschide uşa vagonului poştal. Slujbaşul era însă un om curajos şi a refuzat să deschidă. Hoţii l-au ucis atunci pe fochist. Dar slujbaşul continua să se ţină tare pe poziţie. Bandiţii au spart uşa cu dinamită şi bietul om a murit în timpul exploziei. Pentru deschiderea seifului au folosit şi mai multă dinamită. În vremea asta, doi dintre ei umblau prin vagoane cu pistoalele armate şi culegeau „prada" de la pasageri. Un ins din vagonul de dormit a protestat împotriva unei asemenea ofense ; s-au repezit la el plini de furie şi l-au rănit la cap cu ţeava pistolului. În afară de fochist şi de slujbaş, el a fost singurul care a avut de suferit. Bandiţii purtau pălăriile trase pe ochi şi îşi acoperiseră faţa cu batiste, dar Lucky Ned Papper a fost recunoscut după statura lui mică şi după felul în care poruncea. În rest, n-au identificat pe nimeni. Aşa a fost jefuit Expresul Katy la Wagoner's Switch.

Se călărea ușor pe șoseaua spre Texas. Era largă și, după cum o descrisese Rooster, bine bătătorită. Ieșise soarele și zăpada se topea cu repeziciune sub dogoarea și sub razele binefăcătoare ale bătrînului astru.

Între timp, poate ca să-și mai mute gîndul de la brațul care-l durea, LaBoeuf începuse să fluiere.

— Lua-i-ar dracu pe ăia care fluieră, a exclamat Rooster.

Nu erau cele mai potrivite cuvinte, dacă vroia într-adevăr să-l oprească. Ca să-i arate că puțin îi pasă de părerea lui Rooster, LaBoeuf s-a simțit obligat să fluiere mai departe. După o vreme a scos din buzunar o harfă evreiască și s-a pornit să zdrăngăne la ea. Cînta melodii pentru vioară. Anunța dinainte „Bucuria soldatului", de pildă, apoi începea să cînte. Pe urmă „Flăcăul cel amărît", și iar cînta. Pe urmă „8 ianuarie", și din nou se punea pe cîntat. Toate melodiile sunau cam în același fel.

— Ai vrea să asculți ceva în mod deosebit, Cogburn ? a întrebat la un moment dat LaBoeuf.

Încerca să-l scoată din „sărite". Rooster n-a răspuns nimic. Înainte de a-și strînge ciudatul instrument, LaBoeuf a mai cîntat niște balade. După cîteva minute l-a întrebat pe Rooster, arătînd spre revolverele lui mari, din coburii șeii :

— Le-ai avut pe astea și în război ?

— Le am de multă vreme, i-a răspuns Rooster.

— Presupun că ai fost la cavalerie.

— Am uitat cum se numea.

— Eu mi-am dorit să fiu la cavalerie, a spus LaBoeuf, dar eram prea tînăr și n-aveam nici cal. Totdeauna am regretat asta. Am intrat în armată în ziua cînd am împlinit cincisprezece ani și am luat parte la ultimele șase luni de război. Mama plîngea, căci frații mei nu dăduseră de trei ani pe acasă. Se înrolaseră de la prima bătaie a tobei. În armată m-au dat la aprovizionare, unde tot cîntăream carnea de vită și sacii cu ovăz pentru generalul Kirby-Smith, la Shreveport. Ce îndeletnicire pentru un soldat putea fi asta ? Vroiam să scap de la serviciul Trans-Mississippi și să plec în est. Să văd și eu o bătălie adevărată. Spre sfîrșitul războiului mi s-a ivit ocazia ; am plecat acolo cu un ofițer de la aprovizionare, maiorul Burks, care tocmai fusese tran-

sferat în Virginia. Eram un grup de douăzeci și cinci de oameni și am ajuns tocmai la timp pentru a vedea bătăliile de la Five Forks și Petersburg, după care totul s-a sfîrșit. Regret și acum că nu am reușit să lupt alături de Stuart, de Forrest sau de alții ca el. Shelby ori Early.

Rooster a rămas tăcut.

— Cred că șase luni ți-au fost de ajuns, i-am spus eu.

— Nu ! Sună poate ca o laudă prostească, dar nu mi-au fost de ajuns. Cînd am auzit de capitulare, aproape că am căzut la pat.

— Tatăl meu spunea că a fost fericit să se poată întoarce acasă. Mai să-și dea sufletul pe drum.

Apoi LaBoeuf i s-a adresat lui Rooster :

— E greu de crezut că un om nu reușește să-și amintească unde a servit în timpul războiului. Nu-ți amintești nici măcar regimentul ?

— Am impresia că i se zicea „serviciul gloanțelor". Am slujit acolo vreme de patru ani.

— N-ai o părere prea grozavă despre mine, Cogburn ! Așa e ?

— Atîta vreme cît îți ții gura, nici nu mă gîndesc la tine.

— Te înșeli în privința mea.

— Nu-mi plac discuțiile de felul ăsta. Parcă-i pălăvrăgeală de muieri.

— La Fort Smith mi s-a spus că ai fost cu Quantrill și cu banda lui de la graniță.

Rooster nu i-a răspuns nimic. LaBoeuf a continuat :

— Am auzit că nici nu erau soldați, ci tîlhari sadea.

— Așa am auzit și eu.

— Am auzit că la Lawrence, în Kansas, au ucis femei și copii.

— Am auzit și asta. E o minciună sfruntată.

— Ai fost și acolo ?

— Unde ?

— În incursiunea de la Lawrence.

— Au circulat o groază de minciuni despre ea.

— Negi că au împușcat militari și civili, deopotrivă, și că au dat foc orașului ?

— Jim Lane ne-a scăpat. În ce armată ai fost domnule ?

— Mai întîi am fost la Shreveport, cu Kirby-Smith...

— Da, am auzit de serviciile alea. Şi de *partea* cui ai fost ?

— Am fost în armata Virginiei de Nord, Cogburn, şi nu mă ruşinez cîtuşi de puţin cînd o spun. Mai glumeşti şi acum pe socoteala chestiei ăsteia ? Încerci doar să dai o reprezentaţie pentru Mattie cu ceea ce crezi că e un limbaj ascuţit.

— Pălăvrăgeală de muiere !

— Aşa, aşa. Scoate-mă nătărău în ochii fetei.

— Cred că te-a ghicit şi singură destul de bine.

— Te înşeli în privinţa mea, Cogburn, şi nu-mi place cum vorbeşti.

— Nu-i treaba ta. Nici asta, şi nici nimic în legătură cu căpitanul Quantrill.

— *Căpitanul* Quantrill !

— Mai bine ai trece peste un asemenea subiect.

— Căpitan de ce anume ?

— Dacă vrei gîlceavă, îţi stau la dispoziţie. Dacă nu, las-o baltă.

— *Căpitanul* Quantrill. Asta-i bună.

Mi-am îmboldit calul şi, ajungînd între ei, am spus :

— Mi-a trecut ceva prin minte. Ia ascultaţi. Erau şase tîlhari şi doi hoţi de vite, şi în vizuină nu erau decît şase cai. Cum se explică asta ?

Rooster a răspuns :

— Nu le trebuiau decît şase cai.

Am continuat :

— Da, dar în ăştia şase intră şi caii lui Moon şi Quincy. De furat erau doar patru.

— I-ar fi luat şi pe ceilalţi doi şi i-ar fi schimbat mai tîrziu. N-ar fi făcut-o pentru prima oară.

— Atunci ce s-ar fi întîmplat cu Moon şi cu Quincy ?

— Le-ar fi rămas caii obosiţi.

— Ah, uitasem de ei.

— I-ar fi schimbat doar pentru cîteva zile.

— M-am gîndit că Lucky Ned Pepper plănuia probabil să-i omoare pe cei doi. Ar fi fost un aranjament perfid, dar în felul ăsta Moon şi Quincy n-ar mai fi putut să „ciripească". Ei, ce zici ?

— Nu, Ned n-ar face una ca asta.

— De ce nu? N-au ucis azi-noapte în tren, el împreună cu banda lui de nelegiuiți, un fochist și un slujbaș?

— Dacă n-are un motiv anume, Ned nu se-ncurcă să ucidă oamenii. N-o face decît dintr-un motiv temeinic.

— Poți crede ce vrei, dar eu una sînt convinsă că trădarea intră foarte bine în planurile lui.

În aceeași dimineață, pe la ora zece, am ajuns la prăvălia lui J. J. McAlester. Oamenii s-au îngrămădit să vadă trupurile celor uciși, după care au urmat icnete de spaimă și șușoteli; spectacolul era îngrozitor, cu atît mai îngrozitor cu cît dimineața de iarnă era mai plină de soare și de veselie. Trebuie să fi nimerit în zi de tîrg, fiindcă în apropierea prăvăliei se zăreau cai legați și căruțe. Calea ferată trecea chiar prin spate. Cu excepția prăvăliei și a cîtorva case ori construcții amărîte din bușteni, nu se înălța acolo mai nimic, deși, dacă mi-aduc bine aminte, mica localitate era una dintre cele mai răsărite așezări din ținutul indienilor choctaw. Azi prăvălia face parte din modernul orășel McAlester, statul Oklahoma, unde vreme îndelungată „rege a fost cărbunele".

Pe vremea aceea nu exista în așezare nici un doctor, ci doar un tînăr indian priceput oarecum într-ale medicinei, în stare să bandajeze rănile sau să îngrijească oasele rupte. S-a dus și LaBoeuf să fie pansat.

Eu am plecat cu Rooster, care-și căuta un cunoscut, un ofițer de la postul de poliție indiană Choctaw Light Horse, căpitanul Boots Finch. Postul ăsta de poliție ancheta doar crimele indienilor; cînd erau implicați și albi, nu mai avea nici o autoritate. L-au găsit pe căpitan într-o baracă. Stătea lîngă sobă, pe o ladă, și un alt indian îl tundea. Era un bărbat subțirel la trup și cam de-o vîrstă cu Rooster. Nici el și nici frizerul nu bănuiau ce vîlvă stîrnise sosirea noastră.

Rooster s-a strecurat în spatele căpitanului, l-a gîdilat sub coaste cu amîndouă mîinile și i-a spus:

— Cum o mai duci cu sănătatea, Boots?

Căpitanul a tresărit, a apucat pistolul și abia pe urmă a văzut cine era.

— Aș zice că bine, Rooster. Ce te aduce la oraș atît de devreme?

— Asta e oraș? Credeam că sînt undeva în afara orașului...

Căpitanul Finch a răspuns glumei cu un hohot de rîs:

— Trebuie să fi călărit repede dacă te afli aici pentru afacerea de la Wagoner's Switch.

— Cam pentru asta am venit, într-adevăr.

— E isprava lui Ned Pepper, însoțit de alți cinci. Cred că știi.

— Da. Pe cît au pus mîna?

— Domnul Smallwood zice că din seif au luat șaptesprezece mii de dolari bani gheață, plus un teanc de scrisori recomandate. Încă nu se cunosc toate pretențiile călătorilor. Mi-e teamă că la noi te afli pe o urmă cam firavă...

— Cînd l-ai văzut ultima oară pe Ned?

— Mi s-a spus că a fost prin oraș acum două zile. Împreună cu Haze și cu un mexican călare pe un cal rotofei, numai pete. Personal nu i-am văzut. Nu se mai întorc ei aici.

— Mexicanul e Bob, a spus Rooster.

— Tînărul?

— Nu, bătrînul, Bob Mexicanul „get-beget", din Fort Worth.

— Auzisem că l-au ciuruit rău de tot la Denison și că s-ar fi lăsat de nelegiuiri.

— E greu să-l omori pe Bob. Nu-l atingi așa, cu una, cu două. Dar eu caut un alt tip. Cred că face parte din banda lui Ned. E scund, are un semn negru pe față și o pușcă Henry.

Căpitanul Finch a rămas cîteva clipe gînditor.

— Nu, după toate informațiile mele, aici au fost doar trei persoane. Haze, Bob Mexicanul și Ned. Ținem casa muierii lui sub supraveghere. E pierdere de vreme și treaba nici nu mă privește, dar am trimis un om acolo.

— E curată pierdere de vreme, a spus Rooster. Cam știu eu pe unde se învîrte Ned.

— Da, cred că știu și eu, dar ar fi nevoie de vreo sută de șerifi ca să-l scoată din locul ăla.

— Nu chiar de-o sută.

— De mai puțini, într-adevăr, numai să fie indieni choctaw. Potera din august cîți avea? Patruzeci?

— Spre cincizeci, a spus Rooster. Acțiunea a condus-o atunci, sau mai bine zis n-a condus-o, Joe Schmidt. Acum o conduc eu.

— Mă miră că șeriful cel mare te-a lăsat liber, fără nici un fel de supraveghere, pe urmele unui asemenea vînat.

— De data asta n-a avut ce face.

— Te-aș putea duce acolo, Rooster, să-ți arăt cum să-l scoți pe Ned din bîrlog.

— Ai putea chiar acum ? Deși un indian face prea mult zgomot pentru gustul meu. Nu ți se pare, Gaspargoo ?

Era numele frizerului. Acesta a rîs, ducîndu-și mîna la gură. Gaspargoo mai e și numele unui pește bun de mîncat.

— Poate te întrebi cine sînt, m-am adresat eu căpitanului.

— Da, chiar m-am întrebat, a spus el. Am avut impresia că ești o pălărie ambulantă.

— Mă cheamă Mattie Ross. Individul cu semn negru pe obraz își zice Tom Chaney. L-a împușcat și l-a jefuit pe tata la Fort Smith. Chaney era beat, iar tatăl meu n-avea nici o armă în momentul acela.

— E o rușine, a spus căpitanul.

— Cînd o să dăm de urma lui, o să-i tragem o ciomăgeală, o să-l legăm și o să-l ducem înapoi la Fort Smith, am adăugat eu.

— Vă urez noroc. Prezența lui aici nu ne face nici o plăcere.

— Boots, dă-mi o mînă de ajutor, i s-a adresat Rooster din nou. Am curățat patru inși : Haze, un țîngău, Emmett Quincy și Moon Garrett. Mă grăbesc și aș dori să știu dacă primești să-i îngropi tu în locul meu.

— Sînt morți ?

— Toți patru. Cum zice judecătorul ? Ravagiile provocate de ei au luat sfîrșit.

Căpitanul Finch și-a scos prosopul de la gît. Apoi au venit cu noi, și el și frizerul, pînă la locul unde ne legaserăm caii. Rooster le-a povestit despre încăierarea din jurul colibei.

Căpitanul îi apuca pe morți de păr, unul după altul, și cînd recunoștea vreo față mormăia și pronunța numele celui ucis. Haze era chel, așa că i-a săltat capul trăgîndu-l de urechi. Am aflat că puștiul se numea Billy. Taică-său avea un joagăr mecanic pe South Canadian, ne-a spus căpitanul, și o

familie numeroasă. Billy făcea parte dintre fraţii mai mari şi-l ajuta să fabrice cheresteaua. Nu se ştia să mai fi fost amestecat şi înainte în vreo asemenea drăcovenie. Cît despre ceilalţi trei, căpitanul nu putea spune dacă aveau sau nu rude care să le revendice trupurile.

— În ordine, a declarat Rooster. Dă-l pe Billy familiei, iar pe ceilalţi îngroapă-i. O să le afişez numele la Fort Smith şi, dacă îi vrea cineva, poate veni să-i dezgroape.

S-a dus apoi în spatele cailor, lovindu-i uşor peste crupă.

— Aştia patru au fost furaţi de la domnul Burlingame. Aştia trei de-aici au aparţinut lui Haze, Quincy şi Moon. Ia pe ei cît poţi, vinde şi şeile, puştile şi hainele şi opreşte-ţi jumătate din bani. E-n ordine ?

— I-ai promis lui Moon că banii de pe catrafuse îi trimiţi fratelui său, i-am amintit eu.

— Am uitat unde a spus să-i trimit.

— Pe adresa şefului bisericii metodiste din Austin, Texas. Fratele lui e predicator şi se numeşte George Garrett.

— Austin sau Dallas ?

— Austin.

— Ştii precis ?

— Austin era.

— Bine, atunci scrie-i căpitanului adresa. Trimite-i omului zece dolari, Boots, şi spune-i că fratele lui a fost ucis şi înmormîntat aici.

— Vă duceţi pe la domnul Burlingame ? a întrebat căpitanul Finch.

— N-avem timp, i-a răspuns Rooster. Aş dori să-l anunţi tu. Ca să ştie că Rooster Cogburn a fost omul care i-a găsit caii.

— N-ai vrea să-i scrie fetiţa asta cu ditamai pălăria un bilet ?

— Cred că, dacă o să-ncerci, o să-ţi poţi aminti.

Căpitanul Finch a strigat apoi cîteva cuvinte spre băieţii care stăteau şi se zgîiau la noi. Am bănuit că le spusese în limba lor, a indienilor choctaw, să se îngrijească de cai şi de îngroparea trupurilor. A fost nevoie să le vorbească din nou, şi încă foarte răstit, ca să-i facă să se apropie de leşuri.

Agentul de la căile ferate era un individ mai în vîrstă, pe nume Smallwood. Ne-a lăudat pentru curajul nostru şi

a fost foarte încîntat la vederea sacilor cu bani şi cu bijuterii pe care îi recuperaserăm. Aţi putea crede că Rooster nu dădea înapoi cînd era vorba să-şi însuşească lucrurile morţilor, dar pot să vă spun că nu s-a atins nici măcar de-o para din banii smulşi în tren călătorilor sub ameninţarea armei. Smallwood a privit prada şi a spus că asta va ajuta, cu siguranţă, la acoperirea pierderii, deşi el personal ştie din experienţă că unii păgubaşi vor depune plîngeri exagerate.

Îl cunoscuse pe slujbaşul ucis şi ne-a spus că omul, salariat loial, se afla de cîţiva ani la căile ferate M.K.&T. În tinereţe fusese un bine cunoscut alergător din Kansas. Şi-a dovedit curajul pînă-n ultima clipă. Smallwood nu-l cunoştea însă pe fochist. În ambele cazuri, ne-a spus el, compania M.K.§T. va încerca să facă ceva pentru familiile îndoliate, deşi vremurile erau grele şi profiturile mici. Smallwood l-a mai asigurat pe Rooster că societatea va avea grijă şi de el, cu condiţia să „cureţe" banda lui Lucky Ned Pepper şi să recupereze şi restul fondurilor.

L-am sfătuit pe Rooster să ceară şi să obţină de la Smallwood o declaraţie scrisă în acest sens, precum şi o chitanţă privind „captura", descrisă obiect cu obiect şi purtînd data eliberării. Smallwood avea o fire destul de precaută şi nu vroia să-şi ia obligaţii prea mari în numele companiei, dar noi tot am obţinut de la el o chitanţă şi o declaraţie cum că Rooster adusese în ziua respectivă trupurile neînsufleţite a doi bărbaţi „care, pretindea el, luaseră parte la atacul trenului". Eu cred că Smallwood era un gentleman, dar gentlemenii sînt şi ei oameni, şi se poate întîmpla cîteodată să-i lase şi pe ei memoria. Afacerile sînt afaceri.

Domnul McAlester, stăpînul prăvăliei, era un bărbat cumsecade din Arkansas. Şi el ne-a lăudat pentru faptele noastre şi ne-a dat prosoape, cîteva oale cu apă fierbinte şi săpun parfumat. Nevastă-sa ne-a oferit un prînz ţărănesc gustos, cu lapte bătut proaspăt. La masa aceea bogată ni s-a alăturat şi LaBoeuf. Indianul reuşise să-i îndepărteze toate aşchiile şi schijele de plumb şi-i legase strîns braţul. Firește, braţul rămăsese ţeapăn şi încă umflat, dar texanul tot îl putea mişca un pic.

După ce am mîncat pe săturate, nevasta lui McAlester m-a întrebat dacă n-aş vrea să mă întind puţin în patul ei

și să trag un pui de somn. Aveam o poftă grozavă s-o fac, dar le-am înțeles imediat planul. Îl observasem la masă pe Rooster cum vorbește cu ea într-ascuns. Am tras concluzia că din nou vroia să scape de mine.

— Mulțumesc, doamnă, nu sînt obosită.

A fost cea mai gogonată minciună din viața mea. N-am plecat chiar atunci, deoarece Rooster a descoperit că Bo, calul lui, își pierduse una dintre potcoavele din față. Ne-am dus la o mică fierărie. În vreme ce așteptam acolo, LaBoeuf a reparat patul spart al carabinei Sharps, legîndu-l cu sîrmă. Rooster îl zorea tot timpul pe fierar, căci nu era dispus să mai zăbovească acolo. Dorea să-și păstreze avansul față de potera șerifilor care, știa el, se și porniseră să răscolească tufișurile în căutarea lui Ned Pepper și a bandei sale.

— Surioară, a sosit timpul să mă mișc mai departe, mi-a spus el. Pînă unde vreau s-ajung eu acum, e cale de-o zi întreagă în spinarea calului. O să aștepți aici, și doamna McAlester o să aibă grijă de tine. Mă întorc mîine sau poimîine cu omul nostru.

— Nu, merg și eu, am spus.

— Dacă tot a venit pînă aici, s-a băgat în vorbă LaBoeuf.

— Îi ajunge, a replicat Rooster.

— Crezi că am de gînd să renunț cînd sîntem atît de aproape ?

— E ceva adevăr în spusele ei, Cobgurn, a intervenit LaBoeuf. După mine, s-a descurcat mulțumitor. Aș zice chiar că și-a cîștigat o bună reputație. Asta e părerea mea.

Rooster a ridicat mîna și l-a întrerupt :

— Foarte bine, așa să fie. Mi-am exprimat punctul de vedere. N-o să discutăm la nesfîrșit despre „reputația" pe care și-a cîștigat-o.

Am plecat de-acolo pe la prînz, luînd-o spre est, cu o ușoară deviere către sud. Rooster exagerase cînd spusese că e cale de-o zi întreagă. Uriașul Bo, cu picioarele lui lungi, mergea mult mai repede decît caii noștri, dar după cîteva mile greutatea a început să-și spună cuvîntul și, de la o vreme, Negruț și poneiul lățos al lui LaBoeuf au prins să micșoreze distanța care-i despărțea de el. Am călărit vreo patruzeci de minute ca niște diavoli, apoi ne-am oprit, ca

descălecat și am făcut pe jos cîțiva pași, lăsînd caii să se odihnească. Pe cînd ne plimbam astfel, și-a făcut apariția un călăreț care, strigîndu-ne, ne-a ajuns din urmă. Ne aflam în prerie și l-am zărit încă de departe cum se apropia.

Era căpitanul Finch. Ne aducea vești interesante. Ne-a spus că la puțină vreme după ce plecaserăm noi de la McAlester, i s-a dat de știre că Odus Wharton a fugit din închisoarea de la Fort Smith. Evadarea a avut loc în zorii zilei. Iată cum s-au petrecut lucrurile. Nu mult după gustarea de dimineață, doi deținuți de încredere au adus un butoi cu rumeguș pentru scuipătorile din închisoarea aia puturoasă. Era destul de întuneric înăuntru și, într-un moment în care gardienii nu se uitau la ei, cei doi deținuți i-au ascuns în butoi pe Wharton și pe încă un criminal condamnat la moarte. (Și unul și celălalt erau subțirei și nu cîntăreau mai nimic.) Apoi i-au scos afară, redîndu-le libertatea. O evadare îndrăzneață, în plină zi, cu butoiul! O „ispravă" inteligentă! Deținuții de încredere au fugit împreună cu condamnații și mai mult ca sigur că au încasat bani buni pentru cutezanța lor.

Auzind veștile, Rooster nu păru supărat sau tulburat în vreun fel, ci numai amuzat. Poate că faptul o să vă mire. Dar avea motivele lui — și unul dintre ele era acela că Wharton pierduse orice șansă de a mai obține comutarea pedepsei de către președintele R. B. Hayes; în plus, evadarea urma să-i aducă domnului Goudy necazuri la Washington și, fără îndoială, o mare pierdere bănească, întrucît clienții care-și rezolvă singuri problemele nu prea se grăbesc să achite notele de plată avocatului.

— M-am gîndit că e bine să afli toate astea, a spus căpitanul Finch.

— Apreciez gestul tău, Boots. Apreciez faptul că ai bătut atîta drum pînă aici.

— Wharton o să te caute.

— Dacă nu-i pasă de propria lui persoană, o să mă găsească.

Căpitanul Finch a privit spre LaBoeuf, apoi i s-a adresat din nou lui Rooster:

— El a împușcat calul de sub Ned?

— Da, el e faimosul ucigaş de cai din El Paso, Texas. Are de gînd să-i lase pe toţi să meargă pe jos. Spune că în felul ăsta le limitează numărul nelegiuirilor.

De furie, faţa palidă a lui LaBoeuf s-a făcut roşie ca racul.

— Era foarte puţină lumină şi am tras fără să mai am vreme să-mi sprijin puşca de ceva.

Căpitanul Finch l-a liniştit :

— Nu e nevoie să-ţi ceri scuze pentru împuşcătura aia. Mult mai mulţi au dat greş decît au reuşit să-l atingă pe Ned.

— Nu-mi ceream scuze, a spus LaBoeuf. Explicam doar împrejurările.

— Şi lui Rooster, aici de faţă, i-a scăpat de vreo cîteva ori Ned, cu cal cu tot, a precizat căpitanul. Şi acum e pe cale să-i scape din nou.

Rooster avea o sticlă cu ceva whisky pe fund.

— Continuă tu să gîndeşti în felul ăsta, a mîrîit el.

A dat gata băutura din vreo trei înghiţituri, a vîrît la loc dopul şi a azvîrlit sticla în aer. Şi-a scos revolverul şi a tras de două ori, dar n-a nimerit-o. Sticla a căzut, rostogolindu-se, şi Rooster a mai tras în ea de vreo două trei ori, şi a făcut-o ţăndări, acolo pe pămînt. Şi-a scos apoi săculeţul cu gloanţe şi şi-a încărcat din nou pistolul.

— Iar îmi bagă chinezul meu pe gît gloanţe dintr-astea ieftine.

— Şi eu care credeam că te bate soarele în ochi. Vreau să zic în ăla pe care-l mai ai, a spus LaBoeuf.

Rooster a împins la loc butoiaşul.

— Ochi, da ? Îţi arăt eu ţie ochi !

A scos sacul cu turtiţe din bagajele de la şa, a luat o turtiţă, a aruncat-o în aer, a ţintit şi a dat greş. A aruncat apoi încă una şi a reuşit s-o nimerească. Turtiţa s-a făcut fărîme. Părea să fie încîntat acum de sine însuşi, căci a scos din bagaje o sticlă proaspătă de whisky şi s-a cinstit cu o duşcă.

LaBoeuf a pus mîna pe revolver, a scos două turtiţe şi le-a aruncat pe amîndouă în sus. A tras cu mare repeziciune, dar n-a nimerit decît una. Căpitanul Finch a încercat şi el cu două deodată, însă nu i-a mers deloc figura. A încercat apoi cu una singură şi a avut succes. Rooster a aruncat tot

două deodată și a nimerit numai una. Au băut whisky și au prăpădit vreo șaizeci de turtițe. N-a reușit nici unul să le nimerească pe amîndouă dintr-o împușcătură cu revolverul, dar a făcut-o pînă la urmă căpitanul Finch, folosind pușca cu repetiție Winchester, în vreme ce turtițele i le arunca altcineva. Un timp a fost amuzant, deși nu era nimic educativ în toată chestia asta. Îmi pierdeam din ce în ce mai mult răbdarea.

— Haideți, sînt sătulă pînă peste cap, am spus eu. N-ajungem nicăieri dacă stați și împușcați turte aici în prerie.

Acum Rooster își folosea carabina, iar turtițele le arunca pentru el căpitanul.

— Azvîrle acum la înălțime și nu atît de departe, i-a spus Rooster.

În cele din urmă căpitanul Finch și-a luat rămas bun și a plecat, tot pe drumul pe care venise. Ne-am continuat călătoria spre est, avînd drept țintă munții Winding Stair. Pierduserăm o bună jumătate de oră cu împușcăturile alea prostești, dar și mai rău decît atîta, Rooster se apucase acum să bea.

Continua să bea, chiar și în timp ce călărea, lucru ce părea destul de dificil. Nu pot spune că își încetinea din cauza asta ritmul, dar devenea pur și simplu stupid. De ce-or *ține* oamenii cu tot dinadinsul să fie stupizi? Ne-am păstrat același ritm rapid, călărind din greu vreme de vreo patruzeci sau cincizeci de minute, apoi am mers iarăși pe jos o bucată. Cred că plimbările astea pe jos constituiau o odihnă mai necesară pentru mine decît pentru cai. N-am pretins niciodată că aș fi rezistentă ca un cowboy. Negruț nu se legăna. Avea suflu bun și era în așa fel alcătuit, încît nu l-ar fi lăsat pe poneiul lui LaBoeuf să i-o ia înainte la loc deschis. Da, puteai să juri că e un căluț de curse!

Străbăteam cîmpii întinse, urcam dealuri calcaroase acoperite cu păduri și ne croiam drum printre tufișurile din văi și peste pîraiele înghețate. Zăpada se topise în bună parte sub razele mîngîietoare ale soarelui, dar odată cu umbrele purpurii ale amurgului, care coborau în toată măreția lor, a început să scadă și temperatura. Din pricina efortului eram încălziți strașnic, și aerul rece al nopții ne-a făcut mai întîi bine, dar apoi, după ce am rărit pasul, a prins să ne cam

supere. Pe întuneric nu mai călăream atît de repede, căci am fi pus în primejdie caii. LaBoeuf zicea că soldaţii din detaşamentele de cavalerie călăreau adeseori noaptea, ca să evite soarele puternic al Texasului, şi că lui treaba asta i se părea acum un fleac. Nici pe mine nu mă deranja. Dar nici nu mă bucuram cînd se întîmpla să alunecăm sau să ne pierdem echilibrul în vreme ce urcam pantele abrupte ale munţilor Winding Stair. Pe-acolo sînt multe păduri de pini, şi noi rătăceam cînd într-o parte, cînd în alta prin întunericul lor gros. Rooster ne-a oprit de două ori, descălecînd şi căutînd semne în jur. E puţin spus că se îmbătase. Mai tîrziu a început să vorbească de unul singur şi iată ce mi-a fost dat să aud într-un rînd din gura lui :

— Mda, noi am făcut tot ce s-a putut numai cu ce aveam. Eram în război. Aveam doar revolvere şi cai.

Am presupus că medita la cuvintele grele pe care i le spusese LaBoeuf în legătură cu serviciul lui militar. Vocea i se făcea din ce în ce mai puternică, dar nu puteai să ştii dacă vorbeşte tot cu sine însuşi sau dacă ni se adresează nouă. Cred că şi una şi alta. În timpul urcuşului, pe un prag mai lung, a căzut de pe cal, dar s-a ridicat repede în picioare şi a încălecat la loc.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, a spus. Bo a călcat greşit, nimic altceva. L-a ajuns oboseala. Asta nu e urcuş abrupt. Am cărat eu o sobă de fier pe povîrnişuri mult mai repezi, băşca nişte carne de porc. Am pierdut paisprezece hălci pe un prag stîncos, şi bătrînul bucătar nici n-a clipit. Am fost un căruţaş destul de bun, m-am înţeles întotdeauna cu catîrii, dar cu vitele e altceva. Nu le poţi conduce la fel de uşor ca pe catîri. Le porneşti şi le întorci cu mare greutate, iar de oprit să nu mai vorbim. Am avut nevoie de ceva timp ca să învăţ. Carnea de porc ajunsese la preţuri straşnice, dar bătrînul bucătar era negustor de treabă şi m-a lăsat să lucrez în parte. Da, domnule, plătea şi lefuri bune. Scotea bani, nu glumă, şi nu-l deranja dacă ajutorul lui cîştiga şi el. Păi, să-ţi spun eu cît scotea. Cincizeci de mii de dolari pe an cu căruţele alea, dar nu prea se bucura de sănătate. Mereu îl dobora cîte ceva. Umbla aplecat în faţă şi avea gîtul ţeapăn din pricina rachiului cu ghimbir. Era nevoit să te privească uite-aşa printre laţele care-i atîrnau pe obraz, în afara cazului cînd stătea întins, şi, cum spu-

neam, prostănacul ăla bogat era mai toată vremea bolnav. Avea un păr des, castaniu, și așa și l-a păstrat pînă la moarte. E drept că atunci cînd a murit era tînăr. Doar părea bătrîn. Pe lîngă grija afacerilor, toată viața l-a mai ros și o tenie de vreo șapte metri lungime, și asta îl făcea să pară atît de bătrîn. În cele din urmă l-a dat gata. Nimeni n-a știut, pînă după moartea lui, c-o avea, deși băga în el ca un salahor, cîte cinci sau șase mese bune pe zi. Dacă s-ar mai afla astăzi în viață, cred că tot acolo aș fi. Asta fără doar și poate. Aș avea probabil și bani la bancă. Dar cînd treburile au rămas pe mîna neveste-si, am fost nevoit să-mi iau valea. Dumneaei mi-a spus: „Nu mă poți lăsa așa, Rooster. Toți căruțașii mă părăsesc". I-am răspuns: „Ești toată vremea cu ochii pe mine". Da, domnule, n-aveam chef să lucrez pentru ea și i-am spus-o. Femeile nu sînt deloc generoase. Vor să le intre în casă totul, și nimic să nu mai iasă apoi. Nu au încredere în nimeni. Doamne Dumnezeule, cum le mai place să nu te plătească! Sînt în stare să stoarcă din tine munca a doi bărbați și-mi închipui că, dacă le-ar sta în putere, te-ar biciui fără milă. Un bărbat nu se angajează să lucreze pentru o femeie, nu! Doar dacă, în loc de creieri, are lapte covăsit.

— Eu ce ți-am spus la Fort Smith?

Nu știu dacă texanul a făcut remarca asta în legătură cu mine, dar dacă așa a fost, ea nu m-a atins nici cît se lipește apa de coada raței. N-are rost să iei în seamă cuvintele unui om beat și, pe deasupra, știam că Rooster nu se gîndea la mine atunci cînd vorbea de rău femeile și banii pe care-i plăteau ele. Aș fi putut să-l zăpăcesc, în neghiobia lui, întrebîndu-l: „Despre mine ce ai de spus? Ce zici de cei douăzeci și cinci de dolari pe care ți i-am dat?" Dar n-aveam nici puterea și nici dorința să discut cu un bețiv. Nu cîștigi nimic ajutînd un nătîng.

Am crezut că n-o să ne mai oprim niciodată. Ne aflam probabil în apropiere de Montgomery, în Alabama. Din cînd în cînd LaBoeuf și cu mine îl întrerupeam pe Rooster și-l întrebam cît mai aveam de mers, iar el răspundea: „Nu mai avem mult", și alegea pe urmă un nou capitol din lungul și aventurosul roman al vieții lui.

Cînd în cele din urmă ne-am oprit, Rooster n-a spus decît atît:

— Cred că aici e bine.

Trecuse de miezul nopţii. Ne aflam, mai mult sau mai puţin, pe un platou întins, într-o pădure de pini, sus pe dealuri, şi de altceva eu una nu-mi mai puteam da seama. Eram atît de obosită şi de înţepenită, încît nici să gîndesc cum trebuie nu mai reuşeam.

Rooster ne-a spus că, după calculele lui, făcuserăm vreo cincizeci de mile — *cincizeci de mile!* — de la prăvălia lui McAlester şi că ne aflam la numai patru mile de cuibul bandei lui Ned Pepper. Apoi s-a înfăşurat în mantia din piele de bivol şi s-a retras fără prea multă vorbă, lăsîndu-l pe LaBoeuf să se îngrijească de cai.

Texanul i-a adăpat din bidoane, le-a dat să mănînce şi i-a priponit. I-a lăsat cu şeile pe ei, să le ţină de cald, dar cu chingile slăbite. Sărmanii cai erau sleiţi. N-a făcut foc. Eu am înghiţit la repezeală nişte sandvişuri cu şuncă şi nişte biscuiţi. Biscuiţii se cam întăriseră. Sub zăpadă se aflau ace de pin. Rîcîind cu mîinile, am adunat un morman gros şi mi-am făcut din el saltea. Acele erau murdare, sfărîmicioase şi cam jilave, dar şi aşa au alcătuit cel mai bun pat din călătoria aceea. M-am înfăşurat în pături şi în mantaua de ploaie, apoi m-am cufundat în aşternutul din ace de pin. Era o noapte de iarnă senină şi, printre crengile copacilor, am zărit Carul Mare şi Steaua Polară. Luna coborîse aproape de orizont. Mă dureau şalele şi aveam picioarele umflate; eram atît de obosită, încît îmi tremurau mîinile. Dar tremurul mi-a trecut şi, nu după multă vreme, mă aflam în „ţara viselor".

A DOUA ZI ÎN ZORI, ÎNAINTE CA SOARELE SĂ se fi ridicat peste munţii mai înalţi de la răsărit, Rooster se tot foia de colo pînă colo. Părea destul de proaspăt, în ciuda drumului obositor, a excesului de băutură şi a somnului prea scurt. A ţinut cu tot dinadinsul să bea nişte cafea şi, ca să fiarbă apa, a făcut un foc mititel, din crenguţe dè stejar. De-abia dacă ieşea un pic de fum, norişori mici, albi, care se destrămau imediat, dar LaBoeuf a numit asta imprudenţă prostească, avînd în vedere că ne aflam atît de aproape de ţintă.

Mă simţeam de parcă abia cu o clipă înainte aş fi închis ochii. Apa din bidoane era pe terminate şi nu m-au lăsat să iau nici un strop ca să mă spăl. Am pus mîna pe găleata de pînză, am vîrît revolverul înăuntru şi am pornit-o în josul dealului, să caut vreun izvor sau vreun pîrîu.

La început panta a fost lină, apoi a devenit cam abruptă. Tufişurile se îndeseau din ce în ce şi eu coboram cu multă grijă, ţinîndu-mă de ele. Şi astfel am tot coborît. Pe măsură ce mă apropiam de poalele dealului, înfricoşată la gîndul urcuşului care mă aştepta la înapoiere, în ureche îmi răsunau pleoscăituri şi sforăit de cai. Mi-am zis : *Ce naiba !* Şi apoi m-am trezit într-un luminiş, pe malul unui pîrîu. Dincolo, am zărit un om care adăpa nişte cai.

Omul nu era altul decît Tom Chaney !

Vă puteţi cu uşurinţă imagina că am simţit o tresărire puternică la vederea asasinului aceluia bondoc. El nu mă observase încă şi, din pricina zgomotului făcut de cai, nici

nu mă auzise venind. Pușca și-o ținea petrecută la spate cu ajutorul unei curele. M-am gîndit să mă întorc și s-o iau la fugă, dar nu m-am putut mișca din loc. Am rămas acolo împietrită.

Apoi Chaney m-a văzut. A tresărit și și-a pregătit repede pușca. O ținea îndreptată spre mine și mă studia, fixîndu-mă stăruitor de pe malul celălalt al pîrîului.

— Mda, acuma știu cine ești, a spus el. Te cheamă Mattie. Ești micuța Mattie, care țineai socotelile. Formidabil, nu ?

A rînjit și, scoțîndu-și pușca din bătaie, și-a aruncat-o neglijent pe umăr.

— Te-am recunoscut și eu, Tom Chaney ! am spus.

— Ce faci aici ? m-a întrebat.

— Am venit să iau apă.

— Ce cauți prin munții ăștia ?

Mi-am vîrît mîna în găleată și am scos revolverul. Am aruncat găleata și, ținînd revolverul cu amîndouă mîinile, am spus :

— Mă aflu aici ca să te iau și să te duc înapoi la Fort Smith.

Chaney a izbucnit în hohote de rîs :

— Iar eu n-o să merg. Ce părere ai ?

— Sus pe deal e o întreagă poteră și ofițerii te vor obliga să mergi.

— Uite niște vești interesante. Cîți sînt ?

— Vreo cincizeci. Sînt bine înarmați și își cunosc meseria. Ce vreau eu acum de la tine e să lași caii, să treci pîrîul și s-o pornești pe deal în sus înaintea mea.

— Cred că le voi lăsa ofițerilor grija de-a veni după mine.

A început să adune caii la un loc. Erau cinci cu toții, dar Judî, iapa tatei, nu se afla printre ei.

— Dacă refuzi să mergi, voi fi obligată să te împușc.

El a continuat să-și vadă de treabă și mi-a spus :

— Da ? Atunci mai bine ai trage cocoșul.

Uitasem de asta. Am tras percutorul cu degetele mari de la amîndouă mîinile.

— Pînă la capăt, pînă se înțepenește, a continuat Chaney.

— Știu cum trebuie să-l trag.

Cînd am isprăvit, l-am întrebat :

— Tot nu vii ?

— Cred că nu, a spus el. Şi află că lucrurile se vor petrece exact pe dos. O să vii tu cu mine !

L-am ochit cu revolverul în burtă şi l-am doborît. Explozia m-a trîntit pe spate, făcîndu-mă să-mi pierd echilibrul, şi pistolul mi-a căzut din mînă.

L-am ridicat cît ai clipi şi am sărit în picioare. Glonţul îl atinsese pe tîlhar în coastă, răsturnîndu-l pe un trunchi de copac. Rooster, sau poate LaBoeuf, a început să mă strige.

— Sînt aici jos, am răspuns eu.

A urmat un alt strigăt, de pe dealul din spatele lui Chaney.

— N-am crezut că ai s-o faci, a spus el, ţinîndu-se cu amîndouă mîinile de coastă.

— Acum crezi ?

— Mi-ai rupt o coastă. Mă doare de cîte ori trag aer în piept.

— Tata a încercat să te ajute şi tu l-ai ucis. Am găsit una din monezile pe care le-ai luat de la el. Acum dă-mi-o şi pe cealaltă.

— Îmi pare rău că am apucat să trag. Domnul Ross a fost bun cu mine, dar nu trebuia să se amestece în treburile mele. Băusem şi-mi pierdusem capul. Toate mi-au ieşit prost.

Pe dealuri strigătele se înteţeau.

— Eşti un gunoi, asta eşti. Se spune că în Texas ai împuşcat un senator.

— Omul ăla mi-a pus viaţa în primejdie. Am avut tot dreptul s-o fac. Toate sînt împotriva mea. Poftim, acum zac doborît de un copil.

— Ridică-te şi treci pîrîul pînă nu trag din nou. Tatăl meu te-a priimit la el cînd mureai de foame.

— O să trebuiască să mă ajuţi.

— Nu, n-o să te ajut. Ridică-te singur.

Chaney a făcut o mişcare rapidă şi a luat în mînă o bucată de lemn. Am apăsat pe trăgaci, dar nimerisem peste o capsă defectă. Am încercat în grabă un alt cartuş — şi din nou n-a luat foc. Chaney a aruncat cu bucata aceea grea de lemn şi m-a izbit în piept, trîntindu-mă pe spate.

A trecut pîrîul împroşcînd apa în jur, m-a săltat apucîndu-mă de haină şi a început să mă pălmuiască şi să mă

blesteme pe mine și pe tata. Caracter de om laș, care se schimbă din miel blînd în taur înfuriat, după cum se prezintă împrejurările. Și-a vîrît revolverul meu la centură și m-a tras după el prin apă, făcîndu-mă să mă împiedic. Caii se foiau în jur și Chaney a reușit să prindă de căpăstru numai doi dintre ei, în vreme ce cu mîna cealaltă mă ținea pe mine.

I-am auzit pe Rooster și pe LaBoeuf alunecînd iute la vale printre tufele din spatele nostru și strigîndu-mă.

— Aici! Grăbiți-vă! urlam eu, și Chaney, care mă ținea în continuare de haină, mi-a dat drumul doar atîta cît să-mi poată arde încă o palmă zdravănă.

Trebuie să vă spun că amîndouă malurile pîrîului se înălțau abrupte. Pe cînd cei doi coborau în fugă dintr-o parte, prietenii lui Chaney veneau alergînd din partea cealaltă, astfel că și unii și alții se îndreptau spre aceeași țintă — vîlceaua cu micul pîrîiaș de munte.

Cursa au cîștigat-o bandiții. Erau doi și mi-am dat seama, pe bună dreptate, că unul dintre ei, un omuleț în pantaloni de lînă, era Lucky Ned Pepper însuși. N-avea nici de data asta pălărie. Celălalt, mai înalt de statură și destul de bine îmbrăcat, purta un costum din pînză de in și o scurtă din blană de urs, iar pălăria și-o ținea strîns legată sub bărbie cu o sfoară. Era Bob Mexicanul, jucătorul de cărți. S-au năpustit brusc în direcția noastră și au slobozit o rafală teribilă pe deasupra pîrîului, cu puștile lor Winchester. Lucky Ned Pepper i-a strigat lui Chaney:

— Ia-ți caii și întinde-o!

Chaney așa a și făcut, și am pornit-o amîndoi cu caii, pe deal în sus. Lucky Ned Pepper și Bob Mexicanul au rămas în urmă schimbînd focuri de armă cu Rooster și cu LaBoeuf și încercînd totodată să prindă și ceilalți cai. Cînd unul dintre ei a ajuns pe malul pîrîului am auzit plescăituri, apoi o rafală care l-a făcut să se retragă.

După vreo treizeci sau patruzeci de iarzi, cum trebuia să mă tîrîie și pe mine și să ducă și caii, Chaney a fost nevoit să se oprească și să-și tragă răsuflarea. Sîngele îi răzbătea prin cămașă. Apoi Lucky Ned Pepper și Bob Mexicanul ne-au ajuns din urmă. Veneau cu încă doi cai. Bănuiesc că cel de-al cincilea fugise sau fusese omorît. Au lăsat caii în grija lui Chaney, căruia Ned Pepper i-a spus:

— Urcă dealul şi nu te mai opri !

Căpetenia banditilor m-a apucat cu brutalitate de braţ.

— Cine sînt ăia de jos ? m-a întrebat.

— Şeriful Cogburn cu cincizeci de poliţişti.

M-a scuturat aşa cum scutură terierul un şobolan.

— Mai spune-mi încă o minciună şi îţi crăp capul.

O parte din buza de sus îi lipsea, în locul ei deschizîndu-se un fel de gaură, care-l făcea să vorbească sîsîit. Avea trei sau patru dinţi sparţi, dar reuşeam, cu toate astea, să-l înţeleg destul de bine.

Am stat un pic pe gînduri, apoi i-am spus :

— E şeriful Cogburn cu încă un tip.

M-a trîntit la pămînt, şi-a pus o cizmă pe gîtul meu şi m-a ţinut aşa ; între timp, începuse să-şi încarce puşca. A strigat :

— Rooster, mă auzi ?

Nici un răspuns. Cu noi era şi Bob Mexicanul, care a spart liniştea trăgînd un foc de armă în vale. Lucky Ned Pepper a strigat din nou :

— Răspunde, Rooster. Altfel omor fata. Ştii că sînt în stare.

— Fata n-are nici o legătură cu mine. E una care a fugit din Arkansas.

— Grozav ! a spus Lucky Ned Pepper. Mă sfătuieşti s-o omor ?

— Fă cum crezi de cuviinţă, Ned, i-a răspuns Rooster. Nu înseamnă pentru mine decît un copil fugar. Gîndeşte-te mai întîi la asta.

— M-am şi gîndit. Tu şi cu Potter faceţi bine şi încălecaţi cît mai repede. Să vă văd plecînd spre nord-vest, peste coama aia pleşuvă. Numai aşa cruţ fata. Aveţi la dispoziţie cinci minute !

— Ne trebuie mai mult timp.

— Mai mult nu vă dau.

— Ned, în curînd o să sosească aici o ceată de şerifi. Dă-mi fata şi lasă-mă să-l iau pe Chaney, şi o să-i duc pe drumuri întortocheate vreme de şase ore.

— Nu ţine, Rooster ! Nu ţine ! Nu te cred.

— O să te acopăr pînă la căderea întunericului.

— Cele cinci minute se scurg. Lasă vorba !

Lucky Ned Pepper m-a tras de picioare. Rooster a strigat din nou :

— Plecăm, dar mai dă-ne puţin timp.

Căpetenia banditilor n-a răspuns. Mi-a şters zăpada şi praful de pe faţă, după care mi-a spus :

— Viaţa ta atîrnă de hotărîrea lor. N-am irosit niciodată cartuşele pe muieri sau pe copii sub şaisprezece ani, dar acum trebuie s-o fac.

— E o neînţelegere la mijloc, am spus. Sînt Mattie Ross de lîngă Dardanelle, statul Arkansas. Familia mea e înstărită şi nu înţeleg de ce mă tratezi în felul ăsta.

— Ajunge că ştii un lucru : o să fac ceea ce am de făcut, mi-a răspuns Lucky Ned Pepper.

Am început să ne croim drum pe deal în sus. Puţin mai încolo am dat peste un bandit înarmat cu o puşcă ; stătea ghemuit în spatele unei lespezi mari de calcar. Am aflat că-l chema Harold Permalee şi că era cam sărac cu duhul. A prins să sîsîie şi să gîlgîie ca un curcan, pînă cînd Ned Pepper l-a făcut să tacă. Bob Mexicanul urma să rămînă şi el acolo, în spatele pietrei, şi să supravegheze valea. La colibă îl văzusem prăbuşindu-se sub gloanţele lui Rooster, dar părea să fie acum perfect sănătos şi să n-aibă nici o rană. Cînd i-am părăsit, Harold Permalee a scos un fel de „Huuuuhaaaa !", şi de data asta Bob Mexicanul a fost cel care l-a făcut să tacă.

Lucky Ned Pepper mă împingea din urmă prin hăţişuri. Nu exista nici un fel de cărare. Pantalonii lui de lînă foşneau întruna, asemenea celor de catifea reiată. Ned era micuţ şi subţirel şi, fără îndoială, un tip rezistent, cu toate astea n-avea suflu prea bun ; în clipa în care am ajuns la bîrlogul hoţilor, răsufla greu, ca un bolnav de astm.

Îşi amenajaseră tabăra pe un prag de rocă dezgolită, la vreo şaizeci de picioare sub creasta muntelui. Deasupra şi dedesubtul ei, ca dealtfel pretutindeni în jur, se înalţa o pădure deasă de pini. Nu existau, în aparenţă, nici un fel de urme care să ducă pînă acolo.

Pragul era în bună măsură neted, dar spart din loc în loc de găuri adînci şi de fisuri. O grotă nu prea mare servea drept încăpere de dormit, căci se zăreau înăuntru aşternuturi şi şei aruncate alandala. O foaie de cort, dată acum în lături, ţinea loc de uşă şi de paravan împotriva vîntului.

Caii erau legaţi la adăpostul copacilor. Vîntul bătea zdravăn acolo sus şi focul mic din faţa grotei, la care găteau banditii, era apărat în jur cu pietre. Amplasamentul domina o suprafaţă întinsă de teren, spre vest şi spre nord.

Tom Chaney stătea lîngă foc, ţinîndu-şi cămaşa ridicată, şi un alt individ îl oblojea, legîndu-i cu sfoară un tampon de cîrpe. În timp ce strîngea cu putere sfoara şi-l făcea pe Chaney să geamă de durere, omul rîdea.

— Mu, mu, mu, se prostea el, zbierînd ca viţeii şi bătîndu-şi astfel joc de Chaney.

Era Farrell Permalee, fratele mai mic al lui Harold Permalee. Purta o manta militară albastră şi foarte lungă, cu epoleţi de ofiţer pe umeri. Harold participase la atacul trenului, dar Farrell li se alăturase banditilor mai tîrziu, în aceeaşi noapte, cînd schimbaseră caii la Mămica Permalee.

Muierea aceea, Mămica Permalee, era vestită pentru faptul că primea vite furate, dar nu fusese adusă niciodată în faţa tribunalului. Bărbatul ei, Henry Joe Permalee, fusese propria sa victimă, încercînd, ticălosul, să avarieze cu dinamită un tren de pasageri. O familie de lepădături şi de ucigaşi ! Dintre băieţii mai mici, Caroll Permalee a trăit destul de mult ca să fie condamnat la scaunul electric, iar la scurtă vreme după aceea, Darryl Permalee a murit la volanul unui automobil, împuşcat de „detectivul" unei bănci şi de un politist din Mena, în Arkansas. Nu, să nu-i comparaţi cu Henry Starr sau cu fraţii Dalton. Fără îndoială, atît Starr cît şi fraţii Dalton erau nişte tîlhari şi nişte nesăbuiţi, dar nu erau nici nătăfleţi şi nici pe de-a-ntregul fără suflet. Aduceţi-vă aminte că Bob şi Grat Dalton au lucrat mai întîi ca şerifi pentru judecătorul Parker, iar Bob a fost chiar destul de priceput, aşa se zice. Oameni de treabă care au călcat strîmb ! Ce-i face oare să apuce pe căi greşite ? Ca şi Bill Doolin. Un cowboy căzut în greşeală.

Cînd am ajuns împreună cu Ned pe platou, Chaney a sărit în picioare şi s-a îndreptat spre mine.

— O să-ţi sucesc gîtul ăla sfrijit ! a exclamat el.

Lucky Ned Pepper l-a împins deoparte, atrăgîndu-i atenţia :

— Nu, așa ceva n-o să se întîmple. Termină odată cu doftoriceala și pune șaua pe cai. Farrell, dă-i o mînă de ajutor.

M-a împins jos lîngă foc și mi-a spus :

— Așază-te aici și stai liniștită.

Cînd și-a recăpătat suflul normal, a scos din haină un binoclu și a început să cerceteze creasta teșită a muntelui, spre apus. N-a descoperit acolo nimic. S-a așezat apoi lîngă foc, a băut cafea dintr-o cutie de conserve și a mîncat cu mîna niște slănină dintr-o tigaie. Pe foc se aflau numeroase bucăți de carne și cîteva cutii cu apă curată, iar altele cu cafea. Am tras astfel concluzia că banditii tocmai mîncau cînd au fost alarmați de împușcătura trasă în vale.

— Pot să mănînc și eu din slănina aia ? am întrebat.

— Servește-te ! Ia și niște cafea, mi-a spus Lucky Ned Pepper.

— Nu beau cafea. Unde e pîinea ?

— S-a pierdut. Ia zi, ce cauți tu aici ?

Am luat o bucată de slănină și am început s-o mestec.

— Îți spun bucuroasă. O să vezi că am dreptate. Ăla, Tom Chaney, l-a ucis pe tata la Fort Smith, l-a jefuit de două monezi de aur și i-a furat și iapa. O cheamă Judy, dar n-o văd aici. Aflînd că Rooster Cogburn e om curajos, l-am angajat să prindă criminalul. Acum cîteva minute am dat peste Chaney în vale — adăpa caii. Dacă l-aș fi omorît, nu m-aș mai afla în încurcătura asta. Dar revolverul meu n-a luat foc de două ori.

— Așa e cu pistoalele, a spus Lucky Ned Pepper. Mereu îți dau de furcă.

Apoi a rîs și a continuat :

— Celor mai multe fete le place să umble cu podoabe, dar văd că ție îți plac armele. Așa e ?

— Nu mă interesează armele nici cît negru sub unghie. Dacă m-ar interesa, aș avea una bună.

Chaney a ieșit din grotă cu un așternut în brațe.

— Am fost împușcat printr-un șiretlic. Caii suflau și făceau zgomot. M-a atins unul dintre polițiști.

— Cum poți să stai aici și să scornești o minciună atît de gogonată ? l-am întrebat.

Chaney a cules de pe jos un băț și l-a aruncat într-o gaură mare între stînci.

— În puțul ăsta se află un întreg ghem de șerpi cu clopoței și am de gînd să te arunc înăuntru. Cum ți se pare ?

— Nu, n-ai s-o faci ! Ned n-o să te lase să faci ce vrei. E șeful tău și trebuie să faci așa cum îți spune el.

Lucky Ned Pepper a luat din nou binoclul și a privit țintă spre culme.

— Cele cinci minute s-au scurs, a observat Chaney.

— O să le mai dau puțin timp, a spus căpetenia banditilor.

— Cît ? a întrebat Chaney.

— Cît o să cred eu că le ajunge.

Bob Mexicanul a strigat din vale :

— Au întins-o, Ned ! Nu mai aud nimic ! N-ar fi bine să venim și noi ?

Lucky Ned Pepper i-a răspuns :

— Mai rămîi puțin acolo.

Apoi s-a întors la mîncarea lui.

— Cine ne-a întins cursa din noaptea trecută — Cogburn și cu Potter au fost ?

— Numele tipului nu e Potter, ci LaBoeuf. Vine din Texas. Tot pe Chaney îl caută și el, cu toate că-l cunoaște sub un alt nume.

— E ăla cu pușca de vînat bizoni ?

— El îi zice carabină Sharps. A fost rănit la braț în timpul încăierării.

— Mi-a împușcat calul. Un individ din Texas n-are nici un drept să tragă în mine.

— Nu mă pricep la chestia asta. Am un avocat bun acasă.

— Ei i-au luat pe Quincy și pe Moon ?

— Sînt morți amîndoi. A fost un spectacol îngrozitor. Stăteam chiar între ei cînd s-a întîmplat. Ai nevoie de un avocat bun ?

— Un judecător bun îmi trebuie. Ce e cu Haze ? Mi-era prieten bun.

— Și el, și puștiul au fost omorîți.

— Mi-am dat seama de cum a atins pămîntul că Billy nu mai trăiește. Am crezut că Haze o să scape. Era rezistent ca tovalul. Îmi pare rău de el.

— De Billy nu-ți pare rău ?

— N-ar fi trebuit să vină cu noi. N-am mai putut face nimic pentru el.

— Cum de ţi-ai dat seama că e mort ?

— Aşa. L-am sfătuit să nu vină şi pe urmă l-am îndemnat să facă lucrul pe care-l consideram cel mai potrivit pentru el. Unde i-aţi dus ?

— La băcănia lui McAlester.

— Hai să-ţi spun ce-a făcut Billy la Wagoner's Switch.

— Avocatul meu are multă influenţă politică.

— Să vezi c-o să te amuze. L-am scos cu cai cu tot din zona periculoasă şi i-am spus să tragă din cînd în cînd cîte-o rafală. Asta ca să ţinem pasagerii pe locurile lor. A început, aşadar, foarte bine, dar cu vremea, pe cînd noi ne vedeam de-ale noastre, am observat că împuşcăturile încetaseră. Mi-am închipuit că Billy dăduse fuga pînă acasă, după o farfurie de supă gătită de mămica. Bob s-a dus să vadă ce s-a întîmplat şi l-a găsit stînd acolo în întuneric şi risipind aiurea cartuşele. Credea că face o treabă bună, dar era atît de speriat, încît nu şi-a mai putut aminti să tragă piedica. Vezi şi tu ce necopt era, ca un curmal japonez în iulie.

— Nu nutreşti sentimente prea frumoase pentru un băiat care ţi-a salvat viaţa, i-am spus eu.

— Mă bucur că a făcut-o, mi-a răspuns Lucky Ned Pepper. N-am zis că-i lipsea curajul, am zis doar că era crud. Toţi copiii sînt curajoşi, dar un bărbat trebuie să nu-şi piardă niciodată capul şi să se îngrijească de propria-i persoană. Gîndeşte-te la bătrînul Haze. E drept că nu mai trăieşte, însă ar fi putut să moară de zece ori pînă acum. Da, şi bunul tău prieten Rooster. Şi lui i se potriveşte.

— Nu e prietenul meu.

Farrell Permalee a tras un chirăit ca al fratelui său şi a spus :

— Uite-i !

Am privit spre nord-vest şi am văzut doi călăreţi apropiindu-se de creastă. Negruţ, fără călăreţ, era legat în urma lor. Lucky Ned Pepper şi-a scos binoclul şi s-a uitat într-acolo, însă eu puteam să-i văd destul de bine şi fără un astfel de instrument. Cînd au ajuns pe creastă s-au oprit şi s-au întors cu faţa spre noi, iar Rooster a tras un foc în aer. Am zărit fumul înainte de-a auzi zgomotul. Drept

răspuns, Lucky Ned Pepper a tras şi el un foc de revolver. Apoi Rooster şi LaBoeuf au dispărut în spatele dealului. Ultimul pe care l-am văzut a fost Negruţ.

Am impresia că pînă în momentul acela nu-mi dădusem seama de situaţia în care mă aflam. Nu-mi venise să cred că Rooster şi LaBoeuf vor ceda atît de uşor în faţa banditilor. Mă gîndisem în sinea mea că se vor strecura prin tufişuri şi că-i vor ataca, surprinzîndu-i dezorganizaţi, sau că vor folosi cine ştie ce vicleşug, cunoscut numai de detectivi, ca să le vină de hac. Dar ei plecaseră ! Mă părăsiseră ! Iată-mă complet singură şi temîndu-mă pentru prima oară să nu-mi pierd viaţa. Neliniştea mă rodea.

Cine era vinovatul ? *Şeriful federal Rooster Cogburn !* Beţiv şi scrîntit, numai gura de el, făcuse o greşeală cît carul şi ne dusese drept în culcuşul hoţilor. Auzi, copoi dibaci ! Da, şi mai înainte, beat fiind, îmi vîrîse capse defecte în revolver, făcîndu-l să mă lase tocmai cînd aveam mai multă nevoie de el. Şi lucrurile nu se opriseră aici ! Mă părăsea în sălăbticia asta apăsătoare, pe mîna unei bande de criminali cărora nu le păsa de sîngele camarazilor lor nici cît de-o ceapă degerată. Şi cu atît mai puţin, mă gîndeam eu, de sîngele unei fetişcane neajutorate şi nedorite. Asta să fi fost ceea ce numeau ei curaj la Fort Smith ? Noi, în districtul Yell, îi spuneam altfel.

Lucky Ned Pepper le-a strigat, lui Harold Permalee şi lui Bob Mexicanul, să-şi părăsească posturile de observaţie şi să vină în tabără. Cei patru cai stăteau cu şaua pe ei, pregătiţi de plecare. Lucky Ned Pepper s-a uitat la animale, apoi la şaua care zăcea pe pămînt. Era o şa veche, dar frumoasă, bătută în ţinte de argint.

— Şaua lui Bob, a spus el.

— Calul lui l-am pierdut noi, a spus Chaney.

— Adică l-ai pierdut, a spus căpetenia banditilor. Scoate şaua de pe calul sur şi pune-o în loc pe-a lui Bob.

— Surul îl călăresc eu.

— Am alte planuri cu tine.

Chaney s-a apucat să dea jos şaua.

— O să călăresc în spatele lui Bob ? a întrebat el.

— Chestia asta ar fi prea riscantă în cazul în care ar trebui să ne deplasăm repede. Cum ajungem la Mămica, îl şi trimit pe Carroll încoace să-ţi aducă un cal odihnit. Tu

aştepţi aici cu fata. Cînd se lasă întunericul, ai şi luat-o din loc. Ne găseşti la „Vechiul sălaş".

— Asta nu prea-mi place, a spus Chaney. Lasă-mă să merg cu tine. Oriunde, numai să plec de-aici.

— Nu.

— Dacă vine potera ?

— O să-şi închipuie că am plecat cu toţii.

— Nu rămîn aici singură cu Tom Chaney, am spus eu.

— Aşa am hotărît eu, a declarat răspicat Lucky Ned Pepper.

— O să mă omoare. L-ai auzit doar. L-a omorît pe tata şi acum îl laşi să mă omoare şi pe mine.

— N-o să facă aşa ceva. Tom, ştii răspîntia chiparoşilor, lîngă cabana aia din buşteni ?

— Cunosc locul.

— Duci fata şi o laşi acolo.

Apoi către mine :

— Poţi să înoptezi în cabană. Există prin apropiere un nătărău, unul pe care-l cheamă Flanagan şi care stă la vreo două mile în susul rîului. Are un catîr şi o să te ducă la McAlester. Nu vorbeşte şi nici nu aude, dar poate să citească. Ştii să scrii ?

— Da, am spus. Mai bine lasă-mă să plec pe jos. Găsesc şi singură drumul.

— Nu, nu sînt de acord. Tom n-o să-ţi facă niciun rău. Ai înţeles, Tom ? Dacă i se întîmplă ceva fetei, nu-ţi mai primeşti partea.

— Farrell, ia-mă cu tine pe cal, a spus Chaney.

Farrell Permalee a izbucnit în rîs şi a scos nişte sunete ca de bufniţă :

— Huu-huu !

Apoi şi-au făcut apariţia Harold Permalee şi Bob Mexicanul, şi Chaney a prins să se roage şi de ei. Bob l-a refuzat. Asemenea unor ţînci prostănaci, fraţii Permalee au început să-l îngîne în bătaie de joc pe Chaney. Harold îl întrerupea mereu, imitînd ba porcul, ba capra, ba oaia, iar Farrell rîdea şi spunea :

— Mai fă o dată, Harold. Fă cum face capra !

— Toţi sînt împotriva mea, s-a plîns Chaney.

Lucky Ned Pepper s-a uitat şi s-a convins că şeile erau bine strînse.

— Ned, a spus Bob Mexicanul, hai să împărţim acum cîştigul.

— E timp destul pentru asta la „Vechiul sălaş", a răspuns căpetenia banditilor.

— Am dat pînă acum două lovituri. Am pierdut doi oameni. M-aş simţi mai bine dacă mi-aş căra eu singur partea.

— Am crezut, Bob, că doreşti să cîştigm timp.

— N-o să ne ia mult. O să mă simt mai liniştit.

— Foarte bine. Îmi convine şi mie. Vreau să te simţi liniştit, a spus Ned.

A început să scotocească într-una din raniţe, a scos patru pachete de bancnote şi i le-a azvîrlit lui Bob.

— Îţi ajunge ?

— Nu stai să numeri ? a întrebat Bob Mexicanul.

— N-o să ne certăm acuma pentru doi, trei dolari.

Apoi i-a dat un pachet lui Harold Permalee şi o singură bancnotă de cincizeci de dolari lui Farrell Permalee. Fraţii au prins să chiăie :

— Huuu...haaa ! Huuu...haaa !

M-a mirat faptul că nu cereau mai mult, avînd în vedere cît de mare fusese captura, dar am presupus că se învoiseră la o sumă fixă pentru serviciile lor. Cred, de asemenea, că nu prea cunoşteau valoarea banilor.

Lucky Ned Pepper s-a dus să strîngă mai bine cataramele raniţei.

— Las partea ta lîngă a mea, Tom. Ţi-o dau la noapte, la „Vechiul sălaş".

— Toate îmi merg prost, a oftat Chaney.

Bob Mexicanul a mai pus o întrebare :

— Ce facem cu sacul cu mandate ?

— Ce să fie ? i-a răspuns Lucky Ned Pepper. Aştepţi vreo scrisoare, Bob ?

— Dacă sînt niscaiva bani înăuntru, nu văd de ce nu i-am lua acum. N-are rost să cărăm sacul cu noi şi să le mai oferim o probă.

— Tot nu te simţi liniştit ?

— Te legi prea mult de vorbele mele, Ned !

Lucky Ned Pepper a căzut pe gînduri.

— Fie şi aşa, a spus el.

A desfăcut iar cataramele, a scos un sac sigilat, din pînză de cort, l-a spintecat cu un cuțit Barlow și i-a răsturnat conținutul pe jos. A început să rîdă prostește :

— Dar de Crăciun !

Așa își strigă unul altuia copiii în dimineața de Crăciun, întrecerea constînd în a fi primul care s-o strige. Nu-mi trecuse pînă atunci prin cap că tîlharul ăsta desfigurat avusese și el o copilărie. Îmi închipui că trebuie să fi chinuit de moarte pisicile și să fi scos urlete sălbatice în biserică, asta doar dacă nu dormea. Nimeni nu s-a găsit să-l strunească. Vechea poveste !

În sac se aflau numai vreo șase, șapte pachețele. Erau scrisori personale, una cu douăzeci de dolari înăuntru, și niște acte care păreau contracte. Lucky Ned Pepper s-a uitat la ele și le-a aruncat. Un plic gros, cenușiu, legat cu panglică, conținea niște ordine de plată în valoare de o sută douăzeci de dolari fiecare, emise de Banca Comercială Whelper din Denison, în Texas. Într-un alt plic se afla un cec.

Lucky Ned Pepper l-a studiat, apoi m-a întrebat :

— Citești bine ?

— Citesc foarte bine, i-am răspuns.

Mi l-a întins.

— Pot să fac ceva cu el ?

Era un cec emis de casierul de la „Grangers Trust Co." din Topeka, în Kansas, în valoare de 2,75 dolari și plătibil unui anume Marshall Purvis.

— Văd cît valorează, a adăugat banditul. E bun ?

— E bun dacă și banca e bună. Dar trebuie semnătura acestui Purvis. Banca garantează contul din care a fost emis cecul.

— Și hîrtiile astea ?

M-am uitat la ordinele de plată. Erau noi nouțe. Am spus :

— Nu sînt semnate. Sînt valabile numai dacă sînt semnate.

— Nu poți să le semnezi tu ?

— E nevoie de semnătura domnului Whelper, președintele băncii.

— Și e un nume chiar atît de greu de scris ?

— E un nume neobișnuit, dar nu greu de scris. Se află tipărit chiar aici. Iată semnătura, semnătura tipărită a lui Monroe G. B. Whelper, președintele Băncii Comerciale Whelper din Denison, în Texas. La fel trebuie să apară și dincoace.

— Vreau să le semnezi. Împreună cu cecul.

Firește că nu doream să-mi pun cunoștințele la dispoziția acestui tîlhar și că mă codeam.

— Am să-ți trag la pumni în creștet pînă cînd o să-ți răsune tot capul, m-a amenințat el.

— N-am cu ce să scriu, am spus.

Ned Pepper a scos un cartuș de la cingătoare și și-a desfăcut din nou cuțitul Barlow.

— O să meargă. O să răzuiesc plumbul.

— Trebuie semnate cu cerneală.

A intervenit și Bob Mexicanul :

— Ned, de treaba asta ne putem ocupa mai tîrziu. Cere timp.

— O facem acum, a răspuns căpetenia bandiților. Doar tu, și nu altul, ai vrut să ne uităm la scrisori. Cîteva mîzgăleli acolo, după care hîrtia o să prețuiască peste patru mii de dolari. Fata se pricepe. Harold, du-te la grămada de gunoi și adu-mi o pană bună de curcan, una uscată, mare, din coadă.

A smuls apoi cu dinții lui sparți gloanțele din cartuș și a vărsat pulberea neagră în palmă. A scuipat peste ea prin strungăreață și a început să amestece cu degetul substanța aceea năclăită.

Harold Permalee a adus un întreg mănunchi de pene și Lucky Ned Pepper a ales una și i-a retezat vîrful. A înmuiat-o în „cerneală" și și-a scris numele pe încheietura mîinii, cu niște litere puerile.

— Uite ! Privește ! Scrie NED, nu-i așa ?

— Da, scrie Ned, am spus eu.

Mi-a întins pana, și mi-a poruncit :

— Acum dă-i drumul.

O lespede netedă, cu unul din contractele găsite așternut deasupra, servea de birou. Nu-mi stă în fire să fac treabă de mîntuială atunci cînd e vorba de scris, așa că m-am străduit să copiez cu toată fidelitatea semnătura domnului Whelper. Oricum, condeiul și așa-zisa cerneală nu

erau deloc satisfăcătoare. Scrisul sălta brusc, se lăbărța, apoi se strangula tot atît de brusc. Părea să fie executat cu un simplu beţişor. Mă gîndeam : *Cine o să creadă că domnul Whelper îşi semnează actele cu un beţişor ?*

Dar ignorantul şef al bandiţilor ştia prea puţine lucruri despre lumea bancară şi părea să fie mulţumit. Aşterneam semnătură după semnătură, folosind palma lui drept călimară. Era foarte obositor. De îndată ce isprăveam cu un ordin de plată, mi-l smulgea şi-mi întindea altul.

— Sînt tot atît de preţioase ca şi aurul, Bob, a spus el. O să le încasez la alde Colbert.

— Nici o hîrtie nu e la fel de preţioasă ca aurul. Asta-i convingerea mea, i-a răspuns Bob.

— Asta dovedeşte cît de multe ştie un blestemat de mexican.

— Fiecare om cu principiile lui. Spune-i fetei să se grăbească.

Odată treaba sfîrşită, Lucky Ned Pepper a vîrît cecul şi ordinele de plată în plicul cenuşiu, iar pe acesta în raniţă, la păstrare. Apoi i s-a adresat lui Chaney :

— Tom, ne vedem la noapte. Poartă-te bine cu fata. Micul Carroll o să fie aici mai înainte de a-ţi da tu seama.

După care cei patru s-au îndepărtat, mînîndu-şi caii fără să-i încalece, întrucît panta era foarte abruptă şi plină de hăţişuri.

Mă aflam singură cu Tom Chaney !

Stătea de cealaltă parte a focului, cu pistolul meu la centură şi cu puşca Henry pe genunchi. Merita să te uiţi la faţa lui neagră. Am aţîţat focul şi am aşezat nişte cărbuni de jur împrejurul uneia dintre cutiile cu apă.

Chaney mă urmărea.

— Ce faci ? m-a întrebat el.

— Încălzesc nişte apă ca să-mi pot spăla negreala de pe mîini.

— Puţină murdărie n-are cum să-ţi dăuneze.

— Da, într-adevăr, căci altfel tu şi fîrtaţii tăi aţi fi cu siguranţă morţi. Ştiu că n-are cum să-mi dăuneze, totuşi prefer să mă spăl.

— Nu mă provoca. Vrei să ajungi în puţ ?

— Lucky Ned Pepper te-a avertizat că, dacă te porţi urît cu mine, nu-ţi mai dă nici un ban. E om de cuvînt.

— Mă tem că nici nu se gîndeşte să-mi dea vreun ban. Cred că m-a părăsit, ştiind că voi fi prins dacă o iau pe jos.

— Ţi-a făgăduit să te aştepte la „Vechiul sălaş".

— Gura ! Trebuie să mă gîndesc la situaţia în care mă aflu şi cum să mă salvez.

— Ce să mai spun de situaţia mea ! Cel puţin pe tine nu te-a părăsit un om căruia i-ai dat bani şi care şi-a luat angajamentul să te apere.

— Copil sîcîitor ! Ce ştiu unii ca voi despre nenorocire şi despre vitregia soartei ? Şi acum gura ! Vreau să mă gîndesc.

— Te gîndeşti la „Vechiul sălaş" ?

— Nu, nu mă gîndesc la „Vechiul sălaş". Numai Carroll Permalee ar putea veni cu vreun cal. Dar nu s-au dus la „Vechiul sălaş". Nu sînt eu atît de uşor de fraierit cum cred unii.

M-am gîndit să-l întreb despre cealaltă monedă, apoi m-am înfrînat, de teamă să nu mă forţeze să i-o dau şi pe aceea pe care o recuperasem. Am spus :

— Ce-ai făcut cu iapa tatei ?

Nu mi-a răspuns.

— Dacă mă laşi să plec în clipa asta, îmi ţin gura şi vreme de două zile nu dezvălui la nimeni locul în care te ascunzi.

— Află că am o rezolvare mult mai bună. Pot să-mi asigur tăcerea ta pe vecie. Şi acum îţi spun pentru ultima oară să încetezi cu trăncăneala.

Apa încă nu fierbea, începuse doar să scoată un pic de abur ; folosindu-mă de o cîrpă, am apucat cutia şi i-am azvîrlit-o lui Chaney în faţă, apoi am sărit în picioare şi am zbughit-o într-o goană nebună. Deşi luat prin surprindere, Chaney a reuşit să-şi şteargă obrazul. A scos un urlet şi a pornit cît ai bate din palme pe urmele mele. Planul meu disperat era să ajung în dreptul copacilor. Odată ajuns acolo, nădăjduiam să scap de el strecurîndu-mă prin desişuri.

Dar n-a fost să fie aşa ! Chiar în clipa în care am atins marginea pragului stîncos, Chaney m-a apucat de haină pe la spate, ridicîndu-mă brusc în aer. Primul meu gînd a fost : *S-a zis cu mine !* Chaney m-a înjurat şi m-a lovit cu ţeava

revolverului în cap. Lovitura lui m-a făcut să văd stele verzi şi am ajuns astfel la concluzia că fusesem împuşcată, deoarece nu cunoşteam senzaţia pe care ţi-o provoacă un glonţ cînd te izbeşte în cap. Gîndurile mi s-au întors spre casa noastră liniştită din Arkansas şi spre biata mea mamă, pe care veştile aveau s-o doboare. Întîi bărbatul şi acum cel mai mare dintre copii, dispăruţi la interval de numai două săptămîni şi expediaţi în lumea umbrelor de aceeaşi mînă sîngeroasă. Iată încotro îmi zburau gîndurile.

Brusc mi-a răsunat în ureche o voce cunoscută ; cuvintele erau aspre, poruncitoare :

— Mîinile sus, Chelmsford ! Iute mişcarea ! S-a isprăvit cu tine ! Ai grijă ce faci cu pistolul !

Era LaBoeuf, texanul. Urcase prin spate şi, am avut impresia, pe jos, căci gîfîia. Se oprise la vreo zece paşi distanţă, cu puşca îndreptată spre Chaney.

Chaney şi-a descleştat mîna de pe haina mea şi a azvîrlit revolverul.

— Totul e împotriva mea, a spus el.

Am luat de jos revolverul.

— Eşti rănită, Mattie ? m-a întrebat LaBoeuf.

— Am în cap un cucui care mă doare.

— Văd că sîngerezi, i s-a adresat el lui Chaney.

— M-a rănit fata asta, a răspuns Chaney. M-a împuşcat în coaste şi acum iar a început să-mi curgă sînge. Mă doare de cîte ori tuşesc.

— Unde e Rooster ? am întrebat.

— Jos în vale, supraveghează ieşirea. Hai să găsim un loc de unde să putem vedea. Mişcă-te cu grijă, Chelmsford !

Ne-am îndreptat spre colţul de nord-vest al pragului, ocolind puţul cu care pînă nu de mult mă ameninţase Chaney.

— Ai grijă cum păşeşti, l-am avertizat eu pe texan. Tom Chaney susţine că dedesubt sînt şerpi veninoşi, care îşi fac somnul de iarnă.

Celălalt colţ al pragului ne oferea o perspectivă limpede. Coasta împădurită se termina brusc sub noi, continuîndu-se cu o poiană. Poiana asta, uniformă şi larg deschisă, era situată la o înălţime destul de mare ; acolo unde se sfîrşea ea, începea coborîşul către zona aflată în afara munţilor Winding Stair.

Nici nu ne-am aşezat bine la pîndă, că am şi fost răsplătiţi: Lucky Ned Pepper şi tovarăşii lui ieşeau dintre copaci, pătrunzînd în poiană. Au încălecat pe cai şi au luat-o spre apus, îndepărtîndu-se de noi. Abia îşi începuseră ei goana, cînd un călăreţ singuratec şi-a făcut apariţia dintre arbuşti, la capătul de apus al cîmpiei. Calul mergea agale, iar călăreţul, care-l mîna spre mijlocul terenului aceluia deschis, s-a oprit la un moment dat, ca să taie astfel calea celor patru criminali.

Da, era Rooster Cogburn! Banditii s-au oprit şi ei, brusc, şi-l înfruntau acum de la o distanţă de vreo şaptezeci, optzeci de iarzi. Rooster avea în mîna stîngă un revolver, în vreme ce cu dreapta ţinea dîrlogii.

— Ned, unde e fata? a întrebat el.

— Ultima oară cînd am văzut-o era perfect sănătoasă, i-a răspuns Ned. Acum nu mai dau socoteală pentru ea.

— Ba o să dai socoteală chiar acum. Unde e?

LaBoeuf s-a înălţat, şi-a pus mîinile pîlnie la gură şi a strigat în vale:

— E sănătoasă, Cogburn! L-am prins şi pe Chelmsford. Apoi, către mine:

— Dă-i un semn.

I-am confirmat spusele, strigînd la rîndul meu:

— Sînt teafără, Rooster! Am pus mîna şi pe Chaney. Trebuie s-o întinzi de-acolo.

Banditii s-au întors să privească în sus la noi; fără îndoială, erau surprinşi şi cam încurcaţi de evoluţia lucrurilor. Rooster nu ne-a răspuns şi n-a dat nici un semn că ar avea de gînd să părăsească locul.

Lucky Ned Pepper l-a întrebat:

— Ei, Rooster, ne laşi cale liberă? Avem treabă altundeva.

— Harold, aş vrea ca tu şi fratele tău să staţi deoparte, a spus Rooster. Voi doi nu mă interesaţi azi. Rămîneţi deoparte şi nu vi se întîmplă nimic.

Drept răspuns, Harold Permalee a scos un *cucurigu*, făcîndu-l pe fratele lui, Farrell, să rîdă din toată inima.

— Ce urmăreşti? Unul contra patru ţi se pare o luptă egală? a intervenit Lucky Ned Pepper.

— Am de gînd să termin cu tine într-o clipă, Ned, sau să te văd spînzurat la Fort Smith, atunci cînd va găsi judecătorul Parker de cuviinţă. Ce preferi ?

Lucky Ned Pepper a izbucnit în rîs.

— Pălăvrăgeală nerușinată de grăsan cu un singur ochi !

— Pune mîna pe armă, pui de căţea, i-a strigat Rooster.

A prins dîrlogii cu dinţii, a scos şi celălalt revolver, şi-a înfipt pintenii în coastele bravului Bo şi a pornit-o direct spre bandiţi. Era un adevărat spectacol ! Îşi ţinea pistoalele depărtate, în dreptul urechilor armăsarului, care se sălta în două picioare şi zvîrlea din copite. Cei patru bandiţi au acceptat lupta, scoţîndu-şi şi ei armele şi dînd pinteni cailor. Era o mişcare îndrăzneaţă din partea şerifului, de a cărui bărbăţie şi de al cărui curaj mă îndoiesem. Lipsit de curaj ? Rooster Cogburn ? *Nici pe departe !*

LaBoeuf şi-a înălţat instinctiv arma, apoi a rămas liniştit şi n-a mai tras. L-am prins de haină, strigînd :

— Împuşcă-i !

— Sînt prea departe şi se mişcă prea repede.

Cred că primii au început să tragă bandiţii, deşi cu larma şi cu fumul care se iscaseră nu puteam fi sigură. Ştiu doar că şeriful a pornit călare spre ei cu atîta hotărîre şi fără pic de ezitare, încît bandiţii au „rupt rîndurile" înainte de-a fi ajunşi, iar Rooster a galopat printre ei cu revolverele strălucindu-i şi fără să ţintească, doar corectînd direcţia ţevilor şi zvîrlindu-şi repede capul dintr-o parte într-alta, ca să-şi aducă ochiul teafăr pe direcţia ţintei.

Primul care a căzut a fost Harold Permalee. Şi-a aruncat puşca în aer, s-a apucat cu mîinile de gît şi s-a prăbuşit peste crupa calului. Bob Mexicanul galopa ceva mai retras şi, lipit de cal cum stătea, a spălat putina cu partea lui de cîştig. Farrell Permalee a fost şi el atins, apoi calul i s-a prăbuşit, cu un picior rupt, şi Farrell a fost zvîrlit cu putere, găsindu-şi şi el moartea.

Am crezut că Rooster scăpase teafăr şi nevătămat, dar de fapt se alesese cu vreo cîteva alice în obraz şi în umăr, iar Bo, calul lui, fusese lovit mortal. Cînd Rooster a încercat să apuce din nou hăţurile cu dinţii şi s-a întors să reia atacul, armăsarul s-a prăbuşit într-o parte, prinzîndu-l dedesubt.

Cîmpul de bătaie rămăsese acum pe seama unui singur călăreț — și acesta era Lucky Ned Pepper. Își mîna calul în cerc. Brațul stîng îi atîrna fără vlagă și fără să-i mai fie de vreun folos, dar în mîna dreaptă banditul încă mai ținea un revolver. A strigat:

— Hei, Rooster, sînt ciuruit tot.

Rooster își pierduse în timpul căderii pistoalele și se lupta acum să-și scoată arma blocată sub greutatea lui și a calului. Lucky Ned Pepper s-a repezit în galop asupra șerifului neajutorat. LaBoeuf s-a tras iute lîngă mine, ghemuindu-se, cu arma în mînă și cu coatele sprijinite pe genunchi. I-a trebuit doar o clipă ca să-și fixeze ținta și să slobozească un foc din puternica lui armă. Glontele a zburat ca o rîndunică spre căpățîna lui Ned Pepper — și acesta s-a prăbușit mort în șa. Calul s-a ridicat în două picioare, zvîrlind trupul banditului, și a luat-o la goană înspăimîntat. Magnifica împușcătură a lui LaBoeuf pornise de la o distanță de peste șase sute de iarzi. De asta pot să jur.

— Uraaa! am exclamat eu cu bucurie. Trăiască texanul! O lovitură de mare clasă!

LaBoeuf era mulțumit de sine și și-a încărcat din nou arma.

Prizonierul are un avantaj față de paznicul său, și anume acela că se străduiește tot timpul să scape și pîndește toate ocaziile favorabile, pe cînd omul care-l escortează nu se gîndește să fie mereu cu ochii în patru. Odată ce l-a prins, aproape nimic nu mai e necesar, crede paznicul, în afară de prezența și de amenințarea forței superioare. Se gîndește la lucruri vesele și-i îngăduie minții s-o ia razna. Căci dacă s-ar întîmpla altfel, paznicul ar deveni un prizonier al prizonierului.

Așa se face că, timp de o clipă, atenția lui LaBoeuf (ca și a mea) a fost în mod periculos abătută de aprecierea asupra împușcăturii care-i salvase lui Rooster Cogburn viața. Profitînd de ocazie, Tom Chaney a pus mîna pe un pietroi cam de mărimea unui dovleac necopt și a spart cu el capul lui LaBoeuf.

Texanul s-a prăbușit, gemînd. Eu am țipat, am sărit repede în picioare și am început să mă trag înapoi; țineam din nou pistolul îndreptat spre Tom Chaney, care se căz-

nea să ajungă la pușca Sharps. Oare și de data asta vechiul revolver avea să-mi înșele așteptările ? Speram că nu.

Am împins cocoșul și am apăsat pe trăgaci. Încărcătura a făcut explozie, trimițînd o mică ghiulea de plumb, ghiuleaua dreptății, prea multă vreme amînată, în creierul criminal al lui Tom Chaney.

Totuși nu mi-a fost dat să gust victoria. Zdruncinîndu-mă serios, reculul m-a împins înapoi. Uitasem de groapa din spatele meu. Am alunecat peste buza ei, apoi m-am prăbușit și m-am lovit de pereții colțuroși, căutînd în tot acest răstimp, cu disperare, ceva de care să mă agăț, dar degeaba. Am atins fundul gropii cu o bufnitură surdă, care m-a buimăcit cu totul. Aerul mi s-a scurs din plămîni și, pînă să pot respira din nou, am rămas o vreme nemișcată. Eram năucită și aveam senzația că sufletul îmi părăsește trupul, volatilizîndu-se pe gură și pe nări.

Mi se părea că zac întinsă, dar, cînd am vrut să mă ridic, mi-am dat seama că stăteam în picioare, împlîntată într-o mică adîncitură ; partea de jos a trupului îmi rămăsese înțepenită între pietre acoperite cu mușchi. Brațul drept, strîns lipit de coapsă, nu mi-l puteam elibera. Cînd am încercat să mă folosesc de mîna stîngă și să mă cațăr afară din groapă, am constatat cu uimire că stătea îndoită într-o poziție nefirească. Mi-o fracturasem ! Durerea nu era prea mare, semăna cu „furnicăturile" provocate de amorțeală. Aproape că nu-mi mai simțeam degetele : și abia mai aveam putere să mă țin. Încercam să nu mă proptesc în mîna stîngă, temîndu-mă că apăsarea ar dăuna fracturii și mi-ar pricinui dureri.

Era frig și întuneric acolo în groapă, deși nu întuneric de-a binelea. Cîteva raze anemice de soare se strecurau totuși din înalt, ajungînd pe fundul stîncos al cavernei. Mi-am ridicat privirile în sus și am văzut zburînd firicelele de praf stîrnite de căderea mea.

Am zărit pe pietrele din jur bucăți de hîrtie, mai multe bețe, o pungă veche de tutun și pete de grăsime, acolo unde tîlharii goliseră tigăile. Am mai zărit colțul unei cămăși bărbătești de culoare albastră, restul acesteia rămînînd în umbră. Nu erau șerpi prin preajmă. Slavă Domnului că nu erau !

Mi-am adunat puterile, și am strigat :

— Ajutor ! LaBoeuf ! Mă auzi ?

Nici un răspuns. Nu ştiam dacă texanul mai trăia sau murise. Tot ce auzeam era vîjîitul slab al vîntului de deasupra, precum şi nişte triluri slabe şi un fel de „chiţcăituri" în spatele meu. Nu mi-am putut da seama ce erau şi nici de unde proveneau.

Mi-am reînnoit eforturile, încercînd să mă eliberez, dar sforţarea asta m-a făcut să alunec şi mai jos în groapa cu muşchi. *Aşa nu merge*, m-am gîndit eu. Am încetat orice manevră, de teamă să nu alunec prin gaură în hăul de întuneric pe care mi-l puteam doar imagina. Picioarele mi se bălăbăneau libere şi pantalonii mi se trăseseră în sus, lăsîndu-le dezgolite. Am simţit cum mi se freacă ceva de piele şi am exclamat în gînd : *Păienjeni !* Am început să împing şi să dau din picioare, apoi, cînd am mai alunecat cîţiva centimetri, m-am oprit. Din nou un fel de freamăt, pînă cînd am priceput că dedesubt se aflau *lilieci*. Ei făceau zgomotul acela — şi animalul care se lipise de piciorul meu fusese un liliac. Da, îi deranjasem. Groapa în care mă trezisem atît de strașnic imobilizată era locul pe unde ieşeau afară din adăpost.

Nu mă temeam prosteşte de lilieci ; îi cunoşteam ca pe nişte făpturi mititele şi sfioase, dar ştiam totodată că sînt purtătorii înspăimîntătoarei turbări, împotriva căreia nu există leac. Ce vor face oare atunci cînd va veni noaptea şi timpul ca ei să-şi ia zborul şi vor găsi ieşirea către lumea exterioară astupată ? Dacă mă voi lupta cu ei, lovindu-i, cu siguranţă că voi aluneca prin gaură. Dar bănuiam că nu voi avea deloc chef să stau nemişcată şi să-i las să mă muşte.

Noaptea ! Urma deci să rămîn acolo pînă la căderea nopţii. Trebuia să nu-mi pierd capul şi să termin cu asemenea gînduri. Ce-o fi cu LaBoeuf ? Şi ce s-o fi întîmplat cu Rooster Cogburn ? Nu mi se păruse că ar fi rănit cînd se răsturnase de pe cal. Dar cum să descopere că am căzut în groapă ? Nu-mi plăcea cîtuşi de puţin situaţia în care mă aflam.

M-am gîndit să aprind nişte cîrpe şi să-i transmit astfel un semnal, dar fără chibrituri ideea nu făcea doi bani. Cu siguranţă că va veni cineva. Poate căpitanul Finch. Vestea schimburilor de focuri trebuie să se fi răspîndit, aşa că el va aduce un grup să facă cercetări. Da, o poteră de

şerifi. Principalul era să rezist. Fără îndoială că vor sosi ajutoare. Bine cel puţin că nu dădusem peste şerpi. Am hotărît să acţionez astfel: să strig după ajutor din cinci în cinci minute, în măsura în care voi reuşi să apreciez corect scurgerea timpului.

Am scos pe loc un strigăt şi din nou mi-au răspuns în bătaie de joc ecoul propriei mele voci, vîntul, picurul apei în peşteră, zborul liliecilor. Ca să măsor timpul, număram. Lucrul ăsta îmi ţinea mintea ocupată şi-mi dădea senzaţia că am un plan.

N-ajunsesem prea departe cu numărătoarea, cînd trupul mi-a alunecat mai mult în jos şi mi-am dat seama cu strîngere de inimă că muşchiul care mă ţinuse ca într-o pecete prindea să cedeze, rupîndu-se. M-am uitat în jur după vreun punct de sprijin, chit că aveam braţul fracturat, dar n-am văzut decît pietre netede, fără pic de relief. Totul devenise acum o problemă de timp. Am mai alunecat puţin, pînă la nivelul cotului drept. Nodul osos îmi servea deocamdată ca punct de sprijin, dar simţeam cum muşchiul începe din nou să cedeze. O pană! Iată ce-mi trebuia! S-o înfig pe lîngă mine în deschizătură, astfel încît să rămîn bine fixată, ca un dop. Sau un băţ lung pe care să mi-l trec pe sub braţ.

Mi-am aruncat privirile în jos, după vreun obiect potrivit. Nici unul din beţele care se aflau acolo nu era destul de lung sau destul de rezistent pentru ceea ce aveam eu nevoie. Ah, dacă aş putea ajunge la cămaşa albastră! Ar fi ideală, îmi spuneam, ca s-o îndes lîngă mine. Tot scormonind şi încercînd să-i apuc poalele, am rupt un băţ. Cu cel de-al doilea am reuşit s-o aduc într-o poziţie mai bună; puteam acum s-o ating cu vîrful degetelor. Întinzînd braţul rupt, am apucat din greu pînza cu două degete şi am tras-o la lumină. Era neaşteptat de grea. Mi-am retras brusc mîna ca din faţa unei sobe încinse. Pînza acoperea cadavrul unui bărbat. Sau, mai precis, scheletul. El purta cămaşa. N-am făcut nimic vreme de un minut, atît de înfricoşătoare şi de neaşteptată era descoperirea. Distingeam o parte din rămăşiţe, capul cu fire de păr de un blond lucios sub un rest de pălărie neagră, un braţ fără mînecă şi trupul de la brîu în sus. Cămaşa era încheiată în două, trei locuri, mai aproape de gît.

Dar curînd mi-a revenit facultatea de a judeca: *Mă prăbuşesc! Am nevoie de cămaşa asta!* Gîndurile astea mi se învîrteau în cap. Îmi era silă de ceea ce urma să fac, dar nu exista altă ieşire din situaţia mea disperată. M-am hotărît să trag brusc de cămaşă, în speranţa că o voi desprinde de pe schelet. *Îmi trebuie cămaşa asta!*

Am apucat-o din nou şi am tras-o spre mine cît am putut de tare. Am simţit în braţ un junghi şi am dat drumul cămăşii. După cîteva înţepături, junghiul s-a mai domolit, făcînd loc unei dureri sîcîitoare, dar suportabile. Am examinat rezultatul eforturilor mele. Nasturii se desfăcuseră şi puteam să ating acum cadavrul. Cămaşa rămăsese petrecută uşor peste umeri şi peste oasele braţului. Am mai observat că mişcările făcute de mine dezveliseră cutia toracică a bietului om.

Să mai trag o dată, şi gata! — voi aduce trupul destul de aproape ca să pot scoate de pe el cămaşa! Pe cînd mă pregăteam pentru treaba asta, privirile mi s-au oprit (o mişcare?) în cavitatea dintre coastele cenuşii ale scheletului. M-am aplecat să văd mai bine. *Şerpi! Un întreg ghem de şerpi!*

M-am retras cît ai clipi, dar ştiam că, prizonieră cum mă aflam în capcana aceea cu muşchi, nu exista pentru mine nici un mijloc real de apărare.

N-aş putea preciza numărul şerpilor din ghemul acela, căci unii erau mari, mai mari decît braţul meu, iar alţii mici, ajungînd pînă la dimensiunile unei mine de creion, dar cred că erau vreo patruzeci. Priveam înnebunită de groază cum se răsuceau leneş în pieptul omului. Le tulburasem somnul, acolo în ciudatul lor adăpost de iarnă, şi acum reptilele începuseră, mai mult sau mai puţin conştient, să se mişte şi să se desprindă din împletitură, căzînd ici şi colo. Iată, mă gîndeam eu, o schimbare binevenită. Îmi trebuia neapărat cămaşa; ca s-o obţin, însă, nu doream să stabilesc nici un fel de „contact" cu şerpii. Cîntăream situaţia şi în vremea asta alunecam şi mă duceam în jos spre... *ce* anume? Poate spre o apă neagră şi fără fund, în care peştii erau albi şi n-aveau ochi.

Mă întrebam dacă, în starea lor de letargie, şerpii puteau să muşte. Cred că nu vedeau bine, ba poate chiar deloc, dar am observat totodată că lumina şi căldura soarelui

îi înviorau. Pentru a stîrpi şobolanii, ţineam acasă, în magazie, doi şerpi cu ochelari, Saul şi Micuţul David ; nu mă temeam de ei, dar nu ştiam, într-adevăr, nimic despre şerpi. Ştiam doar că trebuie să ocoleşti, pe cît e posibil, şerpii numiţi „mocasini" şi şerpii cu clopoţei şi să-i omori dacă ai vreo săpăligă la îndemînă. Iată tot ce ştiam despre şerpii veninoşi.

Durerea din braţ mi se accentua. Simţeam cum stratul de muşchi cedează tot mai mult sub mîna dreaptă şi, în acelaşi timp, vedeam cum ies şerpii, tîrîndu-se, printre coastele omului. *Dumnezeu să mă ajute !*

Încleştîndu-mi maxilarele, am apucat osul dezgolit care ieşea din mîneca albastră a cămăşii. Am tras brusc şi l-am smuls din umăr. Groaznic, veţi zice, dar în felul ăsta aveam un obiect cu care să mă pot descurca.

Am studiat braţul smuls. Resturi de cartilaje îl menţineau întreg la încheietura cotului. Răsucindu-l de cîteva ori, am reuşit să-l rup. Am luat osul mai lung şi mi l-am pus la subsuoară, ca să-mi servească drept proptea. El m-ar fi împiedicat să alunec prin deschizătură, dacă aş fi ajuns pînă acolo. Era lung de tot şi, nădăjduiam eu, rezistent. Bine că bietul om fusese înalt !

Îmi mai rămăseseră cele două oase ale braţului, apoi palma şi încheietura, prinse laolaltă. Apucînd bucata asta la cot, am început s-o folosesc drept instrument cu ajutorul căruia să ţin şerpii la distanţă.

— Plecaţi ! le spuneam eu, atingîndu-i. Căraţi-vă !

Toate bune, pînă cînd am băgat de seamă că agitaţia nu făcea decît să-i trezească. Cu încercările mele de a-i ţine la distanţă, de fapt îi stîrneam. Se mişcau foarte încet, dar erau atît de mulţi încît nu-i puteam supraveghea pe toţi.

Fiecare lovitură pe care le-o dădeam îmi provoca o durere usturătoare în braţ şi vă puteţi lesne închipui că loviturile acelea nu erau destul de puternice ca să omoare nişte şerpi. Nici nu urmăream asta. Vroiam doar să-i ţin la distanţă şi să-i împiedic să mi se strecoare în spate. Cîmpul meu de acţiune era restrîns, 180 de grade de la stînga la dreapta, şi ştiam că dacă şerpii cu clopoţei vor ajunge în spatele meu, mă voi afla la „strîmtoare".

Am auzit zgomot deasupra capului. O ploaie de nisip şi de pietricele a prins să se reverse peste mine, ca o cascadă.

— Ajutor ! am strigat eu. Sînt aici jos ! Am nevoie de ajutor !

Mă gîndeam : *Mulţumescu-ţi ţie, Doamne. Tot a venit cineva. Curînd o să scap din iadul ăsta.* Cîteva picături au împroşcat o piatră aflată chiar în faţa mea. Era sînge.

— Grăbiţi-vă ! am strigat. Mă aflu aici printre şerpi şi schelete !

Am auzit apoi o voce bărbătească :

— Pun prinsoare că pînă la primăvară o să mai existe unul. Unul mic şi deşirat !

Era vocea lui Tom Chaney ! Nu-l doborîsem cum trebuia ! Probabil că stătea sprijinit de marginea gropii şi că sîngele îi picura din rana de la cap.

— Îţi place ? m-a luat el în rîs.

— Aruncă-mi o funie, Tom. Nu poţi fi atît de hain încît să mă laşi aici !

— Zici că nu-ţi place ?

Apoi am auzit strigăte, zgomot de încăierare şi un pîrîit îngrozitor ; cu patul puştii, Rooster Cogburn sfărîmase capul însîngerat al lui Tom Chaney. A urmat o surpare năvalnică de pietriş şi de praf. Lumina a fost astupată. Am întrezărit un obiect mare prăvălindu-se spre mine. Era trupul lui Tom Chaney. M-am lăsat cît mai mult pe spate, ca să evit lovitura, însă chiar şi aşa, aproape că m-a atins. A căzut drept peste schelet, rupînd oasele, umplîndu-mi faţa şi ochii de praf şi împrăştiind şerpii uluiţi — care încotro. Şerpii se foiau acum cu toţii în jurul meu ; am început să-i lovesc cu atîta înverşunare, încît trupul mi-a alunecat prin gaură. *Sfîrşitul !*

Nu ! M-am oprit brusc ! Tremurînd din toate mădularele, spînzuram deasupra hăului, sprijinită de osul de la subsuoară. Lilieci îşi luau zborul peste faţa mea, iar cei rămaşi dedesubt tăbărau pe mine ca ciorile pe crengile unui copac, la asfinţitul soarelui. Doar capul, braţul şi umărul stîng îmi mai rămăseseră deasupra. Atîrnam într-o poziţie groaznică. Osul se încovoiase sub greutate şi mă întrebam dacă va rezista. Nu mai puteam să-mi folosesc braţul ca să mă apăr de şerpi, trebuia să mi-l ţin strîns încleştat pe bucata aceea de os.

— Ajutor ! Am nevoie de ajutor !

Vocea lui Rooster a ajuns, bubuind, pînă la mine :

— Eşti teafără ?

— Nu ! Mă aflu într-o situaţie disperată. Grăbeşte-te !

— Îţi arunc o funie. Petrece-o pe la subsuori şi fă-i un nod zdravăn.

— Nu pot lega funia. Trebuie să cobori şi să mă ajuţi. Grăbeşte-te ! Cad ! Peste tot în jurul capului meu sînt şerpi !

— Ţin-te ! Ţin-te bine ! am auzit încă o voce.

Era LaBoeuf. Texanul supravieţuise loviturii. Scăpaseră şi unul, şi celălalt.

Priveam cum doi şerpi îşi împlîntaseră şi-şi afundau acum dinţii ascuţiţi în obrazul şi în gîtul lui Tom Chaney. Lipsit de viaţă, trupul nu opunea nici o rezistenţă. *Scîrbele astea pot muşca şi în decembrie, şi iată dovada !* Un şarpe ceva mai mic s-a apropiat şi şi-a frecat botul de mîna mea. Mi-am mişcat puţin mîna ; s-a mişcat şi reptila, atingîndu-mi din nou carnea cu botul. S-a mai apropiat puţin şi a început să-şi frece partea inferioară a maxilarului de dosul mîinii mele.

Pe umărul stîng, am zărit cu coada ochiului un alt şarpe. Stătea acolo nemişcat, fără pic de vlagă. Nu puteam să-mi dau seama dacă era mort sau numai adormit. Oricum ar fi fost, n-aveam chef de prezenţa lui, aşa c-am început să-mi legăn uşor trupul dintr-o parte într-alta. Mişcarea asta l-a făcut să se rostogolească, întorcîndu-l cu burta albă în sus. Mi-am scuturat umărul şi şarpele a căzut în hăul de sub mine.

Am simţit apoi o înţepătură şi am văzut cum celălalt şarpe, mai mic, îşi retrage capul de pe mîna mea, cu un strop de venin chihlimbariu pe bot. Mă muşcase ! Din cauza poziţiei incomode, braţul îmi zăcea ca mort şi n-am prea simţit durerea. Parcă m-ar fi pişcat un tăun. Cum şarpele era mic, m-am socotit norocoasă. Asta arată cît de puţine cunoştinţe aveam pe atunci în domeniul ştiinţelor naturii. Oameni care se pricep mi-au spus că şerpii mai tineri poartă otrava cea mai violentă şi că puterea acesteia scade odată cu vîrsta. Cred în spusele lor.

Proptindu-şi picioarele de pereţii grotei, cu o funie încolăcită în jurul mijlocului, Rooster cobora în salturi mari ; peste mine se abătea din nou o avalanşă de pietricele şi de praf. Rooster a aterizat cu o bufnitură grea şi pe urmă a

făcut parcă totul dintr-o dată. M-a înhăţat pe la spate de gulerul de la haină şi de la bluză, şi m-a săltat în sus cu o mînă, lovind în acelaşi timp şerpii şi împuşcîndu-i cu revolverul. Zgomotul mă asurzea şi-mi dădea dureri de cap.

N-aveam pic de siguranţă în picioare. Abia reuşeam să stau dreaptă.

— Poţi să te ţii de gîtul meu? m-a întrebat Rooster.

— Da, o să încerc, am răspuns eu.

Am zărit pe faţa lui două găuri de un roşu închis, cu firicele de sînge închegat, acolo unde îl izbiseră alicele. Rooster s-a aplecat şi eu l-am prins de după grumaz cu braţul drept, suindu-mă în cîrca lui. A încercat să se caţere pe funie doar cu mîinile, căci picioarele şi le proptea pe pereţii grotei, dar după vreo trei asemenea manevre a fost nevoit să-şi dea din nou drumul în jos. Greutatea noastră pusă la un loc era prea mare pentru el. Rooster avea umărul drept sfîşiat de un glonţ, deşi în clipa aceea nu ştiam.

— Rămîi în cîrca mea, a spus el, lovind şi strivind şerpii cu piciorul, în vreme ce-şi încărca iar revolverul.

Un şarpe mare, bătrîn, s-a încolăcit în jurul cizmei lui Rooster, dar a plătit îndrăzneala asta cu capul.

— Crezi că te poţi căţăra pe funie? m-a întrebat Rooster.

— Mi-am rupt braţul. Şi m-a muşcat şi un şarpe.

S-a uitat la mîna mea, şi-a scos pumnalul şi a făcut în locul acela o incizie. A stors apoi sîngele, a luat nişte tutun, l-a mestecat repede în gură şi a pus pasta obţinută peste rană, ca să absoarbă otrava. După care mi-a înfăşurat strîns funia în jurul braţelor şi i-a strigat texanului:

— Apucă funia, LaBoeuf! Mattie e rănită. Trage-o în sus cu mişcări încete. Mă auzi?

— O să fac tot ce pot, a răspuns LaBoeuf.

Funia s-a întins şi m-a săltat pe vîrfurile picioarelor.

— Trage! a strigat Rooster. Pe faţă a muşcat-o un şarpe, omule. Trage!

Dar LaBoeuf nu era în stare, slăbit cum se afla, cu braţul lipsit de vlagă şi cu capul zdrobit.

— Nu merge, a spus el. O să încerc cu calul.

A legat în cîteva clipe funia de şaua unui ponei.

— Gata! a strigat texanul. Ţineţi-vă bine.

— Dă-i drumul, a spus Rooster.

Îşi petrecuse funia în jurul şoldurilor şi încă o dată în jurul mijlocului. Cu cealaltă mînă mă ţinea pe mine. Am fost traşi în sus. La capătul funiei simţeam acum forţă, nu glumă. Ne ridicam în salturi. Slujindu-se de picioare, Rooster avea grijă să nu atingem pereţii stîncoşi ai grotei. Ne juliserăm un pic amîndoi.

Soare şi cer albastru! Eram atît de slăbită, încît zăceam la pămînt şi nu puteam să scot nici o vorbă. Priveam cu ochii pe jumătate închişi, ca să mă acomodez cu lumina orbitoare, şi am văzut că LaBoeuf îşi sprijinea capul însîngerat în palme şi gîfîia de pe urma efortului depus pentru a mîna calul. Era vorba de Negruţ! Ne salvase poneiul acela pipernicit! *Mezinul, bătaia de joc a tuturor, ajunsese mîndria familiei*, mi-a trecut mie prin gînd.

Cu ajutorul unei cîrpe, Rooster mi-a fixat pe rană, în partea de jos a braţului, tutunul amestecat cu salivă.

— Poţi să mergi? m-a întrebat.

— Da, cred că da, am răspuns eu.

M-a condus spre cal; după ce am făcut cîţiva paşi, m-a cuprins ameţeala şi m-am prăbuşit în genunchi. Cînd mi-am revenit, Rooster m-a ajutat să încalec pe Negruţ. Mi-a pus picioarele în scări şi, cu o altă bucată de funie, mi-a înfăşurat mijlocul, legîndu-mă de şa. Apoi s-a suit la spatele meu.

— O să-ţi trimit ajutor de îndată ce va fi posibil. Nu te aventura prin împrejurimi, i s-a adresat lui LaBoeuf.

— Sper că n-ai de gînd să-l părăseşti, am spus eu.

— Trebuie să te duc la doctor, surioară, altfel s-a zis cu tine.

Apoi i s-a adresat din nou lui LaBoeuf, ca şi cum un gînd întîrziat i-ar fi străbătut mintea:

— Îţi rămîn dator pentru împuşcătura aia, prietene.

Texanul n-a spus nimic şi noi l-am lăsat acolo, sprijinindu-şi capul în palme. Cred că se simţea destul de rău. Rooster l-a îndemnat pe Negruţ la drum — şi credinciosul poneiu a început să se poticnească şi să alunece la vale pe coasta aceea abruptă şi plină de hăţişuri, pe unde călăreţii prevăzători şi-ar fi dus caii de dîrlogi. Coborîrea se dovedea periculoasă, mai cu seamă acum, datorită încărcăturii atît de grele din spinarea lui Negruţ. Era imposibil să te fereşti

de toate crengile. Rooster şi-a pierdut pălăria, dar n-a privit o dată înapoi.

Străbăteam la galop poiana unde se desfăşurase duelul fulgerător cu Ned Pepper şi cu banda lui. Abia puteam să-mi ţin ochii deschişi din cauza ameţelii; prin ceaţa lacrimilor, am zărit caii morţi şi trupurile bandiţilor. Durerea devenea tot mai tare şi începusem să plîng. Lacrimile îmi curgeau şiroaie pe obraz. După ce am coborît din munţi, am luat-o spre nord şi am ghicit astfel că ne îndreptam către Fort Smith. În ciuda încărcăturii, Negruţ îşi ţinea capul sus şi gonea ca vîntul, înţelegînd poate urgenţa misiunii. Rooster îi dădea pinteni şi-l biciuia fără întrerupere. Curînd am căzut într-o stare de leşin.

Cînd mi-am revenit în simţiri, am observat că mergeam mai încet. Gîfîind şi răsuflînd cu mare greutate, Negruţ dădea totuşi din el tot ce putea. N-aş fi în stare să spun cîte mile călărisem fără întrerupere. Sărmanul animal înspumat! Rooster îl biciuia întruna.

— Opreşte, am spus eu. Trebuie să oprim! E la capătul puterilor.

Rooster nu m-a băgat în seamă. Negruţ era cu totul sleit şi, cînd s-a împiedicat şi a dat să se oprească, Rooster şi-a scos pumnalul şi i-a crestat adînc greabănul.

— Opreşte! Opreşte! am strigat.

Negruţ a nechezat de durere şi, sub imboldul ei, a ţîşnit înainte. M-am luptat să apuc hăţurile, dar Rooster m-a plesnit şi mi-a dat mîinile la o parte. Plîngeam, ţipam. Cînd Negruţ a încetinit iar ritmul, Roaster a scos din buzunar nişte sare şi i-a frecat rana cu ea; poneiul a ţîşnit înainte, aşa cum făcuse şi înainte. Din fericire, în clipele următoare tortura a luat sfîrşit. Prăbuşindu-se la pămînt, Negruţ şi-a dat duhul. Inima lui vitează plesnise, iar a mea s-a frînt în două. Nici n-am ajuns bine jos, că Rooster mi-a şi tăiat legăturile. Mi-a poruncit să mă caţăr în spatele lui. L-am prins zdravăn de după grumaz, în vreme ce el îmi susţinea picioarele. A început să alerge, sau, mai bine zis, cu o asemenea greutate în cîrcă, să se mişte legănat. Răsuflarea îi devenise greoaie. Din nou mi-am pierdut cunoştinţa şi tot ce-mi mai amintesc e că, la un moment dat, Rooster mă purta în braţe, iar broboanele de sudoare de pe fruntea şi mustăţile lui îmi picurau pe gît.

Nu știu nimic despre oprirea noastră pe malul rîului Poteau, unde Rooster a luat o căruță și un atelaj de catîri de la niște vînători, amenințîndu-i cu arma. Nu vreau să sugerez că vînătorii ar fi refuzat să i le împrumute într-o situație de-o asemenea urgență, dar Rooster era prea grăbit ca să stea să le mai explice și pur și simplu le-a luat căruța și catîrii. Mai departe, urmînd cursul rîului, ne-am oprit la casa unui fermier indian înstărit, pe nume Cullen. Acesta ne-a dat o cabrioletă și o pereche de cai potriviți și l-a trimis pe unul dintre fiii lui, călare pe un ponei alb, să ne arate drumul.

Se lăsase noaptea cînd am ajuns la Fort Smith. Am pătruns în oraș pe o burniță rece. Îmi aduc aminte că am fost transportată la locuința doctorului J. R. Medill și mi-l mai aduc aminte pe doctorul Medill ținîndu-și pălăria deasupra lămpii cu gaz, ca s-o ferească de ploaie.

Zile întregi am zăcut într-o stare de letargie. Osul rupt mi-a fost îndreptat și o atelă mi-a fost fixată de-a lungul brațului. Palma mi s-a umflat și mi s-a înnegrit, apoi și încheietura. În cea de-a treia zi, doctorul Medill mi-a administrat o doză considerabilă de morfină și mi-a amputat brațul, chiar deasupra cotului, cu un fierăstrău mic de chirurgie. Cît a durat operația, mama și avocatul Daggett au stat lîngă mine. N-o să uit niciodată că mama, fire delicată cum era, nu s-a mișcat totuși din loc și nu s-a dat bătută. Îmi ținea mîna în mîna ei și plîngea.

După operație, am rămas în casa doctorului mai bine de-o săptămînă. Rooster m-a vizitat de două ori, însă eu eram atît de bolnavă și de „buimăcită", încît nu cred că am fost o companie prea plăcută. Pe obraz, în locurile din care doctorul Medill îi extrăsese alicele, Rooster avea lipite bucăți de plasture. Mi-a spus că potera de șerifi l-a descoperit în cele din urmă pe LaBoeuf, dar că texanul a refuzat să părăsească locul pînă cînd nu recuperează cadavrul lui Tom Chaney. Cum nici unul dintre șerifi nu ținea cu tot dinadinsul să intre în puț, LaBoeuf le-a cerut să-l coboare pe el cu o funie. S-a descurcat bine, deși privirea o avea cam împăienjenită, din pricina loviturii aceleia primite în moalele capului. La McAlester i-au tratat cum s-au priceput rana, după care LaBoeuf a plecat spre Texas, ducînd cadavrul omului pe urmele căruia se aflase atîta amar de vreme.

M-am întors acasă cu un tren care transporta vopseluri, întinsă pe targă şi aşezată între banchetele unui compartiment. Cum v-am mai spus, eram bolnavă în toată puterea cuvîntului şi mi-am recăpătat forţele abia la cîteva zile după ce am sosit acasă. Mi-am dat seama că nu-i achitasem lui Rooster întreaga sumă. Am completat un cec de şaptezeci şi cinci de dolari, l-am vîrît într-un plic şi i-am cerut avocatului Daggett să-l trimită prin poştă lui Rooster, la biroul şerifului.

Avocatul Daggett m-a descusut despre cele întîmplate şi, în cursul conversaţiei cu el, am aflat un lucru tulburător. Iată despre ce este vorba. Avocatul îl învinuise pe Rooster că m-a luat cu el în căutarea lui Tom Chaney şi, fără multe menajamente, îi aruncase vorbe de ocară şi-l ameninţase că-l dă în judecată. Auzind asta, am fost tare mîhnită. I-am spus avocatului Daggett că Rooster n-avea nici un fel de vină şi că mai curînd ar trebui să-l preţuim şi să-i aducem laude pentru curajul lui. Fără îndoială, el îmi salvase viaţa.

Indiferent de opiniile adversarilor săi, societăţile navale şi de căi ferate, avocatul era un gentleman şi, aflînd cum stăteau lucrurile în realitate, s-a ruşinat de ceea ce făcuse. Deşi considera şi acum că şeriful federal acţionase cam fără cap, mi-a spus că, în noua situaţie, îi datora nişte scuze. S-a dus la Fort Smith şi i-a înmînat personal cei şaptezeci şi cinci de dolari, după care i-a mai dăruit din partea sa un cec de două sute de dolari şi l-a rugat să-l scuze pentru cuvintele grele şi nemeritate pe care i le adresase.

I-am scris lui Rooster şi l-am rugat să ne viziteze. Mi-a răspuns printr-un bilet care semăna cu o notă de plată de-a lui şi-n care îmi promitea că data viitoare, în drum spre Little Rock, o să încerce să se oprească pe la noi. Am tras concluzia că nu va veni şi am luat hotărîrea să mă duc eu acolo, atunci cînd mă voi putea sluji de picioare. Eram foarte curioasă să aflu cu cît s-a ales, dacă i s-a dat vreo recompensă pentru stîrpirea bandei de tîlhari a lui Ned Pepper şi dacă are veşti de la LaBoeuf. Trebuie să adaug aici că pe Judy n-am găsit-o, după cum n-am recuperat nici cea de-a doua monedă de aur din California. Am păstrat-o pe prima ani de zile, pînă cînd ne-a ars casa. Apoi... nici urmă de ea în cenuşă.

N-am mai apucat să-l vizitez. La nici trei săptămîni după întoarcerea noastră din munţii Winding Stair, Rooster a dat de bucluc din pricina unui schimb de focuri la Fort Gibson, în ţinutul indienilor cherokee. L-a omorît în duel pe Odus Wharton. E drept, Wharton era un criminal notoriu şi evadase de la spînzurătoare, dar s-au iscat discuţii cu privire la felul împuşcăturii. Cu Warton se mai aflau doi tipi, dintre care unul a căzut ucis de Rooster. Erau probabil nişte lepădături, căci altfel n-ar fi stat în preajma unui „criminal", dar în perioada aceea nu erau urmăriţi de lege, aşa că vina a căzut asupra lui Rooster. Avea mulţi duşmani. S-au făcut presiuni şi Rooster a fost nevoit să renunţe la insigna federală. Am aflat despre asta abia după ce totul se isprăvise şi Rooster plecase din oraş.

Fără să-şi uite motanul, a luat-o pe văduva Potter cu cei şapte copii ai ei şi s-a dus la San Antonio, în Texas, unde a găsit de lucru ca agent al unei asociaţii a negustorilor de vite. Nu s-a însurat cu femeia la Fort Smith şi presupun că au aşteptat amîndoi pînă au ajuns în „Oraşul Făgăduinţei".

Din cînd în cînd auzeam despre el frînturi de veşti de la Chen Lee, care nu ştia nimic precis şi se lua doar după zvonuri. I-am scris de două ori, pe adresa asociaţiei negustorilor de vite din San Antonio. Scrisorile nu mi-au fost returnate, dar nici răspuns n-am primit. Cînd am auzit din nou de el, Rooster se vîrîse personal, dar la o scară mai redusă, în negoţul cu vite. Apoi, prin jurul anului 1890, am auzit c-o părăsise pe femiea aceea, Potter, cu puradeii ei cu tot, şi că plecase împreună cu Tom Smith, un tip nesăbuit, spre nord, în statul Wyoming, unde se angajase la crescătorii de vite să-i terorizeze pe hoţi, pe intruşi şi pe agricultori. Era o treabă jalnică, aşa mi s-a spus, şi mă tem că Rooster nu şi-a cîştigat o faimă prea bună în ceea ce au numit ei „Războiul ţinutului Johnson".

În 1903, pe la sfîrşitul lunii mai, Frank mi-a trimis o tăietură din publicaţia „The Commercial Appeal", care apărea la Memphis. Era o reclamă pentru spectacolul intitulat „Vestul sălbatic", cu Cole Younger şi Frank James, spectacol care urma să se desfăşoare pe terenul de baseball

„Chicks" din Memphis. Frank încercuise următoarele rînduri de la sfîrşitul anunţului, tipărite cu caractere mai mici:

„A LUPTAT ALĂTURI DE QUANTRILL!
A FOST ÎN SERVICIUL LUI PARKER!
A pedepsit vreme de 25 de ani pe cei ce încălcau legea pe Teritoriul Indian şi pe hoţii de vite din Texas. „Rooster" Cogburn o să vă uimească cu măiestria şi cutezanţa lui în mînuirea revolverului cu şase focuri şi a puştii cu repetiţie. Nu lăsaţi doamnele şi copiii acasă. Spectatorii pot urmări această demonstraţie unică în deplină siguranţă."

Prin urmare, avea să vină la Memphis! De-a lungul anilor, Frank mă tachinase şi mă luase mereu peste picior din pricina lui Rooster, zicînd că în taină îl socoteam „drăguţul" meu. Trimiţîndu-mi notiţa asta, se amuza din nou pe seama mea. Mîzgălise pe margine cîteva cuvinte: „Măiestrie şi cutezanţă! Nu-i prea tîrziu, Mattie!". Lui Frank îi plăcea să se amuze pe seama altora şi cu cît făcea mai mult caz de vreun lucru, cu atît se amuza mai tare. În familia noastră ne-au plăcut întotdeauna glumele, şi consider că o glumă bună nu supără pe nimeni. Victoria se bucură şi ea la auzul unei glume fericite, în măsura în care poate s-o înţeleagă. Nu le-am purtat niciodată pică pentru faptul că m-au lăsat acasă, să am grijă de mama, şi ei ştiu asta, căci le-am spus-o.

Am călătorit pînă la Memphis cu trenul de Little Rock şi i-am convins cu uşurinţă pe conductori să-mi accepte abonamentul de Rock Island. Era al unui antreprenor de transporturi, care mi-l împrumutase în schimbul unei mici sume. M-am gîndit să trag la un hotel în loc să mă duc direct la Frank, întrucît n-aveam chef să-l aud cum mă tachinează, înainte de a-l vedea pe Rooster. Mă întrebam dacă şeriful o să mă recunoască. *Un sfert de veac e timp, nu glumă!*

Aşa cum au evoluat lucrurile în continuare, nu m-am mai dus la hotel. Cînd trenul meu a ajuns la Memphis, am văzut că trenul cu artişti se afla pe o linie secundară, în depou. Mi-am lăsat valiza la gară şi am pornit-o pe lîngă căruţele circului, prin mijlocul unei mulţimi de cai şi de indieni şi de oameni costumaţi în cowboy şi soldaţi.

I-am găsit pe Cole Younger şi pe Frank James într-un vagon Pullman, stînd acolo doar în cămaşă şi vestă, fără haină. Beau Coca-Cola şi-şi făceau vînt cu evantaiul. Erau bătrîni. Mi-am imaginat că Rooster trebuie să fi îmbătrînit şi el. Aceşti oameni ai altor vremuri, care se bătuseră împreună în luptele de la graniţă sub drapelul negru al lui Quantrill şi înfruntaseră mai tîrziu primejdie după primejdie, nu mai erau acum în stare decît să se expună privirilor publicului, ca nişte fiare sălbatice, stranii ale junglei.

Se spunea că Younger poartă paisprezece gloanţe în diferite părţi ale corpului. Era un bărbat robust, cu faţa rumenă şi cu maniere plăcute ; s-a ridicat în întîmpinarea mea. Arţăgosul de James a rămas pe locul lui, fără să scoată o vorbă ori să-şi ridice măcar pălăria. Younger mi-a povestit că Rooster murise cu cîteva zile în urmă, cînd circul se afla la Jonesboro, în Arkansas. Avea de mai multe luni sănătatea şubrezită, suferea de nişte tulburări cărora el le spunea „fierbinţeli de noapte" — şi căldura începutului de vară îl dăduse gata. Younger i-a apreciat vîrsta la vreo şaizeci şi opt de ani. N-a venit nimeni să-i ia trupul, astfel că l-au înmormîntat în cimitirul federal din Memphis, deşi el era de fel din Osceola, în Missouri.

Younger vorbea cu căldură despre Rooster.

— Am petrecut împreună clipe minunate — iată unul dintre lucrurile pe care le-a spus el.

I-am mulţumit bătrînului Younger şi, întorcîndu-mă spre James, am spus :

— Nu te scula de jos, căzătură !

Apoi mi-am luat zborul.

Se zvoneşte acum că Frank James, şi nu altul, l-ar fi împuşcat pe slujbaşul băncii din Northfield. După cîte ştiu, ticălosul ăsta n-a petrecut nici o noapte în închisoare, pe cînd Cole Younger zăcuse douăzeci şi cinci de ani în hruba din Minnesota.

N-am rămas la spectacol ; bănuiam că va fi unul idiot, ca toate spectacolele de circ. După reprezentaţie oamenii bombăneau, zicînd că James n-ar fi făcut altceva decît să-şi fluture pălăria spre mulţime, iar Younger nici atît, una din-

tre condiţiile eliberării lui fiind aceea de a nu-şi etala prea mult dibăcia. Cei doi băieţi ai lui Frank, aduşi de tatăl lor la spectacol, s-au bucurat tare să vadă caii.

Am luat trupul lui Rooster şi l-am dus cu trenul la Dardanelle. Celor de la căile ferate nu le place să transporte pe timp de vară trupuri exhumate, dar i-am convins, plătind o taxă suplimentară, şi am cerut băncii din Memphis să tranşeze afacerea cu un angrosist de coloniale, care făcea o mulţime de transporturi. Rooster a fost apoi îngropat pe locul familiei noastre. Avea o mică piatră de mormînt de fost combatant confederat, dar piatra era atît de mică, încît am pus alături o alta, o lespede de şaizeci şi cinci de dolari, din marmură de Batesville, pe care se aflau gravate cuvintele :

REUBEN COGBURN
1835—1903
ŞERIF VITEAZ
AL CURŢII JUDECĂTORULUI PARKER

Oamenii din Dardanelle şi din Russellville comentau : „abia dacă l-a cunoscut, însă de la o domnişoară bătrînă şi zdruncinată ca ea te poţi aştepta la o astfel de *ispravă*". Ştiam ce vorbeau, chiar dacă nu mi-o spuneau în faţă. Oamenilor le place să trăncănească. Le place să te vorbească de rău dacă eşti om înstărit. Clevetesc pe socoteala mea, zicînd că nu ţin decît la bani şi la biserica presbiteriană şi că ăsta ar fi motivul pentru care nu m-am măritat niciodată. Ei cred că toate femeile se dau în vînt după măritiş. E adevărat că ţin la biserică şi la bani. Ce e rău în asta ? O să vă destăinui un secret. Aceeaşi oameni mi se adresează deosebit de frumos atunci cînd vin să împrumute grîu ori să mă implore să le prelungesc o ipotecă. N-am avut niciodată vreme să mă mărit, dar nu e treaba nimănui dacă sînt sau nu măritată. Nu dau două parale pe vorbele lor. O femeie deşteaptă, cu limba ascuţită, cu o mînecă prinsă în ace şi cu o mamă invalidă în grija ei este cam dezavantajată, deşi au existat pe-aici vreo doi-trei bătrîni cu înfăţişare şleampătă, care-şi puseseră ochii pe banii mei. *Nu, mulţumesc !*

N-am mai auzit nimic despre LaBoeuf, texanul. Dacă se află încă în viaţă şi dacă s-ar întîmpla să citească paginile acestea, aş fi încîntată să primesc veşti de la el. Cred că trebuie să aibă acum vreo şaptezeci de ani ; probabil mai aproape de optzeci decît de şaptezeci. Îmi închipui că „vîrtejul" nu i se mai ridică în creştet cu atîta înverşunare. Vremea se scurge necontenit .Astfel se încheie povestea mea întru totul adevărată despre felul în care l-am răzbunat pe Frank Ross în ţinutul indienilor choctaw, cînd pămîntul era acoperit de zăpadă.

Lector : MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor : NICOLAE ȘERBĂNESCU

Tiraj 30 130 ex. broșate. Bun de tipar 2.X.1979.
Coli de tipar 10,5.

Tiparul executat sub comanda
nr. 486 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025